

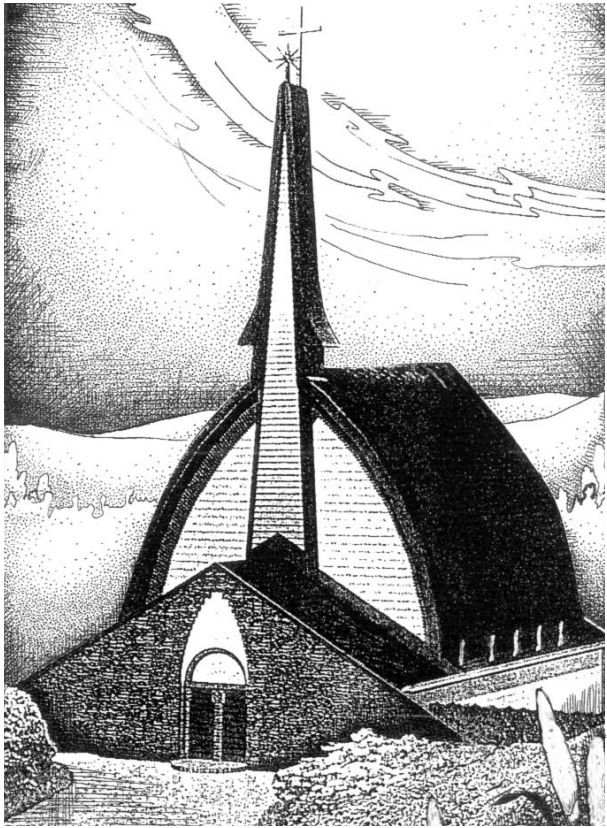

„A mai vasárnapon hordozzuk különösen is imádságunkban a világkereszténység közös bizonyosságát, azon belül a magyar kereszténység Isten kegyelmében való megújulását, s személy szerint imádkozunk azokért a magyar testvéreinkért, akik az előttünk álló napokban Isten kegyelmének világát átformáló jelenlétéért imádkoznak, és annak hívő elfogadásáért fáradoznak a távoli Brazíliában.”
▶ Az EVT 9. nagygyűlése elé – 4. oldal

„Az újra aktuális, kikerülhetlenné nyilvánított istenkérdés, a transzcendencia iránti igény konkrét jele annak, hogy »sok az aratnivaló«. És számunkra nem lehet közömbös, hogy ki takarítja be a termést!”
▶ Égtájoló – 3. oldal

„... igen nagy szükség lenne egy teológiai-hitéleti helyesírási útmutató (nevezhetjük szabályzatnak is) és szótár elkészítésére.”
▶ Hogy is írjuk? – 5. oldal

PIN-kód ▶ 2. oldal
Interjú egy bajor diakónussal ▶ 3. oldal
Eszmecsere az erőszakról ▶ 5. oldal
Szolgálhatjuk a közjót ▶ 6. oldal
Az evangélikus pálinka ▶ 7. oldal
Utcai valóságos ▶ 11. oldal

Templomszentelés Erdőkertesen

▶ Az elmúlt tizenöt évben közel harminc új evangélikus templom épült országszerte. Sok gyülekezet élete kapott lendületet azáltal, hogy tágas, megfelelő méretű, modern épületben gyűlhetnek össze a hívek Isten igéjének hallgatására. Vannak olyan térségek, ahol a régi helyett újat kellene építeni, és olyanok is, ahol nincsen evangélikus templom. A rendszerváltozást követő időszak első templomépítési hulláma azonban a végéhez közeledik. E sorban az utolsó az erdőkertesi istenháza, melynek szentelésére február 4-én seregett össze a község, valamint Gödöllő, Domony, illetve a környékbeli települések evangélikussága.

Az új épületben, amely az őskeresztények katakombáira és a finn templomokra egyaránt emlékeztet, a több száz fős ünneplő közösségnek D. Székely Imre, az Északi Egyházkerület püspöke hirdette Isten igéjét Zsolt 84,5-6 alapján. „Isten boldogságot kínál fel nekünk. Eljünk ezzel a lehetőséggel! Bizonyuljon szűknek e templom, s lépünk ki bátran a kapuján, hogy az épület falain kívül is dicsérhessük Istent!”
▶ Folytatás a 3. oldalon

Háromszázharminc éve szabadultak a gályarab prédikátorok

A magyarországi protestantizmus gyászévüzenetnek nevezi az 1671 és 1681 közötti időszakot. Ekkor I. Lipót császár politikája olyan helyzetet teremtett az országban, amely lehetővé tette, hogy – az ellenreformáció jegyében – koholt vádak alapján protestáns prédikátorokat és iskolamestereket idézzenek törvényszékek elé. A vád felségsértés, a király ellen lázadás és lázítás volt, valamint a törökkel való cimboraság. Akkoriban ezek főbenjáró bűnnek számítottak, de a törvényszék igazi célja a megfélemlítés volt. Ezt bizonyította az is, hogy a halálbüntetés elkerülése érdekében bármelyikük büntetlenül lemondhatott egyházi hivataláról, vagy szabadon külföldre távozhatott. Volt, aki ezt meg is tette, de sokan úgy érezték, hogy ha engednek, akkor elismerik az ellenük koholt vádat, és ezáltal a gyülekezeteiket, a prédikációikat hallgatókra is kiterjesztik „bűnösségüket”.

Kollonich érsek 1674. március 5-re az egész ország területéről Pozsonyba idéztette a protestáns prédikátorokat, tanítókat. A megjelentek közül sokakat börtönbüntetéssel sújtottak, negyvenkét főt pedig – elrettentő példaként – gályarabságra ítélték. Volt, aki

már a tenger felé vezető úton meghalt. Harmincketten érkeztek meg Nápolyba, ahol gályák evezőpadjaihoz láncolták őket. Csaknem két évig tartó rabság után a még élő prédikátorokat holland közvetítéssel sikerült kiszabadítani a rabszolgasorból.

Az európai országokba küldött holland nagykövete tudósították a holland országgyűlést a gályarabságban szenvedő magyar prédikátorok keserves sorsáról. Az országgyűlés felhatalmazta Michiel Adriaenszoon de Ruyter admirálist, hogy tegyen meg mindent a kiszabadításuk érdekében. A tengernagy nem is késkedett. 1676. február 10-én a holland flotta blokádot állított a nápolyi kikötő bejáratát, ágyúval célba véve az ott lévő hajókat és a várost. A hatásos fellépés eredményeképpen a nápolyi alkirály másnap szabadon bocsátotta a még életben lévő huszonhat protestáns gályarab prédikátort.

Ekkor ezt jegyezte fel naplójába az admirális: „Sok győzelmet vívtam életemben mindenrendű ellenségeim fellett, de ez az én legfényesebb diadalom, amellyel Krisztusnak ártatlan szolgáit az elviselhetetlen terhek alól kiszabadítottam.”
■ MENYES GYULA

SEMPER REFORMANDA

„Isten maga oldotta ezt meg; ő meg tudja tartani ígéreteit, ha a beteljesedés előtt nem is tudja azt felfogni senki ember fia. Igéje és műve megértéséhez ezért nem logikus gondolkodásra, hanem szabad, tiszta hitre van szükségünk.”
▶ Luther Márton: Magnificat (Takács János fordítása)

Televíziós kamerák rögzítette Tamás-mise

„Mire gyűrsz?” – kérdezték rá heteken át a keresők és kételkedők istentiszteletére invitáló plakát felirata a főváros gyülekezeteiben, egyetemein, kávéházaiban. A Budapesti harmadik alkalommal megrendezett Tamás-misének február 5-én a kelenföldi evangélikus templom adott helyet. Az ifj. Cselovszky Ferenc ígéhirdetésével (képünkön) „lezajlott”, valóban mozgalmas alkalmat a Duna Televízió is rögzítette: az egyórás felvétel február 19-én 10 órakor lesz látható a képernyőn. Ezúton ajánljuk olvasóink figyelmébe ezt az újszerű, fiatalokat egybegyűjtő – egyháztól, közösségeinktől távol élőket is megszólító – istentiszteleti formát, melyről a www.tamasmise.mindenkilapja.hu honlapon további információ olvasható. A következő budapesti Tamás-mise a zuglói evangélikus gyülekezetben lesz, április első vasárnapján.
■ HORVÁTH-HEGYI OLIVÉR

Karikatúraháború

Nézem a tévét... Égő követségek, felhécelt, dühtől eltorzult arcú arabok. Megkerült világunk újabb válságjelei.

Átlagmagyar kicsit megrögt: mi lesz ebből? Rémülten tekint ki az ablakon, s miután nem lát az utcán kockás fejekedő arabokat kalasnyikóval hadonászni a kora esti szürkületben, visszamenekül megkezdett, lassan langyosodó söréhez. Átlagmagyar átlagnyugalma ez: a házak megint másutt égnek, a baj megint máshol van, lehet nyugodtan szemlélni a tévéfotel hamis biztonságából a másokkal történő borzalmakat.

Most azonban többről van szó. Ugyanis most lett igazán kitapintható, hogy hová vezet a rosszul értelmezett sajtószabadság-sajtószabadoság. Amikor a média emberei – újságírók, rádiósok, tévések – úgy vélik, hogy embertársaik fölé helyezhetik magukat. És azt gondolják, hogy a nyugati demokráciákban fennhangon hangoztatott „véleménynyilvánítás szabadságának” örve alatt nekik mindent szabad.

Erre jó példa volt a minap a hirus.index internetes újság szerkesztőinek tréfája (a lap valahol Kecskeméten mutálódik, a kiskőrösi szüreti napokról összehordott „ferdítései” már belopta magát városunk polgárainak a szívébe). Az ártatlank nem mondható tréfa: a kalocsai-kecskeméti érsek fényképe mellett egy pucér nő fényképe volt látható napokon keresztül... Valójában két különböző írást illusztrálnak, de egymás mellé illesztve a két kép – gusztagyalan. Törvényt tán nem sért, aki ilyet tesz, azonban mégis bánt, szúr és megaláz, mert tiszteletlen és mocskoló képzeteket kelt. A felelős szerkesztő bizonyára meg is simogatta a buzgó ötletgazda munkatárs buksi fejét: nahát, milyen jó kis poén volt, megint rúgtunk egyet a keresztényekbe, jelesül éppen a megyénkben illetékes katolikus egyházfőbe.

Vannak tehát újságírók, akik felhatalmazva érzik magukat arra (lásd fentebb: véleménynyilvánítás szabadsága), hogy szent dolgokból is gúnyt űzzenek. S mindezt a magát fejlettebbnek tartó világ képviselői engedik meg maguknak – nem csak magyar nyavalyáról van tehát szó.

Nagyon bátor emberek ezek az újságírók; olyan ez, mintha egy bokszbajnok kisgyermeket pofozna nagy garral. Azok a bátor dán újságírók, akik egy poénos estén jóízű röhöngés közepette kiölték

az iszlám alapítóját kigúnyoló rajzokat, a legfrissebb hírek szerint éppen bujkálnak valahol. Most bezzeg tele a nadrág, elszállt a nagy bátorság! Mert a bumeráng visszazállt: nem lehet a végtelenségig sarat dobálni arra, kikikizni, megalázni azt, ami másoknak szent. Mi ugyan nem vagyunk muzulmánok, de semmi sem jogosít fel minket arra, hogy Buddhát, Mohamedet vagy Konfuciuszt gúnyoljuk.

Mert nekünk sem esne jól, ha onnan meg Jézus Krisztust, Péter apostolt vagy másokat kigúnyoló rajzokról érkezne nekünk hírek. Bár – ha ez így megy tovább – „alkotnak” majd ilyeneket saját újságíróink, rajzolók vagy filmrendezőink is.

Egyébként a tragikus események mögött ott vannak a tragikus tények is: a világ számos muzulmán többségű országában ma is üldözik a keresztényeket. Indonéziában például a legfrissebb adatok szerint az utóbbi években mintegy nyolcezer keresztényt mészároltak le militáns muzulmánok. Legutóbb éppen három keresztény diáklányt raboltak el, és – lefejezték őket. De Nepálban sem könnyű a keresztények helyzete, ahogyan most feltehetőleg nem lesz könnyű Palesztinában a keresztény, éppen evangélikus palesztinoké sem.

De mindezek a szörnyűségek sem jogosítanak fel senkit arra, hogy kigúnyolja azt, aki vagy ami másnak szent. És szomorú, hogy ezt éppen az evangélikus többségű Dániában tették meg feltehetően – keresztényeket tekintve – evangélikus vallású újságírók.

Mert ez a legnagyobb baj. Míg mások foggal-körömmel ragaszkodnak gyökereikhez – ez esetben vallásukhoz, vallási jelképeikhez –, mi a felvilágosult, haladó Európában önmagunkat adjuk föl. Tartok tőle, hogy nálunk elmaradna egy hasonlóan össznépi felháborodás, ha teszem azt valamelyik arab újságban éppen Jézus Krisztuson gúnyolódna. Mi magunk alatt vágjuk a fát, s tesszük ezt önként és büszkén, hiszen szabadok vagyunk, még ezt is megtehetjük! Nyugodtan lemondunk magyarságunkról, keresztény gyökereinkről, keresztény erkölcsiségünkéről, mert mostanában olyan jó hecc, jó buli mindent sárral bekenni, ami szent és jó volt őseinknek.

De mi lesz majd akkor, ha már nem lesz hol megvetnünk a lábunkat?
■ LUPTÁK GYÖRGY

É L Ő V Í Z

HETVENED VASÁRNAP – Mt 20,1–16

PIN-kód

...ő ismeri a szívnek titkait.” (Zsolt 44,22b)

Talán a kedves Olvasó is átélte már azt a bosszantó helyzetet, amely napjainkban bárkivel bármikor megeshet. Nevezetesen hogy elfelejt (összekeveri, elteveszti) az úgynevezett titkos PIN-kódjait. Ma már szinte mindannyiunknak van ilyen – e sorok írójának tapasztalata szerint – teljességgel megjegyezhetetlen kódszámunk. De még ha csak egy lenne...

A PIN és társai egyébként azon kívül, hogy titkot képeznek, maguk is titkok hordozói modern világunkban. Kódok nélkül nem tudjuk használni a bankkártyát, a mobiltelefont, nem tudunk bemenni a házunk, a munkahelyünk kódzárás kapuján; nélkülük lehetetlen kiiktatni a riasztóberendezést, belépni az e-mailjeinket kezelő levelezőrendszerbe vagy lefénymásolni a kóddal működő berendezéseken egy iratot. Egyáltalán: kód nélkül a számítógép sem hajlandó beindulni, s „természetesen” a telefonos ügyfélszolgálatok sem állnak szóba velünk, ha azzal az ósdi trükkkel próbálkozunk, hogy csupán a nevünkkel azonosítjuk magunkat, nem pedig a bűvös hat-hét-nyolc jegyű kóddal. A kódok egyébként is nagy népszerűségnek örvendenek: gondoljunk csak A Biblia kódja 1–2. címet viselő és a Da Vinci-kódról írt bestsellerek hallatlan sikerére...

Tény: minél fejlettebb a technika – vagy minél bizalmasabb az egyik ember (közösség, nép) a másikkal szemben – annál több és bonyolultabb titkosítási rendszerrel van dúsítva az életünk. Van, akit megnyugtat, hogy legfeljebb személyes adatait, tárgyi és szellemi kincseit, gondolkodásának és érzelmeinek levelek, SMS-ek, digitális fotók – és így tovább – formájában „tárgyasult” jeleit egyre biztonságosabban védheti az illetéktelen behatolók elől. Igen ám, de mindig, mindenütt van egy rendszergazda, aki bizony ismeri a titkos kódokat, jelszavakat, számkombinációkat! Mivel ő hozta létre a rendszert, tudja is, hogyan „nyílik” – előtte nem titok a titok.

Azokban az hiszem, a „kódok kódjával” nem a bankkártyánkat, de nem is a műszaki cikkeinket, hanem belső világunkat, gondolatainkat, szívünk, lelkünk titkait, szándékait védjük a behatolóktól. Hiszen oly sok minden lakozik bennünk, aminek nem lenne jó napvilágra kerülnie. Amivel még nekünk sem kellemes szembenéznünk. Ami fáj, ami terhel, amit vétettünk, amit elmulasztottunk, amit meggettünk, de bár ne tetűnk volna – és így tovább... De egyvalaki bensőnkhez is ismeri a beléptető kódot.

Róla vallott így a zsolotáros: „...ő ismeri a szívnek titkait.” Mennyei Atyánk, ennek az egyedülálló és csodálatos, teremtettség nevű „rendszernek” a Gazdája ismeri a PIN-kódot, amellyel lelkünk nyílik. Mindenkinél, legközelebbi hozzátartozóinknál, de még önmagunknál is jobbat ismer minket. A legbizalmasabb lelki adatállományainkhoz is hozzájár. S bár ismeri, hogy mi lakik az emberben, mégis azt szeretné, ha önként, bizalommal támánk fel előtte a lelkünk titkait. Úgy, mintha a legeslegjobb barátunknak mondanánk el, akiben maradéktalanul megbízunk, aki előtt nem kell szerepet játszani, és aki egy feltárási vallomás után is mélyesen szeret bennünket. Nem bűneink választanak el bennünket Atyánktól, hanem bizalmatlanságunk szakít minket el tőle; a megvallott vétkek, a kezébe letett sorsok gyógyulást találnak.

Hiszem, hogy egy Isten nélkül építkező társadalom, kultúra, közösség, állam, egyéni emberi élet nem lehet boldog, teljes, egész, megelégtett. Csak általa nyerne értelmet az emberi élet igazán fontos tényezői. Hogy mi a fontos és mi lényegtelen, azt is csak az Istenre figyelő lélek tudja megismerni és elfogadni. Ahogyan egy összekuszálódott programban csak a rendszert ismerő szakember tud rendet tenni, úgy bennünk, a lelkünkben is csak a minket teremtő és megváltó Isten tudja rendszerezni, éppé tenni, gyógyítani az évről évre egymásra rakódó sok-sok zavar, gond, kétség halmazát. De mindenekelőtt kész megszabadítani minket a bűneinktől...

Nincs garancia arra, hogy világi ügyes-bajos dolgainkban nem élnek vissza a rendszer-gazdák az általuk megismerhető titkaikkal. De élő, testé lett, emberré lett garancia van arra, hogy mennyei Atyánk megbocsátó, feloldozó, új életet adó kegyelemmel, gondviseléssel kezeli az előtte feltárt életek, sorsok titkait. Ez a garancia az értünk földre jött Krisztus. Hogy mennyire szeret minket Isten, az benne látható meg. Tőle kérjük a hitet, amely nem elrejteti akarja, hanem kész letenni Isten atyai kezébe a „szívnek titkait”.

■ KŐHÁTI DOROTTYA

Jézus Krisztus irgalmas szabadsággal gazdálkodik

Ma és a következő vasárnapon példázat az igehirdetés alapigéje. Ha közvélemény-kutatást végezhetnénk – akár szűkebb, akár tágabb körben –, a példázatok valószínűleg magas pontszámmal vezetnék ismertség és kedveltség tekintetében az Újszövetség, de talán az egész Biblia más jellegű részei előtt. Első olvasásra könnyebbnek tűnnek egyes nehezen érthető, korukba ágyazott ótestamentumi részeknél, de a sokszor dogmatikus veretűnek ítélt és a megismételhetetlen gyülekezeti viszonyokkal összekapcsolódó apostoli leveleknél is.

A példázatok azonban nem azért születtek, hogy valami olvasmányosabb, könnyedebb hangvétellel enyhítsék a magvasabbat. A példázat bizony nehéz, mert a mi világunk képeivel beszél, de nem a mi világunk logikája szerint. Rendszerint a példázat csattanójában jelenik meg ez a „más” – általában pont ezek miatt a csattanók miatt hangzott el. Ma is tanácsos ebből a csattanóból kiindulnunk.

A csattanót Jézus Krisztus szavához hűségesen, de a magunk nyelvén így fogalmazhatnánk meg: Jézus Krisztus, aki-ben Isten országa, uralma közöttünk van, és a nagy napon kiteljesedik, irgalmas szabadsággal gazdálkodik, bánik azzal, ami az övé. Vagyis mindennel.

Irgalmas szabadsággal gazdálkodik az idővel. A kora reggel hűvöse különbözik a déli rekkenő hőségtől vagy a napnyugtához közelítő késő délutántól. De

mindegyik az övé. Szabadsága napszakokon túl átfogja emberi életünk egészét és a világekorszakok számunkra beláthatatlan távlatait.

Szabad abban is, hogy kit mikor szólít meg és hív irgalmas uralma alá. A példázatbeli sokszori időpont azt sejteti, hogy ebből senkit sem akar kizárni, senkit sem akar megszólítás nélküli értelmetlen télenységben, céltalan reménytelenségben hagyni. Szabadságát nem kizárásra, hanem befogadásra használja. Ez az irgalmas szabadság. A mi világunkban meghatározzák a munkakezdés időpontját, a munkaidő hosszát, legfeljebb nem tartják be. Ám a kiszolgáltató munkavállaló, aki örül, hogy van állása, mit sem tehet a munkaadók ilyen önkényeskedése ellen.

Valljuk, hogy nem egyazon időben érkezik hozzánk Jézus Krisztus hívó szava, de az a reménységünk, hogy mégis időben tesszük le életünket – és mindazt, ami azt kitöltötte – az ő kezébe. Csak abban különbözünk, amit utólag sajnálunk és bánunk: hogy hányszor és mi okból voltunk éppen „máshol”, amikor a Gazda toborzott.

Jézus Krisztus irgalmas szabadsággal dönt a megszólítás módjáról is. Mindig személyesen szólít bennünket, de az ő személyessége gazdagabb annál, mint amit mi általában személyesség alatt értünk. Csak tizenketten voltak, meg Pál, akik a közvetlen megszólítás csodáját átéltek. De még Pál apostol megszólításához

A VASÁRNAP IGÉJE

is hozzátartozott az első mártír, István utolsó órájának látványa meg az alig ismert Anániás szava és keresztelő mozdulata. Timóteus elhívásáról szólva Pál nem hagyja említetlenül nagyanyja és anyja hitét, szerényen háttérben tudva a maga szolgálatát. Jézus Krisztus irgalmas szabadságába belefért, hogy a megszólítottak megszólaltatásával hívjon. Ne feledjük megköszönni azokat, akiket keresztül hozzánk érkezett Krisztus meghívása!

Jézus Krisztus irgalmas szabadságához tartozik, hogy nem kétoldalú szerződéssel, hanem egyoldalú ajánlattal hív. Nem egyezkedik, hanem felajánlja különös uralmát, amelyre igent lehet mondani, de fejet is lehet rázni. A kegyelem nem az egyezkedést megpecsételő parola, hanem az elibénk jövő szeretet csodája. Arra is szabad és kész a Gazda, hogy a „korán reggel” megszólítottat még számos alkalommal invitálja. Nem kötelezhető rá, de megteheti. Meg is teszi. A „korán reggel” lehetőségét azonban senki sem hátríthatja el azzal az indoklással, hogy lesz még déli vagy késő délutáni toborzás is.

Jézus Krisztus irgalmas szabadságá-

hoz tartozik, hogy azzal nem kárunkra, nem ellenünk, hanem értünk tesz. Ezért nem kétséges a „fizetség”. Semmi köze azokhoz, akiknek a „fizetés” idején botal lehet ütni a lábuk nyomát.

Abban a bizonyos „egy dénárban” benne van minden. Ennél többet nem adhat, kevesebb sem akarja senki szemétkiszúrni. Ezt az „egy dénár” nevezetű üdvösségnek. Mindenkinek, aki ott lesz, amikor Isten uralma kiteljesedik, ez lesz a másikkal közös kincse. Még csak ízelgetjük, de ízeljük, mit jelent az üdvösség. De reménységgel várjuk azt a napot, amelyen látható lesz mindaz, amit most még szem nem láthat, fül nem hallhat, és ember szíve meg sem sejtethet; mindaz, amit Isten készített el az őt szeretőknél (1Kor 2,9).

Addig pedig Jézus Krisztus irgalmas szabadságának vonzásában, irigykedés nélkül, szegényen, „de mindennel bírva”, közösen, sőt együtt a többi megszólítottal „kapálgassunk” szép rendben és békecséggel, „amíg tart a nap”.

■ FEHÉR KÁROLY

Imádkozunk! Mindenható, örök Isten, akinek irgalma még bűneinknél is nagyobb! Kérünk, bocsáss meg nekünk, és add Szentlelkedet, hogy erejével józanul éljünk, és minden erőnkkel téged szolgáljunk az Úr Jézus Krisztus által, aki veled és a Szentlélekkel egységben Isten, él és uralkodik mindörökké. Amen.

Oratio œcumenica

[Lelkés:] Mennyei Atyánk! Köszönjük, hogy gondod van minden emberre és a világra. Jóságodban bízva kérünk, hallgass meg mindenekért szóló könyörgésünket.

[Lektor:] Könyörgünk a teremtet világért. Kérünk, mutasd meg, hogy a bűn rombolása ellenére mégis minden egyedül a te uralmad alatt áll. Mindenkor ez erősítsen minket, hogy reménységgel végezzük el mindazt, amit ránk bízta! Jézus Krisztusért kérünk, [Gyülekezet:] Urunk, hallgass meg minket!

[Lektor:] Könyörgünk a világ népeiért és azokért, akikre vezetésüket bíztad. Intsd őket igéd és lelkiismeretük által, hogy ne éljenek vissza hatalmukkal, hanem felelősséggel szolgálják a közösség javát! Jézus Krisztusért kérünk,

[Gyülekezet:] Urunk, hallgass meg minket!
[Lektor:] Könyörgünk egyházadért és mindazokért, akikre igéd hirdetését bíztad: add nekik erőt, hogy

tisztán és hitelesen adják tovább, amit Szentlelked által kinyilatkoztatsz! Ne engedd, hogy hamis tanítás fertőzze közösségeinket! Minden keresztény embernek adj tiszta látást, bölcsességet és bátorságot ahhoz, hogy szóljon, amikor szólni kell, és hallgasson, amikor hallgatni kell! Jézus Krisztusért kérünk,

[Gyülekezet:] Urunk, hallgass meg minket!
[Lektor:] Könyörgünk a pedagógusokért, akikre a tanítás és a nevelés nehéz feladatát bíztad. Segítsd őket, hogy a rájuk bízottak előtt soha ne torlaszóják el a hozzád vezető utat! Légy a tanulókkal is! Őrizd meg őket az ifjúkor kísértései között! Ne engedd, hogy azokat, akiket a keresztység által gyermekeiddé fogadtál, elcsábítsa e világ fejedelme! Jézus Krisztusért kérünk,

[Gyülekezet:] Urunk, hallgass meg minket!
[Lektor:] Könyörgünk a házastársakért. Add, hogy a családban hűséggel betöltsétek hivatásukat! Növelj szereteteket, hogy egymás gyengeségeit türelemmel tudják

elhordozni, és mindig készek legyenek megbocsátani egymásnak! Segítsd őket, hogy a tőled kapott bölcsességgel neveljék gyermekeiket! Jézus Krisztusért kérünk,

[Gyülekezet:] Urunk, hallgass meg minket!
[Lektor:] Könyörgünk azokért, akik az élet gondjainak küzdve segítségre szorulnak. Légy társa az egyedül lévőknek, orvosa a betegeknek! Légy a haldoklók reménysége és a gyászolók vigasztalója! Erősítsd a bizonytalankodókat, és bátorítsd a kételkedőket! Jézus Krisztusért kérünk,

[Gyülekezet:] Urunk, hallgass meg minket!
[Lelkés:] Szentelj meg minket, Urunk, hogy sóként és világosságként éljünk ebben a világban, hogy az eljövendőben is sugari lehessünk dicsőséged árnyékot nem ismerő fényének, az Úr Jézus Krisztus által, aki veled és a Szentlélekkel Isten, él és uralkodik mindörökké.

[Gyülekezet:] Amen.

VEGYÜK KÉZBE A LITURGIKUS KÖNYVET 5.

LITURGIKUS SAROK

Szolgálat előtti imádságok

► **Zaklatott korunkban, amikor a lelkész szórványból szórványba rohan, vagy a nagyvárosi hajsza közepette igyekszik helytállni, nem mindegy, hogyan kezdődik az istentisztelet. Az új Liturgikus könyv gazdag szöveggyűjteményt kínál a szolgálat előtti és utáni imádság céljára. Természetes, hogy a kötetlen imádság is nagyszerű lehetőség, mégis vannak olyan helyzetek, amikor szükségünk van segítségre, példára, mintára. Külön nagy ajándék, ha a szolgálattevők együtt hangolódnak rá a közös feladatra, s ennek jó rendjéhez rendelkezésükre áll egy végiggondolt, Isten népének gyakorlatából ismert, bevált imádságkincs.**

Nem könnyű a lelkész és a többi szolgálattevő helyzete. Az istentisztelet előtti percekben sokan keresik, megszólítják őket, talán rendezkedniük, ellenőrizniük is kell a templomban ezt-azt. Jó lenne, ha Isten szolgálái és a gyülekezet közösen tudnák megteremteni azt a néhány percnyi csöndet, amely azután az istentiszteleten sokszorosan „megterül” azáltal, hogy a szolgálat koncentráltan, elemlyülten zajlik.

Szolgálattevők, tegyünk félre minden ilyenkor zavaró tényezőt (ezt jó szervezéssel, a testvérek segítségével, bizonyos körülmények létrehozásával meg lehet valósítani)! A gyülekezeti tagokat arra kérjük, hogy az istentisztelet előtt engedjék „félrevonulni” a lelkészeket annak érdekében, hogy az adni készülő ne

legyen szétszórta, a szolgálat ne legyen nyugtalan, és az izgalom a szent izgalom, ne pedig a zaklatottság, a rendezetlenség izgalomát jelentsen! A liturgus és az igehirdető szolgálata magasfeszültséget jelent. A szent Isten akar megszólalni rajtuk keresztül, s ehhez szükséges a szolgálat előtti „átállás”. Ahhoz pedig idő, csend és nyugalom kell. A csend nem üres csend, a nyugalom nem egyszerűen zavartalanosság.

A Liturgikus könyv 1. fejezete (21. o.) tartalmazza ezeket az imádságokat. Ezt a fejezetet több alpontra osztottuk. Az első a sekrestyébe, illetve az előkészület helyére való érkezés utáni imádságokat tartalmazza. Ez egy szótárválogatás. A bevezető mondat megadja az Isten-dicséret alaphangját: „Tied a dicséret, a

magasztalás és áldás öröke. Amen.” Ezután következik a 84. zsolta, amelynek antifónája (keretverse) az 5. vers: „Boldogok, akik házádban laknak, dicsérhetnek téged szüntelen.” (A fejezet végi példatár jó néhány zsoltaárválogatást kínál.)

A második alpont A Liturgikus könyv és a Biblia könyvjelzőinek ellenőrzése, az elhangzó igék átgondolása címet viseli. A bibliai szakaszok és a liturgikus szövegek már a hét folyamán a szolgálattevők elé kerülnek olvasás, felkészülés céljából. Az istentisztelet jó rendjéhez tartozik, hogy a liturgus nem az oltár előtt lapozgat és keresgél a könyvekben, hanem egy mozdulatlan kinyitja őket ott, ahol a felolvasandó rész található. S ha nem akar „beletemetkezni” a könyvbe, ha valóban meg akarja hirdetni a szent szavakat, nem pedig olvasásizéni szeretné betűzni, akkor szükséges alaposan ismernie őket. E folyamat végén hangozhat az úgynevezett sekrestyeimádság. Erre is három példa szerepel – természetesen a legismertebb is, Luther sekrestyeimádsága. (Egy későbbi cikkben külön foglalkozunk vele.)

A harmadik alpont alá tartozó imádságok a liturgikus öltözék felöltésekor hangozhatnak el. Ha azt akarjuk, hogy a Luther-kabát, a stóla vagy néhol az alba ne formális, jelentéktelen-jelentésten

visélet legyen, akkor jó újra meg újra tudatosítani magunkban, hogy mit is jelképeznek, mi a funkciójuk. Ebben segítenek a rövid – részben zsoltaórkából való – imádságok.

Külön alpont tartalmazza a közösségben mondott könyörgést. Ez tulajdonképpen egy kis előkészítő liturgia imádságokkal, zsoltaórkával, könyörgésekkel, amelyeket együtt is, felváltva is mondhat a szolgálatra készülők köre. Felcsendül bennük a bűnbánat, a méltatlanság hangja, ugyanakkor Isten szolgálatra indító kegyelmének öröme és felelőssége is.

A szolgálat előtti imádságok utolsó része a Beharangozáskor címet viseli. A hol latinul, hol pedig anyanyelvünkön szereplő imádság álljon itt a Liturgikus sarok olvasói előtt, mint amely az egész előkészület lényegét összefoglalja: „Jöj, teremtő Szentlélek, / pásztord a pásztort, / vezesd a vezetőt, / adj az adni készülőnek, / szólj a megszólalóhoz, / áraszd ki Lelkedet, / és élet támad, és megújítod a föld színét.”

A példatár is tartalmaz istentisztelet előtti imádságokat. A szolgálat utáni imádságok gyűjteményére jövő héten figyelünk.

■ HAFENSCHER KÁROLY (IFJ.)

Templomszentelés Erdőkertesen

◀ Folytatás az 1. oldalról

„Ugyanakkor becsüljük meg azt a helyet, ahová hétről hétre járunk!” – hangsúlyozta a templomszentelést végző püspök.

Az ünnepi istentiszteletet gazdagította szolgálataival a domonyi evangélikus női karból és a vácegresi katolikus férfikarból álló ökumenikus kórus, az Evangélikus Egyház Aszódi Petőfi Gimnáziumának és Kollégiumának gyermekkara, valamint a Gödöllői Evangélikus Egyházközség ének- és kamarazenekara.

Az istentiszteletet követő ünnepi közgyűlésen Dül Udó Endre felügyelő – aki mindvégig kezében tartotta a szervezőmunkát, és a motorja volt az építkezésnek – beszámolt arról, hogy az erdőkertesi evangélikusok gondozása húsz évvel ezelőtt kezdődött, amikor Roszik Gábor lelkész bevezette a vasárnapi istentiszteletet. Eleinte csupán négy-öt evangélikus látogatta őket, ma körülbe-

gondolás szerint az épülő templom ökumenikus lett volna: a református és evangélikus hívek egy helyre gyülekeztek volna össze vasárnaponként. A „belső egyházi dinamizmusok” másképp alakították a templom építésének történetét, így 2004 karácsonyán már csak az evangélikusok építették a templomot, s tartották meg első istentiszteletüket az akkorra elkészült alagsorban.

A Magyarországi Evangélikus Egyház a költségek harmadát állta. A templom építése összesen 120 millió forintba került. A Tihanyi–Halmos és Társai Építészeti és Mérnöki Iroda Kft. tervezte épületnek még nem teljes a belső berendezése, a befejezéshez újabb anyagi áldozatra van szükség a gyülekezet tagjai részéről.

Az ünnepen jelen volt Benczúr László, az Északi Egyházkerület felügyelője, valamint a templom építésének ügyét segítő dr. Harrach Péter és (katolikus hitoktatót végző) felesége. Az Országgyűlés al-

▶ **Menekültek gyermekeinek gondozása után „váltott”: munkájának egyik súlypontja ezentúl a bajor–magyar partneri kapcsolatok ápolása lesz. Egyetlen mondatban így foglalható össze a bajor diakóniai szolgálat új munkatársának „pályamódosítása”. A teológiai és szociálpedagógusi végzettséggel rendelkező diakónus, Fritz Blantz január 27-én érkezett Budapestre. Mielőtt február 2-án – tapasztalatokkal és élményekkel gazdagon – távozott volna, még időt szakított egy rövid beszélgetésre is. Diskurzusunk kezdetén őszinte lelkesedéssel beszélt hazánkról, ahol eddig még nem járt.**

– Nagyon jól éreztem magam Önöknél; kedvességet, nyitottságot és vendégszeretetet tapasztaltam mindenütt, ahol csak jártam, Nyíregyházán vagy Kiskőrösön éppen úgy, mint Kaposzekecsón, Győrött vagy éppen Budapesten. Szinte azonnal úgy éreztem magam, mintha csak otthon lennék.

– Sűrű volt a program, a háromfős bajor diakóniai delegáció tagjai egy hét alatt mintegy húsz különböző intézményben fordultak meg.

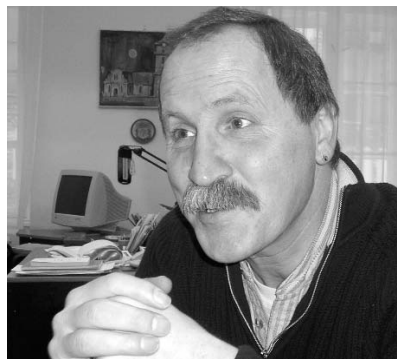
– A rendelkezésre álló idő alatt annyit szerettem volna látni, amennyit csak lehet. Egyébként, ha tetszik, magamat is „hibáztathatom” a zsúfolt napirendért, hiszen a programot a Külügyi Hivatallal közösen állítottuk össze.

– Mi az, ami a leginkább megragadta az itteni egyházi diakóniai szolgálatban?

– Számunkra, bajorok számára is követendő példaként áll előttem a magyar tapasztalat: a szakmaiság és a szellemi, teológiai háttér szoros kapcsolata. Ná-

lunk az egyház és a szeretetszolgálat jobban el van választva egymástól. Úgy gondolom, ezen változtatni kell.

Az általam lényegesnek tartott „diakóniai spiritualitás” fontos mind a gondozottak, mind a szereteténtézményben dolgozók számára. Erre példa az, amit a nyíregyházi Oltalom hajléktalanellátóban meséltek nekem: a lelkész – kérésre – halottak napján istentiszteletet tartott

csolatban állnak egymással, ismerik a másik gondjait, tudnak arról, hogy egy-egy feladatot ki milyen módon próbált megoldani. Így amikor valaki egy másik által korábban már megoldott probléma előtt áll, kollégáihoz fordulhat segítségért.

– Az említett tanácskozás egyik résztvevője azon reményének adott hangot, hogy mostantól új korszak veszi kezdetét a bajor–magyar diakóniai kapcsolatokban. Ön is egyetért ezzel a megállapítással?

– A bajor–magyar együttműködés diakóniai vonalon is jó és gyümölcsöző. Az „új korszak” fogalma talán annyiban igaz, hogy a jövőben a már meglévő kapcsolatokat szeretnénk még intenzívebbé tenni, illetve újabbakat kiépíteni.

– Konkrétan mit jelent ez?

– Nagyon intenzív közös munkát. Tervek, ötletek, célok felvázolását. Kaposzekecsón és a budapesti Sareptában például megfogalmazódott az a kérdés, hogy az otthonnak legyen bajor partner. Szeretnénk, ha a diakónia területén dolgozó szakembereket utaztatnánk Bajorországba, illetve Magyarországra, szakmai tapasztalatcserére. Amennyire lehet, segíteni kívánjuk a magyar kollégák németnyelv-tanulását is. Jó lenne, ha együtt szervezhetnénk szakmai konzultációkat, konferenciákat például stratégiai kérdésekről vagy a szeretetszolgálatnak az egyházban betöltött szerepéről.

Azt is el kell mondanom, hogy a bajor diakóniai szolgálat 2006–2007-ben egy projekt keretében az egyháznak a diakónia iránti felelősségére szeretne koncentrálni. Azon fáradozom, hogy Bajorország jövőre még jobban figyeljen a magyar testvérekre, arra a szolgálatra, amelyet ők az idősek, betegek, fogyatékkal élők és hajléktalanok között végeznek.

■ GAZDAG SZUSZANNA

lül ötvenen vesznek aktívan részt a gyülekezet életében. A közösség százötven főt számlál; közöttük a gödöllői lelkész, Albert Gábor végzi a lelkesítő munkát.

Eleinte a „Dudás család konyhájából” kialakított istentiszteleti helyet használták templomként, de 2004 őszén megindulhatott a templomépítés. Az eredeti el-

elnöke örömeinek hangot adva elmondta: Magyarországnak élő, értékeket hordozó közösségekre van szüksége.

Az erdőkertesi evangélikusok ünnepe egy erősödő gyülekezet jövőképét és egy hitben növekvő közösség példáját tárta elének a hóeséses délutánon.

■ HORVÁTH-HEGYI OLIVÉR

Felügyelői munkaközösség alakult

A Nógrádi Egyházmege elnökségének, Szabó András esperesnek és Pozsonyi Anna egyházmegei felügyelőnek a hívására január 21-én, szombaton Balassagyarmaton összegyülekeztek az egyházmege gyülekezeteinek a felügyelői. A kezdeményezés néhány évvel ezelőtt indult, amikor Hontyi István, a balassagyarmati gyülekezet felügyelője fölvetette, miért ne lehetne a lelkesítő munkaközösséghez hasonlóan a felügyelőknél is egy fórumuk, ahol kicserélhetik tapasztalataikat, megbeszélhetik egymás-

sal gondjait, örömeiket. Több próbálkozás után ezzel az eseménnyel valóban megalakult a Nógrád megei felügyelői munkaközösség.

Az egész napos együttlét keretében dr. Kovács Ilona egyházmegei ügyész tartott tájékoztatót a választások előkészítésével kapcsolatban. Különböző témákról folytatott kötetlen beszélgetésre is jutott idő fehér asztal mellett. A felügyelők hasznos tapasztalatokat osztottak meg egymással gyülekezeteik életéről, gazdálkodásáról, illet-

ve az ott folyó lelki és diakóniai munkáról.

Az alkalom híre kedvező fogadtatásra talált a lelkesítő részéről is, akik elnökökkel együtt remélik, hogy a közös gondolkodás, egymás jobb megismerése még hatékonyabbá és harmonikusabbá teheti együttműködésüket. A jelenlévők elhatározták, hogy ettől fogva rendszeresen találkoznak, és remélik, hogy kezdeményezésük követőkre talál más egyházmegei felügyelői közösségében is.

■ OPS

„Megvan az ideje a hallgatásnak, és megvan az ideje a beszédnek”

ÉGTÁJOLÓ

A mai világ mély ellentmondásossága abból származik, hogy a 21. századi emberiség jelentős része abban a meggyőződésben él és cselekszik, hogy az emberi életnek, a létnek nincsen semmiféle transzcendenciája, az „autentikus” létnek nincsen felülről jövő értelme, önmagán túlmutató célja, rendeltetése. Létünk céltalan és értelmetlen, mert véges. S ha minden véges, akkor Én, az Ember lettem mindennek a végső kritériuma. Én, a nagybetűs Én lettem egyedül mindennek az alfája és ómegája. Én tudom, Én állapítom meg, hogy mi a jó, és mi a rossz, mi a szép, és mi a csúnya, mi a számomra hasznos vagy haszontalan, és ebből következik, hogy Én határozom meg, hogy kinek-minek van jogsultsága létezni, és kinek nincs...

Vegyük végre észre, hogy milyenné lett az a világ, ahol az „Isten meghalt”, ahol az a törvény, hogy azt teszek, amit

akarok, ami nekem jó; netán azt, amit az erősebbek diktálnak. Ha egy kultúra, egy civilizáció istentagadóvá lesz, ha elszakítja önazonosságát, erkölcsét, érték-szemléletét Istentől, akkor lezuhan, és önpusztítóvá válik.

Olyan idöket élünk, amikor az egyház, Isten népe is egyre kevésbé tudja kivonni magát a kor hatásai alól. Sokszor mi magunk, gyakorló keresztények, hívő emberek is úgy élünk, úgy cselekszünk, úgy gondolkodunk, mintha nem Isten színe előtt állnánk minden pillanatban. Úgy próbálunk a jó erkölcs leple alatt alkalmazkodni a világhoz, mintha nem tartoznánk sem felelősséggel, sem számadással Istennek.

A megfeszített Isten című írásában Jürgen Moltman már a hetvenes években ki-mondta, hogy a 20. század egyháza krízisben van. Ami azt jelenti, hogy az egyház mára már nem tudja mélyrehatóan megszólítani kora emberét; egyáltalán, alig képes megszólítani az embert. Szerinte olyan korban élünk, amelyben semmi sem magától értetődő. Másrészt egy részre, individuumokra széteső világot kellene megszólítani, amely nem fogad el általános érvényű igazságokat, csak egyénre szabott sokféleséget. Ez azt is jelenti, hogy alig van vá-

lasz, amely mindenkit kielégít, alig van tartalom, amely mindenkit érint, és alig van forma, amely mindenkinek megfelel. Mindenki a maga módján lehet hívő, mindenki a maga módján viszonyulhat Istenhez és embertársához. Maguk az egyházak is – félve a nyilvánosság kihívásától – bezárkóznak; szokások, tradíciók, ceremóniák, dogmák falával bástyázzák körül önmagukat. Állandóan védekező pozícióba kényszerülnek, és egyszerűen tudomásul veszik a szugorodás tényét.

Így nem csoda, hogy nincsen kisugárzása, vonzása, dinamikája, növekedése közösségeinknek. Nincsen perspektíva, jövőkép, hiányzik az a pozitív, mozgósító gondolkodás, az az eszkatológiai ígéretekben gyökerező hit, amely a mozgás, a növekedés, a fejlődés záloga. Hiányzik életünkben a hit mélysége és komolysága.

Am mindezeket figyelembe véve is el kell mondanom, hogy az egyház mozgásterét közelről sem annyira leszűkített, korlátozott, az összkép közelről sem annyira sötét és rémisztő, mint ezt némely elemzők hangsúlyozni szeretik. Meggyőződésem, hogy a mai társadalom spirituális nyitottsága nem más, mint nyugtalan keresése valaminek, ami

marandó, ami lényeges. Talán ez a legnagyobb érvelés mellett, hogy egyházunk jövőjének szempontjából fokozottan „alkalmas idöket” élünk.

Az újra aktuális, kikerülhetetlenné nyilvánított istenkérdés, a transzcendencia iránti igény konkrét jele annak, hogy „sok az aratnivaló”. És számunkra nem lehet közömbös, hogy ki takarítja be a termést!

Ideje észrevenni az idök jeleit, és komoly elszántsággal megragadni az alkalmat, amely által egész hivatásunk, szolgálataink új értelmet kaphat.

Isten bennünket felelős, cselekvő életre hívott el. Arra, hogy mindennapjainkat az öröm, a reménység, a szeretet és a hit cselekvő módján éljük meg. Meggyőződésem, hogy ha magunk mögött hagyva félelmeinket, szorongásainkat, a rengeteg anakronisztikus hordalékot (amelyeket tévesen tradíciónak mondunk), elutasítva a tartalmatlan kliséket (melyekkel leplezni próbáljuk intellektuális kényelmünket), és ha több bátorsággal, világos, lényegre törő szókimonddal (nem elbújva kétértelmű kijelentések mögé) lépünk a nyilvánosság elé, más helyzetet teremthetnénk. Más helyzetet, ha – vállalva a nyilvánosság kockázatát – hiteles lelettel „képviselünk”

ezt a hitnek mondott „furcsa absztrakciót”, amely képes legyőzni a világot.

Merjük vállalni azt az eszkatológiai ihlettségű dinamikus hitet, amely a beteljesülés és az ígélet, a várakozás és a reménység kettős feszültségében képes mélyrehatóan átalakítani és forradalmasítani a jelent! A Lélek által belénk plántált hit dinamikus, világot átalakító erő, amely új kezdetet képes teremteni. Ez abban valószínűleg meg, hogy akiket megszólít és megragad Isten élő ígéje, azok már nem tudnak többé némák maradni. Szólniuk kell, beszélniük kell. A tanúságtétel egy állandó belső kényszerre válik számunkra: „Mert ha az evangéliumot hirdetem, azzal nincs mit dicsekednem, mivel kényszer nehezedik rám. Jaj nekem ugyanis, ha nem hirdetem az evangéliumot!” (1Kor 9,16)

Adorjáni Dezső Zoltán püspök (Erdélyi Egyházkerület)

Imádkozzunk és ünnepeljünk együtt a világ egyházaival!

A II. világháború pusztítása, emberirtása, azt követően a bizalmatlanság mentén polarizálódó, igazságtalanságokban bővelkedő világ zűrzavara közepette keresték Isten kegyelmes rendjét az elkötelezett keresztények az Egyházak Világtanácsa alakuló ülésén 1948 augusztusában Amszterdamban. Az azóta eltelt közel hatvan esztendőben az immáron több mint félmilliárd keresztény hívőt magában foglaló ökumenikus világszervezet sokféle módon igyekezett hozzájárulni a sajtó sebek gyógyulásához, miközben természetesen sokféleképpen mutatkoztak rajta is az emberi gyarlóság jegyei.

A közelgő 9. nagygyűlés előtt emlékezzünk és emlékeztetünk arra, hogy milyen nehézségek közepette és mégis milyen lelkesedéssel, elkötelezettséggel és reménységgel vettek részt az első gyűlésen a Magyarországi Református Egyházak és a Magyarországi Evangélikus Egyházak mint alapító egyházaknak a küldöttjei.

A nehézségekkel, az 1948-ban eluralgó diktatúra tiltásaival elsősorban az evangélikus egyház szembesült. Erre Beniczúr László evangélikus lelkész így emlékezik vissza: „A nagygyűlésre Magyarországi Evangélikus Egyházunk is meghívást kapott, delegátusunk azonban nem utazott el Amszterdamba. A küldöttség vezetője, Ordass Lajos püspök ugyanis nem kapta meg a kiutazási engedélyt. Helyette mást nem volt hajlandó megjelölni az akkori egyházi vezetőség, így a többiek ki-

utazását sem engedélyezték.” Sajátos, félhivatalos státusban azonban jelen voltak Vajta Vilmos és Jánosi Lajos evangélikus lelkészek, így a Magyarországi Evangélikus Egyház is. Beniczúr Lászlónak pedig elvülhetetlen érdemei vannak a nagygyűlés után összeállított ökumenikus anyag szerkesztésében és megőrzésében, amelyet az 50 éves az Ökumenikus Tanács Magyarországon című könyv (kiadta a MEÖT, Budapest, 1993) harmadik fejezete teljes terjedelmében közöl.

A Magyarországi Református Egyház delegációját Ravasz László püspök vezette, aki a világyűlést világszinatnak nevezte. Ez önmagában is jelzi a hozzá fűzött reményeket és elvárásokat. A gyűlés jelentőségéről később így ír: „Felejthetetlen az az egyetemes kilátás, amely az amszterdami zsinat csúcspól tárul elénk.” Szabó Imréné, Szabó Éva mint ifjúsági küldött volt jelen a nagygyűlésen; negyvenöt évvel később, 1993-ban így emlékezett vissza: „Az EVT 1948. évi amszterdami gyűlését teljesen áthatotta a nagy világgégés utáni találkozás lehetősége és öröme. Bár bizonyos integrálódás megtörtént – döntések születtek –, de inkább egy ünnepe volt ez a világháború szörnyűségei után a világeresztényiségnek.”

Azóta sok mindenben változott a világ. Sok seb begyógyult, sok megmaradt, és sok új sebünk is van. Ez utóbbiak gyógyulásra várnak. Ünnepre is szükségünk van. Isten kegyelmes jelenlétének és egymást

elfogadó szeretetünknek a megünneplésére. Ennek lesz nagy és felemelő alkalma a braziliai Porto Alegreben február 14. és 23. között tartandó 9. nagygyűlés.

A szervezők a világ ma is elesett állapotának és az ember bűnös állapotának tudatában imádságban fogalmazták meg a nagygyűlés mottóját és témáját: „Isten, kegyelmed szerint formáld át a világot!” Ehhez az imádsághoz való csatlakozásra hívja fel a tagegyházak, így gyűlekezetünk híveit is alábbi üzenetében Samuel Kobia, a szervezet főtitkára.

Ehhez az imádsághoz csatlakoznak magyar nyelven és minket képviselve személyes jelenlétükkel is a magyarországi és szlovákiai református egyház, illetve a Magyarországi Evangélikus Egyház delegátusai: Tarr Zoltán zsinati tanácsos (Budapest), Balog Margit egyetemi adjunktus (Debrecen), Erdélyi Géza püspök (Rimaszombat), Gáncs Péter püspök és hitvese (Budapest). Segítő szolgálattévőként Fedor Mónika római katolikus diák vesz még részt Magyarországról a nagygyűlésen.

A mai vasárnapon hordozzuk különösen is imádságunkban a világeresztényiség közös bizonyásgátételét, azon belül a magyar kereszténység Isten kegyelmében való megújulását, s személy szerint imádkozzunk azokért a magyar testvéreinkért, akik az előttünk álló napokban Isten kegyelmének világát átforgató jelenlétéért imádkoznak, és annak hívó elfogadásáért fáradoznak a távoli Brazíliában.

■ BÓNA ZOLTÁN,
a Magyarországi Egyházak Ökumenikus Tanácsának főtitkára

Imádság átformálódásért

Mindenható Isten, teremtő és átforgató Urunk,
atyai békesség és anyai szeretet Istene.
Eléd gyülekezőnk kétségeink kéréseivel,
reménytelen szívvel.

Kegyelmes Isten, egyházad megtapasztalta
a születés, a gyermekség, a kiskorúság gyötrelmeit.
Légy egyházzal, amint folytatja növekedését
a felnőtté válás és a teljes egység felé szerte a világon.
Még mindig serdülőkorban lévő egyházadban
könyörgünk az átalakulás ajándékáért.
Éleszd fel bennünk a közösség szellemét,
formáld gondolatainkat a szeretet gondolataivá.
Oltsd belénk békességedet.

Adj nekünk bátorságot és rugalmasságot, hogy elfogadjuk az átformálást
magunk és mások számára,
azok számára, akik szenvednek, és azok számára, akik kiroják a szenvedést,
az áldozatok és a bűnelkövetők számára,
egész néped számára.
Az erőszak és gyűlölet világában
adj nekünk bátorságot, hogy a szeretet és harmónia magvát szórjuk.
Világunkban, amelyben burjánzik a diszkrimináció és az egyenlőtlenesség,
tápláld bennünk az egység magvetését.
Add, hogy megláthassuk és orvosolhassuk
megosztottságunk problémáit.
Készítsd fel szívünket, értelmünket, keziünket,
hogy aratásod munkásai lehessünk.
Amen.

Fordította: GÁNCZ PÉTERNÉ

„Isten, kegyelmed szerint formáld át a világot!”

Az Egyházak Világtanácsa (EVT) a braziliai Porto Alegreben tartja a 9. nagygyűlését február 14-től 23-ig. Eltérő hagyományokkal rendelkező keresztények ezrei találkoznak a világ minden tájáról, hogy együtt ünnepeljenek, tanuljanak és imádkozzanak.

A nagygyűlés mottója – „Isten, kegyelmed szerint formáld át a világot!” – a világ minden sarkából összesereglt keresztények imádsága és víziója. Ez a kérdés fog minket vezetni imádságainkban és fontos kérdéseket érintő tanácskozásainkban. Ilyen kérdés például az öku-

menikus mozgalom jövője, a gazdasági igazságosság melletti elkötelezettségünk, tanúságtételünk az erőszak legyőzése érdekében és a kihívásokkal való szembenézés a vallási pluralizmus közepe.

A nagygyűlések általában fordulópontot jelentenek az EVT életében, így ennek a gyűlésnek is biztosan lesz hatása az ökumené történetére. A nagygyűlés résztvevői megvitátják, felismerik és „megálmodják” az EVT következő hét évének kihívásait, illetve rangsorolják az előttük álló feladatokat.

Szeretném felkérni az egyházakat, a közösségeket és a keresztény embereket mindenütt, hogy imádkozzanak együtt február 12-én és a nagygyűlés ideje alatt! Legyenek egyek a közös hitben, közös látásban, hogy a Szentlélek jöjjön és vezessen bennünket ez idő alatt. Ajánlják fel szolidáris támogatásukat a gyűlésen megfogalmazódó javaslatok és a célkitűzések megvalósulása érdekében.

Formálja át Isten kegyelme szerint a világot!

■ DR. SAMUEL KOBIA,
az EVT főtitkára

Az EVT ifjúsági delegáltjainak egy csoportja a nagygyűlés helyszínén

FOTÓ: EVT

Tények és adatok az EVT 9. nagygyűléséről

- az EVT legsokrétűbb nagygyűlése
- 3000 résztvevő mindenféle keresztény tradícióból és vallási közösségből
- több mint 700 küldött az EVT 347 tagegyházából
- az erőszak legyőzésére meghirdetett évtized 5 éves évfordulója
- műhelyek, előadások, kiállítások
- fő témák: gazdasági igazságosság; az erőszakot legyőző ifjúság; az egyház egysege; keresztény identitás és vallási pluralizmus; Latin-Amerika
- az EVT elnökségének és 150 tagú Központi Bizottságának a megválasztása

További információ: www.wcc-assembly.info

KÉSZÜLÜNK A NŐK 2006. ÉVI VILÁGIMANAPJÁRA 3.

Dél-Afrika múltja

A nők 2006. évi, március 3-án megrendezendő világimánájára készülve ezúttal Dél-Afrika múltjáról szólunk.

Ha az ország régmúltját kezdjük kutatni, meglepő felfedezésre jutunk: az antropológusok szerint Dél-Afrika több százezer éve lakott terület, talán egyike azoknak, ahol az emberré válás először végbement. A területnek a őslakosai. Leszármazottaik ma is itt élnek.

Az első európai, Bartholomeu Diaz portugál tengerész 1488-ban szállt partra a Jöreménység fokán, miközben az Indiába vezető utat kereste. Az első holland telepesek 1652-ben Jan van Riebeeck vezetésével léptek partra a Tábla-öbölben. Ők alapították meg Fokvárost, amely a holland Kelet-indiai Társaság hajóinak ellátóbázisa lett. Az európaiak elűzték vagy rabszolgává tették az e környéken élő bennszülötteket. A fehér telepesek utódai búroknak nevezték magukat; saját nyelvük fejlődött ki, az afrikaans. 1770 körül a fehér farmerek a belső területeken élő bennszülötteket is leigázták, s az elkövetkező száz év során kilenc háborút vívtak velük, ezek voltak az úgynevezett kafferháborúk 1779-től 1879-ig.

1795-ben britek szállták meg Fokföldet, s az angol birodalom koronagyarmatának

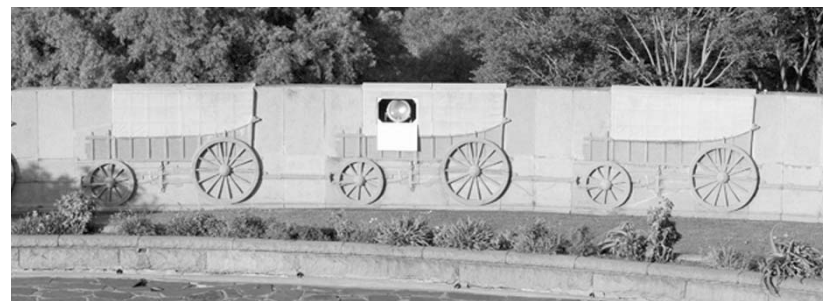
mondták ki. Egyre több konfliktus keletkezett a britek és a búrok között, 1899-ben kitört a búr-angol háború, amely búr vereséggel végződött. Ezzel az országot valóban brit gyarmattá vált. 1910-ben a gyarmatok Nagy-Britannia domíniumaként a Dél-afrikai Unióban egyesültek.

Az új államban minden politikai jog a fehér emberek kezébe került. 1911-től sok törvény született a faji megkülönböztetésről. Például: a feketék nem tölthettek be magasabb képzettséget igénylő munkaköröket, megszűnt a szabad költözködésük, rezervátumokban kellett élniük, és csak ezekben juthattak földhöz. Az utazáshoz az országon belül is útlevelekre volt szükségük, tilos lett a vegyes házasság. A feketéket a középületekben, éttermekben, üzletekben, minden nyilvános helyen elkülönítették; a vonatokon és a buszokon külön fulkában kellett utazniuk. Ez volt az „apartheid”. A hivatalos nyelv az afrikaans lett, tilos volt a törzsi nyelveket nyilvánosan használni.

1912-ben megalakult az ANC (Afrikai Nemzeti Kongresszus). A szervezet felépített a fehérek előjogaival szemben. Ugyanebben az időben hirdette meg Mahatma Gandhi az erőszakmentes ellenállást az indiai munkások megkülönböztetése ellen; a legendás politikus 1893-tól 1914-ig végezte küldetését Dél-Afrikában. A feszültség egyre nagyobb ellenálláshoz vezetett, diák- és munkástüntésekre került sor, melyeket véres megtorlások is követtek.

1961-ben a Dél-afrikai Unió kilépett a Brit Nemzetközösségből. Csak a fehérek számára kiírt népszavazás döntött az államformáról; ennek eredményeképpen megalakult a Dél-afrikai Köztársaság. 1964-ben az afrikai nemzeti mozgalom nyolc vezetőjét, köztük Nelson Mandelát életfogytiglani börtönre ítélték. 1965 és '74 között élte virágkorát az apartheid, a kormányzat minden ellenállást elfojtott. 1976-ban zavargások kezdődtek, melyek több városra is átterjedtek; több százezer ember tüntetett az utcákon. A megtorlás ezúttal sem maradt el (szervezetek betiltása stb.). Olaj volt a tűzre Steve Bikónak, a dél-afrikai diákszövetség elnökének halála, mivel kiderült, hogy a rendőrök különös kegyetlenséggel agyonverték.

A hetvenes években jelentősen javul-

A pionírok emlékműve Pretoria külvárosában

tak a feketék életkörülményei: emelkedtek a keresetek, egyre több volt az értelmiség; ugyanakkor egyre nagyobbá vált a különbség a városi feketék és a tíz bantuszban – a feketék számára kijelölt rezervátumokban – sánylódtó társaik életvitele között.

1986-ban és '87-ben zajlottak az ország eddigi történetének legnagyobb tüntetése; erősödött a rendszerrel szembeni ellenállás, néhány hét alatt húsz ezer embert tartóztattak le. Egyre több fehér – köztük politikusok – rokonszenvezett a feketék törekvéseivel. A fehér politikusok egyre több ANC-vezetőt vontak be tanácskozásiába. Közben készülöben volt az új, ideiglenes alkotmány tervezete.

1989-ben F. W. de Klerk elnök bejelentette az apartheid politika végét, 1990-ban pedig szabadon bocsátották Nelson Mandelát.

A nagy változás mögött a dél-afrikai egyházak által 1985-ben megfogalmazott, Kairos („alkalmas idő”) című dokumentum is állt. Próféta kiáltvány volt ez, amely a keresztények felelősségét eb-

resztgette és hívta segítségül az apartheid megszüntetésére. (Az idősebbek emlékezhetnek arra, hogy ebben a Lutheránus Világszövetség 1984-es budapesti nagygyűlésének is szerepe volt.) A dokumentum Jézus szavait idézi: „Vegyétek észre az idők jeleit!”

1994-ben szabad választást írtak ki; ezen az Afrikai Nemzeti Kongresszus győzedelmeskedett, a szavazatok több mint 62%-át megszerezve. Ennek eredményeként a nemzetgyűlés Nelson Mandelát választotta az ország első fekete elnökévé. (Előző számunkban ezzel a korszakkal foglalkoztunk.) Dél-Afrika életében ezzel új korszak kezdődött. Mandela 1995-ben béke Nobel-díjat kapott.

Az imánap témaválasztásában fontos szerepe van az előbb idézett jézusi mondatnak. A Kairos dokumentum Dél-Afrika népét mindig újra a szenvedések idejére és a felelősségre emlékezteti. Amint a dokumentum fogalmaz: „Eljött az igazság pillanata nemcsak az országnak, hanem az egyház számára is.”

■ KEVEHÁZINÉ CZÉGÉNYI KLÁRA

Eszmecsere az erőszakról

Eszme + csere. Érdemes a szót kimondani. Emberek fognak megjelenni a szemünk előtt, akik fontos, mindegyiküket érintő témában megosztják egymással a gondolataikat. *Eszme + csere.* Bizonyos nyugalmat áraszt a szó. Valószínűleg végig fogják hallgatni az én mondandómat is. Nem fojtják belém a szót. Sőt figyelni is fognak rám, mint ahogy én is örájuk, hiszen azért találkoztunk, hogy *kicséréljük* a gondolatainkat. Nem azért, hogy egy lesöpörje vagy erőszakkal a saját nézeteire térítse a többit. Eszmecsere. A résztvevők azt gondolják, gazdagodhatnak a többiek gondolatai, *eszméi* által, és ők is gazdagíthatják a többieket.

Fontos ez a szó és a gondolkodásmód, amelyet kifejez. Fontos, mert általában nincs türelmünk meghallgatni egymást. Nem feltételezzük a másiktól, hogy bármi hasznosat mondhat nekünk. Nem is érdekel minket, hogy mit gondol; a személye és a hovatartozása már eldőlt: semmi közünk egymáshoz. Vajon miért felejtettünk el eszmét cserélni még az egyházban is? A miénkben is. Miért halljuk a másik szavai mögött a saját rejtett előfeltételezésünket? Biztos, hogy igazunk van? Nem kellene *eszmecsere*t tanulnunk? Nyugodtan, jóízűen, de legfőképpen egymásról jól feltételezve.

Az Evangelikus Hittudományi Egyetem Rendszeres Teológiai Tanszékén működik egy kutatócsoport. A léte önmagában is érdekes, mivel tagjai a Magyar Tudományos Akadémia és az EHE közös munkacsoportját alkotják. Ilyen együttműködés azért nem egészen hétköznapi dolog. Jó érzéssel töltheti el az embert. A munkaterületük is érdeklődésre tarthat számot, mert elsősorban szociális kérdésekkel foglalkoznak, vagyis olyan témákkal, amelyekben sokszor és joggal várjuk, hogy egyházunk állást foglaljon. Protestáns hagyományainknak kevésbé felel meg a szinte kö-

telező, kinyilatkoztatásszerű állásfoglalás, joggal várhatjuk viszont egyházunktól, hogy segítsen társadalmi kérdésekben gondolkodni. Mutasson rá tipikusan keresztény megközelítésekre, és adjon szellemi muníciót olyan társadalmi problémákkal kapcsolatban, amelyek között a mindennapjaink telnek.

Az *Eszmecsere* kötetek első tagjaként jelent meg egy kis kötet, amelyben az *erőszak* témakörében segít gondolkodni az MTA-EHE-kutatócsoport. A téma aktualitását egyáltalán nem szükséges

bizonyítanunk, hiszen a közlekedéstől a tömegkommunikáción át a családi otthonokig át- meg átjárja az életünket. A kötet a legkülönbözőbb nézőpontokból vizsgálja az erőszak kérdését. Hogyan tudjuk jó célra fordítani a bennünk rejlő erőszak erejét? – ezt kérdezi a pszichológus. Mit tud mondani az erőszakról a kereszténység, amelynek Istene úgy győzte le a halált, hogy erőszak áldozatává vált? – ezen a gondolkodik a teológus. Ezután

speciális területekre kalauzol a könyv: az egyháztörténet egy olyan korszakába, amely bővelkedik az erőszak minden formájában az exkommunikációtól – azaz az egyházból való kiközösítéstől – a fegyveres erőszakig. Hogyan foglalkozunk a nevelés összefüggésében, a hitoktatásban az erőszakkal? – ez a következő nézőpont. Majd egy rendőr tábornok ír arról, hogy miként válnak erőszak áldozatává az időskorúak. Végül az erőszakmentes magatartás lehetőségén gondolkodik a könyv.

Érdekes összeállítást tartalmaz a kötet második fele: különféle egyházi, ökumenikus szervezetek nyilatkozatait közli az erőszak témájáról.

Kezünkben van tehát egy könyv, amely mai egyéni és társadalmi életünk egy fontos kérdését világítja meg keresztény szemszögből. Aki fél óra alatt minden szellemi erőfeszítés nélkül kezébe akarja ragadni a valamennyi helyzetre érvényes keresztény receptet az agresszió összefüggésében, annak nem ajánlom ezt a kötetet. Jó szívvel ajánlom viszont mindenkinek, aki szeretné keresztény módon mérlegelni, mit is jelent az a tény, hogy akár áldozatként, akár elkövetőként nap mint nap találkozunk az erőszak megnyilvánulásaival. Kiemelten és jó szívvel hívom fel erre a könyvre olyan gyülekezeti közösségek figyelmét, amelyekben folyik eszmecsere keresztény életünk aktuális kérdéseiről, vagy amelyek szeretnének elindítani ebben a témában asztali beszélgetéseket. Eszmecsere részesévé válni jó, és bármikor bele lehet kapcsolódni.

■ SZABÓNÉ MÁTRAI MARIANNA

Reuss András – Orosz Gábor Viktor (szerk.): *Szabadulni az erőszaktól – Keresztény megközelítések.* Luther Kiadó, Budapest, 2005. Armgelölés nélkül.

Hogy is írjuk?

Az idegen szavak helyesírásáról 3.

► **Sorozatunk előző részében – lapunk múlt heti számában – arról esett szó, hogy milyen elven nyugszik a latin betűs írású nyelvekből átvett idegen szavak írásmódja; megvizsgáltuk továbbá néhány latin eredetű teológiai szakkifejezés helyesírását. Mint láttuk, ezeket aszerint írjuk még idegen vagy már magyar írásmóddal, hogy mennyire váltak közkeletűvé. További bizonyalmakat okoz azonban az, hogy teológiai, hitéleti kifejezéseink jó része – bár a latin nyelv közvetítésével került a magyarba – valójában görög eredetű, vagyis olyan nyelvből származik, amely nem a latin írásrendszert használja. A sorozat befejezéséért az ilyen szavak helyesírásáról szólnak.**

Lapozzuk fel – ahogyan eddig is tettük – *A magyar helyesírás szabályait*, keressük meg a megfelelő előírást. A 218. szabálypont szerint „a szépirodalmi művekben, a sajtóban, az általános és középiskolai oktatást szolgáló vagy kiegészítő kiadványokban a nem latin betűs írású nyelvek neveit és szavait a magyar ábécé betűivel, lehetőleg a forrásnyelvből (tehát más nyelv közvetítése nélkül) írjuk át”. E rendelkezés kiegészül azzal, hogy „ha egy tulajdonnév vagy közszó nem szabályosan átírt alakban honosodott meg nyelvünkben, hagyományos formájában használjuk”.

Ezek szerint a közkeletű görög eredetű szavakat egyszerűen át kell írni a kiejtésük alapján magyar betűkkel? Ez kétségtelenül egyszerű lenne, de sajnos a legtöbb esetben nem valósítható meg. Mégpedig éppen azért nem, mert – amint a bevezetőben már említettem – görög eredetű szavaink latin közvetítéssel kerültek a nyelvünkbe, latinos alakban vertek gyökeret, régóta (sokszor évszázadok óta) latinos alakban használatosak. Például a *katalógus* szó görög eredetűje *catalogosz*, ám ez a latinban *catalogus*-ra módosult, a magyar nyelv pedig ezt az alakot vette át. Hasonlóképpen: görög *authenticosz* > latin *authenticus* > magyar *autentikus*. Az ilyen szavak esetében nyilvánvalóan nem járható út a „visszagörögösítés”. Célszerű tehát úgy kezelni őket, mint a közkeletűvé vált latin eredetű kifejezéseket, vagyis a mai köznyelvi kiejtésük szerint írni: *anapeszta*, *daktilus* (a magyarországi latin kiejtésnek megfelelően s van a szó végén, nem sz), *enciklopédia*, *etimológia*, *filozófia*, *fizika*, *fiziológia* stb., nem pedig *anapaestus*, *dactylus*, *encyclopaedia*, *etymologia*, *philosophia*, *physica*, *physiologia*.

Az efféle, a köznyelvben is használatos, közismertnek tekinthető görög-latin eredetű kifejezések írásmódja valójában – ma már – nem is okoz fejtörést. Az egyházi nyelvhasználatban is találhatunk olyanokat, amelyeknek a helyesírása nem jelent problémát: például az *ámen*, az *antifóna*, a *diakónia* vagy az *ökumené* írásmódja ugyan csak a mai köznyelvi kiejtést követi.

Más a helyzet azonban a teológia tudományának – miként általában a különböző szakudományoknak – a szélesebb körben el nem terjedt szakkifejezéseivel. Igencsak színes kép bontakozik ki előttünk, ha kinyitunk néhány egyházi kiadványt, illetve teológiai szakkönyvet, szótárt, lexikont: nem egy görög eredetű kifejezés esetében azt tapasztalhatjuk, hogy – kis túlzással – ahány könyv, annyiféle az írásmód. Lássunk erre egy példát!

Lapunk vezető olvasószerkesztője, Györi Virág az egyházi írásgyakorlat néhány helyesírási vonatkozását tárgyaló tanulmányában összegyűjtötte az *eukharisztia* írásváltozatait. (Ugyanaz az alak több műben is előfordult, de helytakarékoságból csak egyet említek; továbbá az egyes könyveknek csak a címét adom meg.)

Az említett formában, *kh*-val és *sz-szel* írva találjuk meg a szót például a *Keresztény Bibliai Lexikonban*; *eucharistia* alakot találunk az *Idegen eredetű vallási szavak és fogalmak szótára* című kötetben; *eucharisztia* olvasható a *Magyar Katolikus Lexikonban*; végül a *Liturgikus lexikon* az *eukharisztia* alakot közli. (Györi Virág tanulmánya *Helyesírási kétségek és vétségek az egyházi írásgyakorlatban* címmel jelent meg a *Helyesírásunk időszertű kérdései a 21. század kezdetén* című kötetben. Szerkesztette Borszik Gabriella – V. Raisz Rózsa, kiadta az Eszterházy Károly Főiskola Magyar Nyelvészeti Tanszéke, Eger, 2004.) A dolgozat elkészítése óta jelent meg az *Idegen szavak és kifejezések szótárának* a második, átdolgozott kiadása, továbbá az Osiris Kiadó *Helyesírás* című kézikönyve, valamint az *Idegenszó-tár* című munka; mindháromban az *eucharisztia* formát találjuk. A *Magyar helyesírási szótárban* viszont nem szerepel a szó. Hiányzik a *Magyar értelmező kéziszótár* 1972. évi első és 2003-ban megjelent második, átdolgozott kiadásából is, de mindkettőben benne van az *eukharisztikus* melléknév.

Melyik írásmódot válasszuk tehát? Nos, az idézett helyesírási szabállyal az *eukharisztia* alak – *kh*-val és *sz-szel* írva – van összhangban (tudniillik a görög szóban található *khi* betű hangértéke *kh*). Kétségtelen ugyan, hogy bizonyos esetekben a magyaros írásmód nem követi teljesen a kiejtést; van rá példa, hogy az eredeti írásképp egyes elemei megörözdnek a különben magyarosan írt szóban, például a *h-nak* ejtendő *ch*: *mechanika*, *pszichológia*, *technika*; illetőleg a *ksz* hangértékű *x*: *expressz*, *szexuális*. Erre azonban jelen esetben nem hivatkozhatunk, hiszen a szó kiejtése nem *eukharisztia*, vagyis a *ch* ez esetben nem *h* hangot jelöl. Nehezíti azonban a döntést az, hogy a szakudományokban – így a teológiában is – gyakran másként járnak el: a *szakmai közönségnek szánt tudományos közleményekben* a görög és a latin eredetű szakkifejezéseket egyaránt idegenesen (latinosan) írják; ez is követhető, szabályos megoldás. Példaszavunk esetében ez az *eucharistia*.

Azt mondhatjuk tehát, hogy a követendő írásmód vagy *eukharisztia* – a szélesebb közönségnek szánt kiadványokban ezt (lenne) célszerű alkalmazni –, vagy *eucharistia* (a tudományos írásgyakorlatban). A két formát azonban nem szerencsés keverni.

Egyes esetekben szinte kizárólagos a latinos írásmód. Az istentisztelet, illetve a szentmise egyik tételének *Kyrie* a neve (az elhangzó könyörgés görög szövegének első soráról: „Kyrie eleison”, azaz „Uram, irgalmazz”). A szó görögül *kyrie* alakban hangzik ugyan, mégsem lenne célszerű így átírni. Ugyanis nem vált általános használatúvá: megmaradt a teológiai, illetőleg az egyházzenei szaknyelvben; ezekben pedig hagyományosan latinos alakban használatos.

Végezetül essék szó arról, hogyan lehetne véget vetni a bemutatott helyesírási ingadozásoknak. Nos, mivel az egyházi írásgyakorlatban nem csupán az idegen szavak írásmódjában tapasztalható bizonytalanság, hanem a helyesírás egyéb területein is – jó néhány esetben nem kisebb gondot okoz például a kezdőbetűk megválasztása –, igen nagy szükség lenne egy teológiai-hitéleti helyesírási útmutató (nevezhetjük szabályzatnak is) és szótár elkészítésére. Ez jelenthetné a normát az olyan esetekben, amelyekben a helyesírási szabályzat, illetve a *Magyar helyesírási szótár* nem ad eligazítást. E munka nem lenne előzmény nélküli: számos szakterületnek van már helyesírási szabályzata, illetőleg szótára. (Létezik például katonai, kémiai, műszaki, orvosi helyesírási szótár.) A siker érdekében persze ökumenikus összefogásra, illetve teológusok és a helyesírás-szabályozásban járatos nyelvészek együttműködésére, közös munkájára lenne szükség.

Mindaddig azonban, amíg egy ilyen szabályzat nem készül el, a helyesírási bizonytalanság nem szüntethető meg.

■ DOBSONYI SÁNDOR, az *EvÉlet* olvasószerkesztője

Munkatársunk a nyomdászkonferencián

Ismét előadónak hívták a FairPrint konferenciára az *Evangelikus Élet* tervezőszerkesztőjét. A tipográfus- és nyomdászszakma legjelentősebbnek tekintett szakmai fórumán Nagy Bence *Modern tipográfia* címmel adott áttekintést választott témájáról. A február 3. és 5. között Hajdúszoboszlón rendezett tanácskozáson ezúttal is a számítástechnika nyomdai alkalmazása volt terítéken.

Ózon fesztivál – koncert a békéért

Andorka Eszterre emlékeztünk

► **Megkésett híradásnak tűnhet fel egy 2002-ben rögzített koncert zenei anyagát bemutató CD-ről írni. Valójában azonban aktuálisabb teszi Andorka Eszter lelkész, szociális munkás, környezetvédő halálának évfordulója. A CD *Lehet – legyen címmel, a korongon Koncert a békéért felirattal jelent meg 2003-ban, és a III. Ózon fesztivál a békéért elnevezésű rendezvény keretében tartott koncert hanganyagából tartalmaz válogatást. Esztus még részt vett a lemez kísérőfüzetének összeállításában, de a megjelenését már nem érthette meg. Ferjentsik Viola, a rendezvény szervezője 2003. február 15-én, Eszter halála előtt egy nappal a Hősök terén tartott békemonstráción találkozott vele utoljára. „Úgy marad meg bennem, mint aki az igazságtalanság mellett nem megy el szótlánul, hanem fel-emeli a hangját” – írja róla.***

A III. Ózon fesztivál békekoncert 2002 decemberében a még küszöbönálló iraki háború veszélyére hívta fel a figyelmet, és egy – szintén a béke témájában kiírt – gyermekrajzpályázat alkotásaiból válogatott kiállítással egészült ki. A 36 alkotás a CD színes kísérőfüzetében jelent meg. A füzetben olvasható bibliai idézeteket Andorka Eszter válogatta. „Vigyázz,

hogy feddhetetlen légy, ügyelj, hogy becsületes maradj, mert a jövő a béke emberé!” – szól az egyik (Zsolt 37,37).

A koncerten fellépő és a lemezen hallható zenekarok egyetlen közös vonása az, hogy előadásukban helyet kap a népzene, amelynek zenei jelenléte a tisztán autentikus megszólalástól a népzenei feldolgozásokon keresztül a progresszív rockban felfedezhető motívumokig terjed. Ami Európában ma a békéért folytatott munka zászlajára tűzhető tett – vagyis hogy közös színpadon szóljon meg egy este zsidó, arab, román, ír és török népzene –, az a népzene számára természetes, hiszen a népzeneben nemcsak egy-egy nép saját zenei világa nyilvánul meg, hanem a vándordallamok, motívumok szövedékén keresztül a környező népek zenei is.

Az ismert dallamok teremtette közös nyelv egyike azon dolgoknak, amelyek a békés egymás mellett élés kifejezői lehetnek ma, és kifejezői voltak a múltban is. Erdélyi falvak zenészei egyaránt muzikáltak magyar és román esküvőkön; ez a zene a román és balkáni népzene játszó Móc-ART zenekar által hallható a lemezen. A klezmer zene saját ötvözetét nyújtja a kelet-európai zenei kultúrának, ahogy ez a Chagall Klezmer Band, a Klezmer R's és a JEKO (a Jeruzsálem Expressz Klezmer Orchestra) felvételein hallható.

A három klezmergyűttes betekintést nyújt – a közismert héber-jiddis énekes zenei kultúrán kívül – a hagyományos instrumentális zsidó zenébe is. Az Arasinda török zenekar tradicionális török népzenei alapokon nyugvó feldolgozásaiban a török és balkáni népzene egymásra hatása is megnyilvánul, ami több évszázad kulturális együttéléséből ered. Az Édaín együttes tradicionális ír zenét játszik, míg a marokkói *Said Tichiti* a gnawa törzs spirituális dalával hallható a válogatáson. A lemez anyagát a nép-, komoly- és rockzenei hatásokat felmutató Hypertér előadása zárja.

A kiadvány árusításából befolyó összeget a fesztivál szervezői egy izraeli és palesztin diákok, ifjúsági munkások számára szervezendő kétéhes találkozó finanszírozására fordítják, amelynek célja a béke helyi építése és megszilárdítása.

A CD megrendelhető a Rügyecskek Alapítvány címén (1085 Budapest, József körút 82.), kapható több lemezboltban, illetve a Huszár Gál papír- és könyvesboltban (Budapest V., Deák tér 4., 1/266-6329). *Lehet – legyen* címmel újrapapírtokban került forgalomba, Andorka Eszter (1970–2003) emlékének ajánlva, külön róla megemlékező füzetrel kiegészítve. Ára: 3400 Ft.

■ NYITRAI PÉTER

Vigyázz, hogy feddhetetlen légy, ügyelj, hogy becsületes maradj, mert a jövő a béke emberé! (Zsolt 37,37)

Egy főpap dossziéja

Egyértelműen politikai indíttatásának tartja a Paskai László bíboros ügynökmúltjáról csütörtökön nyilvánosságra került cikk időzítését a Magyar Katolikus Püspöki Konferencia (MKPK).

„Nem ért bennünket váratlanul a cikk megjelenése, viszont annak időzítése egyértelműen politikai indíttatás, több vonatkozásban is” – közölte Veres András püspök, a testület titkára az MTI-vel. Mint mondta, figyelemre méltó, hogy maga a cikk írója is megállapítja, a „Tanár megnevezésű személy” kifejezetten jóindulatú jelentéseket adott. Továbbá a történész azt is leírja, hogy az ügynökké minősítés csak látszatintézkedés, úgynevezett lakkozás eredménye volt – közölte a püspök, hozzátéve: „A cikk végén megjelenő ítékezés pedig a szerzőtől való, lelke rajta.”

A Magyar Katolikus Püspöki Konferencia már korábban úgy döntött, hogy nem személyek átvilágítására, hanem a kommunista egyházüldözés korának feltárására hoz létre történelmi kutatócsoportot – emlékeztetett Veres András. A püspöki konferencia titkára ennél többet nem kívánt mondani.

Az *Élet és Irodalom* című hetilap február 2-án nyilvánosságra került írása szerint Paskai László bíboros, nyugalmazott esztergom-budapesti érsek ügynök volt, és csaknem tíz éven át jelentett egyházi személyekről. A lap múlt pénteken utcára kerülő számában Ungváry Krisztián történész arról ír, hogy Paskai László 1965 és 1974 között kapcsolatban állt az állambiztonsági hatóságokkal. Mint a történész leírja, az Állambiztonsági Szolgálatok Történelmi Levéltárában végzett kutatás alapján azonosította az egyházi vezetőt. Paskai beszerzési kartonja nem került elő, a „Tanár” fedőnevű ügynök életrajzi adatai azonban teljesen megegyeznek Paskaiéval.

Paskai Lászlót a Magyar Távirati Irodának lapzártáig nem sikerült elérnie. A múltjáról szóló írásról elsőként hírt adó Origo hírportállal a bíboros azt közölte, hogy a cikket még nem ismeri, így nem akar semmit mondani.

Ungváry Krisztián az MTI-nek azzal indokolta a Paskai Lászlóról általa írt cikk „időzítését”, hogy szerette volna szembeállítani a bíboros ügynökmúltját Szabó István filmrendezőével. A történész hangsúlyozta, hogy csak egy-két hete kapta meg a „Paskai-dossziét” a levéltártól. Mint mondta, a cikket azért nem később írta meg, mert szerette volna a két ügyet szembeállítani, és megmutatni: az ügynökök milyen különböző módon teljesíthetnek elvárásokat. Ungváry Krisztián kiemelte: más típusú jelentéseket írt Szabó István, és másokat Paskai László.

„A cikk Paskai Lászlóra nézve valójában pozitív. A bíboros, ahogy tudott, helytállt mint beszervezett” – mondta, hozzátéve: a társait mentő ügynök legendája ez esetben nagyrészt valóság, ellentétben más esetekkel.

Paskai László bíboros „dossziéját” Tomka Ferenc plébános, egyetemi tanár már tavaly ismertette *Halálra szántak, mégis élünk* című könyvének decemberben megjelent harmadik kiadásában. A kötet a kommunista kor egyházának életét és az ügynökkérdés hátterét mutatja be.

Tomka Ferenc múlt csütörtökön este nyilatkozott erről az MTI-nek. Közölte, hogy annak idején Paskai Lászlót tájékoztatta a róla szóló anyagról; ő mindössze annyit mondott, hogy köszöni az információt. A plébános úgy látja, hogy jelenleg „propaganda-hadjárat”, hangulatkeltés zajlik. Hangsúlyozta, hogy „Paskai László nem nevezhető ügynöknek a szó rossz értelmében”, nem ártott senkinek.

Tomka Ferenc, aki abban a papi szemináriumban tanult, amelynek lelki vezetője Paskai László volt, a cikk első részét „becsületesnek” tartja. Ungváry Krisztián „csalásának” tekinti azonban, hogy az írás ezután „fordulatot vesz”; a második részben ugyanis a szerző a főpap 1978 utáni püspöki tevékenységét „szubjektív véleményeivel támadja”. Mint közölte, a főpapi dosszié első része azt a hét évet fogja át, amikor a rendőrség ismétlen beidézte Paskai Lászlót, ő azonban arra törekedett, hogy kikerüljön minden érdemi válaszból; illetve a titkosrendőri magnóra felvett szűkszavú válaszai váltak „jelentésekké”.

Aztán Paskai Lászlót átminősítették ügynökké – bár semmiféle nyoma nincs annak, hogy bármiféle elmarasztalható tettel ezt „kiérdemelte volna”, sőt a rendőrségi értékelésekben a továbbiakban is az olvasható: szűkszavú, nem akar jelenteni – tette hozzá Tomka.

Az egyetemi tanár hamis állításnak nevezte a cikk azon megállapítását, amely szerint a bíboros globálisan tekintve kisközösség-ellenes lett volna. „Egyedül a Bulányi-féle közösséggel szemben voltak erős fenntartásai, amely azonban akkoriban szembefordult a püspöki karral” – mondta, hozzátéve: „igazságtalan és történelmietlen” Paskai László megítélése a cikkben.

2005. február végén az interneten egy anonim, ingyenes tárhelyen megjelent egy 219 nevet – köztük Paskai László nevét is – tartalmazó ügynöklista. A „Szakértő 90” által feltett névsor megjelenése után néhány érintett, ügynökmúlttal vádolt katolikus vezető nyilatkozatban reagált a vádakra:

2005. február 28. – Kiss-Rigó László címzetes katolikus püspök büntetőeljárás megindítását kérte nevének az „ügynöklistán” való megjelenése miatt. Kiss-Rigó László kijelentette, hogy soha semmilyen ügynöki tevékenységet nem folytatott, erre soha nem is kérte senki. Sem külföldi útról, sem személyről vagy bármilyen eseményről semmiféle jelentést sem szóban, sem írásban nem tett.

2005. március 1. – Büntetőeljárás megindítását kérte ismeretlen tettes ellen Szőke János római katolikus lelkész, a Don Bosco Szalézi Társaság tagja amiatt, mert neve és személyes adatai „részben helyesen, részben manipuláltak” – szerepeltek az „ügynöklistán”. Beadványában kifejtette, hogy személyére vonatkozóan a lista állításának semmilyen valóságalapja nincs.

2005. március 8. – „Bocsánatkérés a III/III-as listán feltüntetett püspök részéről” címmel nyílt levelet tett közzé Gyulay Endre szegec-csanádi katolikus püspök. Leszögezte, hogy nem keresték meg, és jelentést vagy írást sohasem adott be. „Bocsánatot kell kérnem” – kezdetű mondataival a megyés püspök a Magyar Katolikus Egyház honlapján megjelent nyílt levélben „formailag” bocsánatot kért azoktól, akik például ki akarták utasítani beosztott helyéről, és akiknek meg kellett lenniük, mikor van távol lakásától, hogy akkor végezzék el az előírt házkutatást.

► Forrás: MTI

Szolgálhatjuk a közjót

Mindig tanulságos, hogy mit emel ki a szerkesztő egy előadástól vagy egy írásból. Az *Evangélikus Élet* is hírt adott karácsonyi számában a *Ha Isten nem volna* című interjúkötetről, amelyben a történelmi egyházak vezetői és az elmúlt másfél évtized egyházi életében érintett más személyiségek nyilatkoztak egyház és állam kapcsolatáról, az egyházak társadalmi szerepéről. A parlamenti könyvbeutató után január végén Szombathelyen rendeztek konferenciát a kötet kapcsán. A Vas Megyei Egyesület volt az ötletadó, de a civil társadalom érdeklődését mutatta, hogy a Szombathelyi Tudományos Társaság, a Magyar Jogász Egylet Vas megyei szervezete és a házigazda, a katolikus Martineum Felnőttképző Akadémia társrendezőként szerepel.

Visszaulva a bevezető mondatra – elnézést a szerénytelenségért – az én előadásomból emelte ki a *Vas Népe Hétféje* mellékletének a szerkesztője: „Az egyházak számára a kibontakozás, a megújulás útja a közjó szolgálata.”

A konferencián való részvételre az interjú készítője, Szüle László, a nyilatkozók közül Platty Iván nyugalmazott államtitkár, Ádám Antal nyugalmazott alkotmánybíró és magam kaptunk meghívást. Érdekes megfigyelni, hogy a keresztény gyökerekkel rendelkező, de az egyháztól eltávolodott, a jézusi életmű értékeit tisztelő Szüle László hogyan változik – saját vallomása szerint – ebben a folyamatban. A konferencia iránti érdeklődést fokozta, hogy egyben megemlékeztek a szombathelyi főiskola első könyvtár-népművelés szakos, híressé vált évfolyamáról, melyen többek között Szüle és a költő Nagy Gáspár is tanult.

Platty Iván nagy figyelmet keltő adatait ismertett. Magyarországon 160 bejegyzett egyház működik, illetve 46 női és 25 férfi szerzetesrend. Az egyházak 86 óvodát, 150 általános és 118 középiskolát működtetnek. A felsőoktatási intézmények száma 24, a kollégiumoké 105. Az egyházi fenntartású szociális, karitatív intézmények száma 220, köztük 4 kórház. A közgyűjtemények száma 120. Működik 40 közösségi intézmény, ifjúsági, kulturális központ. Mindez azt jelenti, hogy jelentős, de nem tömeges az egyházak szerepe a humán szférában, az értéktérben, viszont sajátos minőséget képviselnek.

Ádám Antal a jogi szabályozás finomításának a lehetőségeit elemezte. Elsősorban az új egyházak bejegyzésének a feltételei szigoríthatók. Tartozhatna egyetlen bírósághoz a procedúra, továbbá emelni kellene a bejegyzésükhöz szükséges létszámot (ez jelenleg száz fő). És a legkényesebb kérdés: megkívánható lenne az új közösség alapvető hitelveinek, teológiájának a benyújtása.

Az én feladatomból a lelkiismereti és vallás szabadságról intézkedő 1990. évi IV. törvény értékelése volt, az elmúlt másfél évtized tapasztalatainak a tükrében.

Ezt a törvényt – csaknem napra pontosan tizenhat évvel a szombathelyi tanácskozással együtt – 1990. január 24-én szavazta meg a Németh-kormány előterjesztésére a rendszerváltozás előtti Országgyűlés, és február 12-én hirdették ki, jelent meg a közlönyben. Korábban már megszavazták a törvényhez szükséges alkotmánymódosítást. Mindez kétharmados többséget igénylő törvényt jelent. Ezért is fogalmazhattam némi szomorú-

sággal úgy, hogy a többpárti demokráciában nehezen született volna meg ez a törvény; ezt erősíti meg, hogy eddig nem sikerült finomítani, módosítani. Az egyik párt több, a másik kevesebb jogot adna az egyháznak; van, amelyik könnyítené, a másik nehezené az egyházalapítás feltételeit. A jogegyenlőség tiszteletben tartása mellett a történelmi múlt és a jelen helyzet alapján lehetne különbséget tenni az egyházak között; vannak, akiknek ez természetes, mások számára azonban nem fogadható el.

Mindezek ellenére az elmúlt másfél évtized tapasztalatai azt igazolják, hogy jó, időálló, a gyakorlat igényeit kielégítő törvény született meg 1990-ben. Hazánkban szabad a vallásgyakorlás, az egyházak működése. Sem előny, sem hátrány nem érhet senkit hite, meggyőződése vagy éppen vallástalansága miatt.

Az 1990. évi IV. törvény nem egyházbarát, hanem társadalombarát. Szétválasztja az államot és az egyházat, de megnyitja az utat az egyház társadalmi szolgálata előtt – ebben találkozik az állam törekvése az egyház tevékenységével. Ezért is illeti meg a százsázalékos támogatás – a szektorsemlegesség elve alapján – valójában nem az egyházat, hanem a közjó szolgálatát, az oktatási, szociális, egészségügyi egyházi intézményrendszerét.

Csapdák is rejlenek az egyházaknak a diktatúra évtizedeit követően visszanyert szabadságában. A pártpolitika potenciális szavazóbázist lát az egyházakhoz kötődő társadalmi csoportokban, igyekszik őket megnyerni. Nehezen látják be – bár már több választás is megerősíti –, hogy hívó emberek rokonszenvezhetnek bármelyik oldalról álló demokratikus pártokkal, mint ahogy az ateisták között is találhatók jobb- és baloldali szavazók.

Az egyházak számára a politikai hatalomban való részesedés, az ezzel járó pénz, pozíció, befolyás jelenti a kísértést. Hamis érvelés, hogy a nagyobb hatalom a missziót szolgálja. Az egyház küldetése Krisztus követése, számára a krisztusi példa a minta.

Akárcsak a kötet, a konferencián lezajlott vita is azt tükrözte, hogy az ismert gondok, viták ellenére alapvetően kiengedélyesült – és ez jellemzőnek mondható minden korábbi ciklusra is – az állam és egyház kapcsolata. Mégis sokan másként élik meg ezt ma. Talán azért, mert az állam és a társadalom feszültségeiből, konkrétan a humán szféra – oktatás, kultúra, egészségügy, sport – alulfinanszírozott voltából csak az egyházi oldalt ismerik, ezért az össztársadalmi problémát egyházüldözésként élhetik meg. Fontos, hogy amikor oktatási, szociális stb. intézményeink korrekt támogatását szorgalmazzuk, osztozzunk az egész társadalom gondjaiban, legyen nyilvánvaló, hogy nem valamilyen szűken vett egyházi érdekért, hanem a közjóért hadakozunk. Különösen *Konkoly István* megyés püspök felszólalásában nyilvánult meg erőteljesen ez a gondolkodásmód.

Néhány nap telt csak el a konferencia óta, de mind az újabb magyarországi, mind a külföldi események – melyekre e helyen csak utalhatok – jelzik, igazolják állam és egyház kapcsolatrendszerének elemzésének, fejlesztésének a szükségességét.

Itthon újabb fejezetéhez érkezett az úgynevezett „ügynökügy”, súlyos egyházi vonatkozásokkal. Ismét felmerül –

főként mert többnyire hangsúlyos, hogy az ügynök jelentései nem ártottak –, hogy miért nem könnyítettek az érintettek lelkiismereti terhéükön. Úgy vélem, azért, mert félték a megbélyegzéstől, vagy mert remélték, hogy a titok titok marad, s ha mégis kiderül, lesz mentésük... Talán most a kiküldött szakértői bizottságunk, amely hivatott az ügynökmúlttal gyanúsított evangélikus egyházi személyek iratainak feldolgozására és az erről szóló jelentés elkészítésére, kutatómunkája mellett felszólíthatna a közösséget: akinek van közölnivalója, keresse meg őket.

Külhönban egy nagyrészt evangélikus ország, Dánia került a fókuszba. Kezddött azzal, hogy a kormány – figyelembe véve a lakosság nyolcvanöt százaléka evangélikus voltát – erősíteni kívánta az iskolai hitoktatásban a lutheránus tanok ismertetését. Ez tiltakozást váltott ki egyes körökben. Vannak, akik azt követelik, hogy ha ez megvalósul, akkor a nem keresztény világvallások tantételeit is oktassák.

Lehet véletlen egybeesés, lehet valamilyen egyéb motivációja, de tény: egy koppenhágai újságban karikatúrák jelentek meg Mohamed prófétáról. Ez hatalmas felháborodást váltott ki az iszlám világban. Megosztottságunkat, a vallási fundamentalizmusból adódó robbanásveszélyt jól mutatják az ellentmondásos reakciók. Franciaországban például az elnök és a kormány elegánsan elmarasztalja a vallási érzékenységet megsértő, védi a hitüket fontosnak tartókat, ugyanakkor több francia újság a szolidaritás jegyében, a sajtószabadság védelmében közli a karikatúrákat – olaj a tüzre.

Bizony veszélyes az emocionális politizálás, az emocionális vallásgyakorlás. Veszélyes, de sajnos napjainkban jellemző. Erre próbáltam figyelmeztetni bizonyos, a közelmúltban itthon történt eseményekkel kapcsolatban. Nehéz belátni, hogy Isten ügye, az egyház ügye nem szorul tüntetésekre alapozott védelemre, mások fenyegetésére, a társadalmi béke bolygatására. Sajnos könnyű az iszlám tömegeket az utcára vinni, dán és francia zászlókat égetni, árukat bojkottálni – mindennek vajmi kevés köze lehet a hithez, de számítani lehetett rá, hogy veszélyeztetni fogja világunkat. Nagy a karikatúrák és az őket mindenáron védő politikusok felelőssége. Nem jó, ha az állam a vallási fanatizmust, fundamentalizmust politikai eszközként használja.

Ugyanakkor nem lehet maradéktalanul egyetérteni azzal a felfogással sem – erre hivatkoznak a nyugat-európai sajtóban a sajtószabadság védelmezői –, hogy a szólás és véleménynyilvánítás szabadsága jegyében csaknem minden megengedett. Tekintettel kell lenni mások, illetve egymás érzékenységére. Globalizált, multikulturális világunkban több megértésre, türelemre van szükség, de visszafogottságra is. Nem fogadhatók el a „Jöjjen el az én országom” feliratú plakátok, és meg kell értenünk az iszlám híveinek a megbántottságát, még ha a mi kultúránkban ezt túlreagálásnak is érezzük.

A tolerancia csak kölcsönös lehet. A 21. században is lesz miről vitázni az egyház és az állam kapcsolatrendszeréről rendezett konferencián. A *Ha Isten nem volna* című kötet kapcsán is további vitaüléseket készítenek elő.

■ FRENKL RÓBERT

HIRDETÉS

Az Európai Protestáns Magyar Szabadegyetem Rimaszombatban

Az Európai Protestáns Magyar Szabadegyetem 1971 óta minden évben megrendezi akadémiai napjait. A rendezvényt az idén először tartja a Felvidéken, a szlovákiai Rimaszombatban, május 21–27. között. A tanulmányi héten a *Határtalan régiók* elnevezésű programmal kivált az országhatárokon átváltozó – korábban kulturálisan és gazdaságilag összetartozó – területek együttműködésének lehetőségeivel kívánunk foglalkozni, amelyek az európai uniós tagság által döntő mértékben bővültek.

Neves szlovákiai, magyarországi és nyugat-európai magyar szakemberek

foglalkoznak előadások és kerekasztal-beszélgetések formájában a témával, a szlovák és a magyar kormány képviselői az EU regionális filozófiájáról és gyakorlatáról folytatnak párbeszédet. Május 21-én 16 órakor, a konferencia megnyitása előtt Csáky Pál, a Szlovák Köztársaság miniszterelnök-helyettese avatja fel Radnóti Miklós szobrát Nemesradnóton. Az '56-os magyar forradalom ötvenedik évfordulójára *Gimes Miklós Anya* című filmjével emlékeznek, továbbá hangverseny, a kassai magyar színház előadása, *Esterházy Péter* és *Grendel Lajos*, valamint fiatal felvidéki

írók irodalmi este teszi teljessé a kulturális programot.

Az áldozócsütörtöki ökumenikus istentiszteleten Erdélyi Géza református püspök hirdeti az ígét, és *Jobb Olivér* evangélikus lelkész szógt úrvacsorát. A reggeli áhítatokat szlovákiai protestáns lelkészek – illetve egy ízben *Tamai Imre* magyarországi római katolikus plébános – tartják.

Érdeklődés, jelentkezés (március 31-ig): Demeter Gellért, H-1074 Budapest, Hársfa u. 18. II. 25. Tel.: (+36) 20/520-1243, e-mail: demeter.gellert@epmsz.org.

Remeték, barátok, boncok, dervisek

Február 2. – a szerzetesek világnapja

Szerzetes van imádkozó, meditáló, kép-tanulmányozó, kolduló, tanító, gyógyító, sörfőző és sajtókészítő, de volt kolostorépítő és kódexmásoló is. Régebben remeteségük ellenére is sokkal inkább a társadalom szeme előtt voltak, és némely kultúrkörben – gondoljunk csak a sáfrányszín lepelbe öltözött buddhista boncokra vagy az iszlám derviseire – ma is szembetűnő a jelenlétük. Február második, a szerzetesek világnapja jó apropó arra, hogy bepillantsunk életükbe.

Ahány világvallás, annyiféle szerzetesrend? Jóval több, hiszen a buddhista, iszlám és hindu szerzetesek általunk kevésbé ismert sokaságán kívül a katolikus egyház szerzetesrendjeit is nehéz áttekinteni. A buddhizmus szerzetesi közösségei sokkal mélyebb gyökerek, mint keresztény társaik: az első rendeket maga Gautama Buddha alapította két és fél évezreddel ezelőtt.

Hajdanában sok keresztény a sivatagi magányban és visszavonultságban, aszketikus életmódot folytatva iparkodott közelebb kerülni Istenéhez. Az ilyen remeték – latinul anachoreták – idővel közösségeket alkottak, ezekből jöttek létre a szerzetesrendek. Az első kolostort 332-ben Felső-Egyiptomban alapították.

A keleti egyházak szerzetesi rendszerének atyjaként Szent Baszileioszt tisztelik, míg a nyugati világ rendjei Nursiai Szent Benedek (480–543) fellépésétől kezdve alakultak ki. Benedek 528-ban alapította meg a Monte Cassinó-i kolostort, ezzel a nyugati szerzetesség alapjait is megvetette. Rendi szabályzata (Regula) a szerzetesek legfőbb kötelességévé az olvasást tette, szigorú felügyelettel, ellenőrzéssel. Minthogy a bencés klastromok csakhamar elszaporodtak, az olvasásnak s ekképp az írásnak számos műhelye támadt Európában.

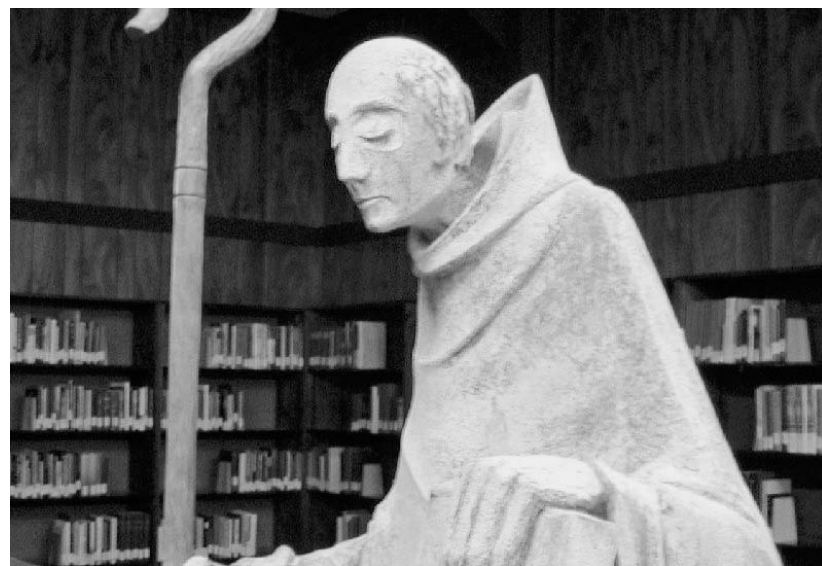
E rendek tagjait a tisztaság, engedelmesség és szegénység hármas elve vezérli; erre a csuhájuk kötelén látható három csomó is emlékezteti a barátokat. A kolostori regulák nemcsak szűziséget írnak elő, hanem szabályozzák a munkára és imára fordítandó időt is. (Az ortodox kolostorokban a vallásos áhítat a szerzetesi élet legfontosabb eleme maradt, nem került előtérbe a munka.)

Az új szerzetesrendek folyamatos alapítása kibővítette a keresztény közösségek spektrumát. A bencések, a karthauziak és a ciszterciek mellett létrejött a johanniták, a máltaiak és a lazaristák rendje. Ez utóbbiaknak köszönhetjük az első, higiénikus elvokra épülő ispotály (kórház) létrejöttét. A régi szerzetesrendek – egyebek mellett – a betegápolás egy-egy

központját alkották, a mai kórházakat helyettesítették.

A 18. század elején alapított úgyszólván kolduló rendek, amelyek tagjai kolostori-közösségi háttér nélkül, teljes szegénységben éltek, létszámukban ugyancsak szépen gyarapodtak: alapítójuk, Assisi Szent Ferenc (1182–1226) példáját néhány évtized alatt már több mint nyolcvanezer szerzetes követi.

Étel-ital is űrzi a szerzetesek nevét. A sokak által kedvelt trappista sajtot Ma-yenne közelében, a Notre-Dame de Port-du-Salut kolostor trappista szerzetesei készítették először. A badacsonyi szürkebarát a cseri barátoknak köszönheti

nevet. A ferences szerzetesrendnek azon szigorúbb irányú ágát nevezték így, amely 1368 után szüremkedett Boszniából Magyarországra. Első zárdáik egyike a Temes megyei, ma már nem létező Cseribent volt. Elnevezésüket – szürkebarát – ruhájuk színéről kapták. A gyógyító szerzetesek „praxisában” egykor jelentős szerepük volt a különböző gyógyfűvekkel ízesített boroknak, gyümölcszeseknek is. A bor- és szeszszesital-kereskedelemben ezért vált szokássá, hogy régi szerzetesrendekről neveznek el egy-egy jellemző zamatú, aromájú italt.

Virág Benedek (1754–1830) költő egy ideig szerzetes volt. Nem sokáig hordhatta azonban az egyetlen magyar alapítású szerzetesrend, a pálosok fehér csuháját: Mária Teréziának és II. József császárnak a szerzetesrendek többségét eltörölő rendeletei (1773, 1787) következményeként megszüntették a kolostorokat, az értékes szerzetesi könyvtárakat pedig elárverezték.

A szerzetesrendek korunkban is megtalálják feladataikat. Míg egykor a szerzetesi közösség tagjai komolyan vették a

külvilágtól való elvonulást, és gyakran csak saját családjukkal tartották a kapcsolatot, a mai szerzetesrendek olyan élet-, munka- és imaközösségek, amelyeknek tagjai – lelkeszek, pedagógusok, nevelők – napjaink gondjaival foglalkoznak, tevékenységük elsősorban a társadalom peremcsoportjaira összpontosul. Elérhetőségük is megváltozott a modern világban. Nem kell kolostorkapun kopognatni, többségük az interneten is fellelhető.

A magyarországi huszonöt férfi szerzetesrend közül az interneten a következőknek találtuk meg a honlapját: Alexiánus Testvérek Kongregációja, Ciszterci

Rend Zirci Kongregációja (Zirci Apátság), Csornai Premontrei Prépostság, Jézus Társasága, Kapisztrán Szent Jánosról Nevezett Ferences Rendtartomány, Magyar Bencés Kongregáció, Magyar Kapucinus Delegáció, Magyar Pálos Rend, Minorita Rend Magyarországi Tartománya, Missziótársaság – Lazaristák Magyar Tartománya, Piarista Rend (Kezgyes Tanítórend), Salvatoriánus Atyák (Isteni Üdvözítő Társasága), Szalézi Szent Ferenc Társaság (Don Bosco Szalézi Társasága), Szervita Rend (Szűz Mária Szolgái), Szűz Máriáról Nevezett Ferences Rendtartomány.

A hazánkban működő negyvenhat női szerzetesrend közül jelenleg többek között az alábbiak ismerhetők meg, érthetők el a világhálón: Árpád-házi Szent Margitról Nevezett Szent Domonkosrendi Nővérek Apostoli Kongregációja, Miasszonyunkról Nevezett Kalocsai Iskolánővérek Társulata, Római Unióhoz Tartozó Szent Orsolya Rend.

(A szerzetesrendek teljes listája a <http://www.katolikus.hu/rendek/> honlapon található – A szerk.)

▶ JUHANI/MTI

Az evangélikus pálinka

Igen, én is valami olyasmire gondoltam e megnevezés olvastán, mint a kedves olvasó, midőn megakadt a szeme a fenti címen. Hogy nemcsak valami pálinkagözös képzelgés, hanem valóban létezik evangélikus pálinka, azt az alábbiakban kívánom bizonyítani – de kezdjük az elejénél!

Nemrég egy kiváló könyvesboltban lapozgattam különféle könyveket, amikor megláttam egy nagyon szép kiállítású kötetet, amelynek címe *Pálinkák és likőrök* volt. És bár nem szeretem a pálinkát, „szagát se állom”, mondta egykor nagyanyám, s én teljes mértékben egyetértek vele – elhiszi ezt még nekem valaki?! –, nagyon érdekes információkra bukkantam e könyvben. A sokféle, különleges gyümölcsből készült pálinka csak a fantáziámat ragadta meg, de a gyógynövénytartalmú, gyógyhatású likőrök már az érdeklődésemet is felkeltették. Hiszen köztudott, hogy az alkohol – így egy jó minőségű párlat, pálinka is – kiváló oldószer a gyógy növények hatóanyagainak. Gondoljunk csak a híres svédkeserűre, amely huszonnégyféle gyógy növény hatóanyagát tartalmazza – naná, hogy alkoholban oldva!

Az említett könyvben a számtalan gyógy növény tartalmú, gyógyhatású likőr receptje közül épp a pitypanglikőrt tanulmányoztam, amikor megakadt a szemem a hozzávalók között az „evangélikus pálinkán”. Az örök dialektika jegyében azon kezdtem dühösen morfondírozni, hogy vajon mit fordítottak ennyire félre, mert ugye az teljesen elképzelhetetlen, hogy a pálinka evangélikus legyen, akkor pedig csak arról lehet szó, hogy a dilettáns fordító valamit nagyon, de nagyon félreértett. De mit?

Hosszas töprengés után azonban arra jutottam, hogy semmit sem lehet evangélikusnak magyarítani, ami nem az, vagy ne lenne legalább egy kicsit köze hozzá. Akkor máshol kell keresni a megoldást, láttam be, s csakhamar megeltem a rejtély kulcsát a kötet elején, az alpanyagokról szóló fejezetben. A könyv Németországban íródott, Baden-Württemberg tartományban, amelynek északi részén főleg evangélikusok élnek. Ők főleg almát és körtét termesztnek, s ebből logikusan következik, hogy ezekből a gyümölcsökből főzik a pálinkát, amelyet mindezek alapján szinte magától értetődően neveznek evangélikus pálinkának. Ellentétben a katolikus pálinkával, amelyet főleg a tartomány déli részén élő katolikus többség készít az általuk természetesen barackból, szilvából és cseresznyéből. Az evangélikus és katolikus pálinkát aztán alpanyagként föl lehet használni a különböző, egyáltalán nem hétköznapi likőrök elkészítéséhez, amelyek – szigorúan mértékletesen alkalmazva – gyógyhatását bárki megtapasztalhatja. Azt viszont kijelenthetem, hogy az ökumenikus mozgalom nem érte el a pálinkafelhasználást, a likőrkészítést, ugyanis nem szerepel a könyv-

ben olyan recept, amelyhez mindkét fajta pálinka kellene...

Persze nem kell Németországig mennünk ahhoz, hogy evangélikus vagy katolikus pálinkát lássunk, esetleg izleljünk. Elég, ha Pannónhalmára vagy a tihanyi apátságba látogatunk, és megvásároljuk a saját készítésű gyomorkeserűket, amelyek szintén sokféle gyógy növény hatóanyagait tartalmazják, és régi, híres receptek alapján készülnek. Az evangélikus likőr vagy pálinka felkutatása nehezebb feladat, mert azt nem gyártják olyan szervezett módon, mint a katolikus nedűket. De aki ismeri, annak eszébe jut egy kis falu az Erdőháton, Kőlcse, annak is az evangélikus gyülekezete s nemrég nyugdíjba ment lelkesze, Labossa László.

Laci bácsi évtizedeken át gondozta a Túr-parti parókia udvarán és kertjében a maga ültette almafákat és néhány kőrtefáját, s természetük egy részéből minden évben megfőzette a maga „evangélikus” pálinkáját. Jó fizetőszerszám az egy szegény vidék nem túl gazdag papja kezében... Pincéjében több évtizede érlelt, különleges, nemes pálinkák sorakoztak, várva egy-egy nagyszabású családi ünnepeken való megköszöntésükre. Némelyik igazán jó alapanyaga lenne például a pitypanglikőrnek, amely alkalmas a szervezet általános erősítésére, vértisztításra, méregtelenítésre, étvágyjavításra, vérszegénység ellen. Az arra járó érdeklődők, mint Pannónhalmán vagy Tihanyban a gyomorkeserűket, megvásárolhatták volna a Túr-parti evangélikus gyógylikőröket. Laci bácsi nyugdíjba ment, de szeretett fái talán megmaradhatnak ott, a parókia udvarán...

S ha pálinka, akkor meg kell említenünk Balázs Gézát, az ELTE Mai Magyar Nyelvi Tanszékének tanszékvezető professzorát, aki több évtizedig kutatta a magyar pálinka és pálinkafőzés kultúrtörténetét. E témában írott könyve nagyon érdekes olvasmány még a pálinkát nem kedvelők számára is. Ebben olvashatjuk az alábbi gondolatot: „A könyv forradalmával gyakorlatilag párhuzamosan bukkan föl az alkohol forradalma. Az előbbi az információ második forradalmát jelenti, a másik talán épp az információkkal felgyorsított társadalmi fejlődéstől való megrettenést, a visszahúzódat, a kiterjedő és szétzilálódat, a hagyományokat összekuszáló világtól való menekülést.”

Persze nem gondolom, hogy például a pitypanglikőr készítése vagy éppen alkalmankénti kortyolgatása menekülés lenne a posztmodern kor zűrzavarától, de mindenképpen egy több évszázados jó hagyománynak – a gyógy növények ismeretének és gyógyításban való felhasználásuknak – az ápolása, őrzése, amelyet egykor éppen a kolostorok alakítottak és fejlesztettek igen magas fokra.

■ SÁNTA ANIKÓ

Konferencia a köztársaság eszméjéről

A Politikatörténeti Intézet február 1–2-án tudományos konferenciát rendezett a köztársaság 1946. évi kikiáltásának 60. évfordulója alkalmából a Miniszterelnöki Hivatal és a Politikatörténeti Alapítvány támogatásával *Köztársaság – a modern kori történelem fényében* címmel. A házigazda intézet főigazgatója, Földes György elmondta: a rendezvény célja az, hogy az újabb kutatási eredmények segítségével újraértékeljék a történelmi eseményeket.

A bevezető előadást Gombár Csaba szociológus, politológus, az Eötvös Loránd Tudományegyetem tudományos főmunkatársa tartotta *Republikánizmus és demokrácia tegnap és ma* címmel. A köztársaság eszméje ma is a demokráciával egyezik meg – fejtegette ki. Mai államrendszerünkben a demokrácia bírálata mindennapos jelenség,

de a köztársasági államformát nem kérdőjelezzik meg. Szabadságelvű köztársaságra van szükségünk – hangsúlyozta Gombár.

A két nap során összesen harminc előadás hangzott el négy szekcióban. Az egyes szekciókban az előadók más-más megközelítésben szóltak a témáról: például vizsgálták a köztársaságok keletkezését és sorsát a 20. században, illetve a magyar köztársasági hagyomány feltáratlan elemeit.

Mezey Barna, az Eötvös Loránd Tudományegyetem professzora *A köztársasági tradíció a magyar alkotmánytörténetben* címmel egyebek között az evangélikus Kossuth Lajosról beszélt, aki az országgyűlésen is hitet tett a köztársasági államforma mellett. A '48-as törvények biztosították a demokratikus köztársasági jogokat. Az előadó álláspontja szerint ez

fejlődés eredménye, nem volt forradalom, hiszen nem folyt vér. Az államforma a Honvédelmi Bizottmány megalakításával sem változott meg. Kossuth Lajos kormányzó elnök lett; civil elnöként a miniszterelnökkel együtt kormányozhatott, és felelős volt az országgyűlésnek. Amerikai útján is a köztársaság elnökeként fogadták.

E sorok írója *A magyar szabadkőművesség és a köztársasági eszme* címmel jórészt eddig ismeretlen levéltári források alapján szemléltette, hogy a köztársasági államforma támogatása a szabadkőművesség lényegéből következik.

A konferencia első napján a Bibó István Közéleti Társaság rendezésében az Országházban ünnepséget rendeztek a jeles történelmi évforduló alkalmából.

■ BERÉNYI ZSUZSANNA ÁGNES

HIRDETÉS

A Csillaghegy-Békásmegyéri Evangélikus Egyházközség szeretettel hívja barátait békásmegyéri templomába (1038 Budapest, Mező u. 12.; tel.: 1/368-6118) február 19-én, vasárnap az összegyűlekezés napjára.

A 10 órai istentiszteleten Takácsné Kovácsné Zelma prédikál. Délben ebédrel várjuk vendégeinket. 14 órától Örmény művelődés és liturgia címmel Zsigmond Benedek armenológus tart előadást az évezredek óta szétszórtságban élő, nyelvét és vallását mégis megőrző nép történetéről és kultúrájáról. 16 órakor a *Voszkeberán* énekegyüttes örmény liturgikus énekeket ad elő. 16.30-kor a vecsernyén Donát László hirdet igét.

Ifj. Kis Boáz (a kép jobb szélén) és Fekete Dániel a kérdéseket hallgatja

FOTÓ: BODA ZSUZSA

DE

REMÉNYIK SÁNDOR

Egy téli tölgylevelre

Árkosy Lajosnének

E levelet a hegytetőn találtam,
Hóban fekiadt, az erdőhöz közel,
Fákról hullt gyémántporral beszítálat.
Míg zöld volt, írni rá nem lehetett.
De hogy megbarnult, megkeményedett:
Az írás felcsillámlik rajta,
S tűnődvén, lelkem elsőhajta:
Kellott a dér, a tél, a hóvihár,
S a zuzmára, a zordfényű palást,
Hogy egy Kéz azt írhasse ránk, amit akar.

Kolozsvár, Hója, 1922

Hát mégis csak van ökumené?!
Gondolatok az ökumenikus imahét kapcsán

■ FÜLLER TÍMEA

Ha jól meggondolom, már a gyümölcsle is gyánús volt azzal a halványlila árnyalatával, de annál még szerényen mosolyogva türtőztetem magam. Mégis csak testvérem ez a kotyvasztógép itt, aki megkínált ebédrel. A gulyáslevesnél azonban nem bírtam tovább. Egész konkrétan a tetején úszkáló rákocská- és tintahal-foszlányok csapták ki a biztosítékot. Ezenkívül volt még benne gomba meg ananász is, hogy csak a fontosabbakat említsem.

– Mi ez itt? – zúdíttam rá indulatom eddig elfojtott áradatait. – Neked fogalmad sincs a főzésről. Mit kutyultál itt össze? Egyáltalán ehető dolgokból áll ez a fürtelem?

Ő csodálkozva nézett rám. Látszott rajta, hogy nem érti, mi a bajom. Egyszerűen ez a stílusa főzésügyben, és ebben semmi, de semmi furcsát nem talált. Gulyásleves egyenlő zsíros lés, benne mindenféle tápláléknak alkalmas anyag. Hogy se krumpli, se hagyma, az egyáltalán nem zavarta. Csak nehezen és sokára tudtam neki elmagyarázni, hogy mit gondolnának erről az átlagemberek. Kielemeztem, miből áll a nagybetűs gulyásleves, és hogy mi az, ami még tűréshatáron belül van esetleg.

– És ti akkor mondjuk rákot nem is esztek? – nézett rám ámulva.
– Hát keveset, de ha mégis, akkor se a gulyásba dobáljuk – oktattam ki.

Kicsit ingatta a fejét hamiskás mosollyal, végül elvette magát.
– Hát ez is olyan, mint az egyházak. Ki így, ki úgy kevergeti, de végül is ugyanaz táplál bennünket – állapította meg nagy megrökönyödésemre.

Hazafelé sokáig morzsolgattam magamban a mondatait. Protestáns gyülekezetekhez szokott lelkeknek szinte rémes volt a díszes katolikus templomok látványa. Hú, micsoda bálványimádás! Aztán kijózanított egy ismerősöm: mi is ábrázoljuk ám Istent, ha máshol nem, hát a képes Bibliákban biztosan. Aztán döbbenet fedeztem fel, hogy a templomba ártatlanul betoppánó kislányaim egyenként megőrültek a képeknek, szobroknak. Más íz. Nekem idegen, de van, akinek ez a természetes, vagy éppen ezt keresi.

Utazásaim során sokféle „ízű” gyülekezeti étellel találkozhatam. Volt közöttük vonzó és ellenszenves egyaránt. Aztán a megismert emberek közül néhányan testvérekké születtek, és akkor valahogy jelentéktelenné vált, hogy ki honnan, milyen háttérrel jött. Amikor pedig néhány éve beteg kis barátom életéről imádkozni kész társakat kerestem, a címlistámon egyáltalán nem szerepelt, hogy ki milyen gyülekezetbe jár, de tudtam, hogy kik azok, akiket mozgósítani lehet. Itt is eltűntek a különbségek.

A vakok és az elefánt történetét jutott eszembe. Az egyik a fülét tapogatta meg, a másik a lábát, a harmadik a hátát. És csaknem összevesznek, mert mind másmilyennek érzi ugyanazt, és mind biztos a dolgában. Lehet, hogy így együtt lenne igazunk?

Aztán a játszótéri kalandunkra gondolok. Kamilla, legpószőbb kislányunk bemutatja az újonnan érkező kislányának a barátját: Jebeka. Rebeka felháborodva helyesbít: „Nem vagyok én Jebeka, én Lebeke vagyok.” Talán Jézusnak is lenne kedve időnként helyesbíteni, amikor hallja, miket mondunk róla. De nem teszi. Mosolyog ránk, imádkozik értünk, és azt mondja: nem baj, amíg szeretik egymást, így is jó lesz.

Mindig is gondom volt a megszólításokkal. Emlékszem, már kisgyerekként is hogy összerázkódtam, amikor egy-egy rosszul elszült csínytevés után maga elé állított a haragos felhőt, és a kioktatást mindig így kezdte: „Kislányom!” Anyukám meg apukám, akiknek igazából a kislányuk voltam, sose mondták ezt. Leginkább a keresztnevemen vagy az általuk kitalált beceneveim egyikén szólítottak. Gyakran csak a hangsúly alapján jöhettek volna rá, hogy az a „Békácska” vagy Tyütyös” nekem szól, mégis mindig tudtam.

Aztán jött a kisasszonyosodás, és attól kezdve ha valaki ridegen magyarázni akart valamit a képembe, hát „hölgyem”-nek kezdett szólítani. A „hölgy” szó amúgy egészen addig tetszett nekem, míg nem lettem akárki türelmetlen orvosnak vagy ideges kalauznak a „hölgy” – attól kezdve utáltam.

Mára elérkezett számomra az „asszonyom” megszólítás kora. És újra ott a bökköny, ahogyan mondták, hiszen maga a szó logikus, és persze: valahogy csak kellene szólunk egymáshoz. Nem tudom, hogy ezért, ennek a megszólításoknak a rosszízűsége miatt zavart-e ugyanígy a „testvér” megszólítás.

Mi az öcsémnel néha förtelmes dolgokat bírnak mondani egymásnak – és szerintem nem is vagyunk ezzel egyedül –, de amikor bajban vagyok, és segítségre szorulok, ő biztosan ott van és ott lesz mellettem. Ha szomorú vagyok, őt mindig felhívhatom, sőt lehet, hogy valami titokzatos összeköttetés hatására ő hív fel váratlanul. Amikor beteg vagyok, tudom, hogy családjával együtt imádkozva izgulja végig a napokat, és ha elfelejték szólni, hogy jobban vagyok, hát türelmetlenül rákérdeznak, és esetleg meg is szidnak, amiért nem osztottam meg velük az örömet. Lehet, hogy közben Majomkának szólít vagy éppen Tüsszencs néniemnek, de biztosan számíthatok a szeretetére a mindennapjaiban.

Nemrég vásárolni mentünk együtt, nagy nevetgéssel, egymásba karolva sétálgattunk valahol, amikor gyanakodva mért végig öcsém egy-egy ismerőse. Ki lehet ez a nő? Miért ő karolja ilyen virgoncan a felesége helyett ezt a fiút, aki ráadásul még presbíter is a gyülekezetben? Szinte szegélylősen vallotta be rólam, hogy a testvére vagyok. Nagyon furcsa volt, tán életében nem hívott még így, de ahogy mondta, az akkor is tele volt melegséggel, és ettől valami különös ízt kapott.

Azóta nem zavar annyira a „testvér” kifejezés. Rájöttem, hogy a szó mögött is mindig a lélek a lényeg. Szólítsanak akár így, akár úgy, ha szeretettel teszik, akkor már nem is taszít annyira

ez a sok kialakult névhelyettes. S meglehet, hogy ez az ökumenikus közösség megélésének is a titka. Mindegy, hogy hívjuk a többieket – ha szeretet van közöttünk, akkor Jézus rábólint, ha meg nincs, akkor a többi ügyis csak szó marad.

Életem első imaheti alkalmát tizenévesen éltem meg. „Ugyan, maradj itt, jó lesz!” – biztatott lelkes barátom, én meg hümmögve húzódtam be egy eldugott sarokba. Hát jó, maradok, de őszinte leszek, ha a végén megkérdezi, hogy tetszett. Igazi timis kritikussággal néztem végig az istentiszteletet, amelyen a szokatlan hely miatt esetlenül mozogtak a lelkészek. Furcsa volt a református palást; ha áldást oszt a viselője, olyan, mintha egy denevér szárnyra készülné kelni. A katolikus reverenda elejét nézegetve sokáig meláztam: vajon mennyi időbe telik, míg végiggombolyják? Az ige felolvasásánál az egyik lelkész valami reformkor előtti nyelvezetbe csapott át, a másik meg folyton beleütközött a tilalomba, hogy itt most nem kellene szenteket említenie, és keserveseket nyögött a kihagyandó részeknél. A hitvallásnál már direkt figyeltem, hányan rontják el a szöveget, és mondanak „egyetemes” helyett valami mást.

A keresztvetésnél már fuldokoltam. Huh, gondoltam, majd elmondom én a véleményemet. Még hogy ökumené! Még hogy imahét! Mi volt ez? Egy csomó képmutatás: így meg így testvérek vagyunk, közben pedig mindenki arra gondol, hogy csak legyen túl rajta, és menjünk haza szépen a saját kis kuckóinkba, a megszokott templomunkba. Fentem a nyelvemet, hogy majd élesen tudjak bírálni.

Már tódlut ki a gyülekezet. A lépcsőn megbotlott az egyik néni. Éppen az, aki benn jól a szemem előtt volt, és láthatóan a katolikus gyülekezet rendjéhez volt szokva. Egyszerre ketten karoltak bele, hogy megtartsák: jobbról egy nehezen járó református, balról egy pihege csoszogó evangélikus néni. „El ne essél, no!” – tartották a megbotlott. Kicsit nevetgéltek a tehetetlenségükön. Így együtt tán elviselhetőbb a terhe. Én meg elszégyelltem magam. Hát mégis csak van ökumené?

– Ha tetszik, ha nem, rivalizálnak. Megy a versengés azokért az emberekért, akik aktivizálhatók. Kevés a gyerek, a felekezeti történetek értük, így aztán időnként feszültség is adódik abból, ha valamelyiknek sikerül becserkésznie egyet-egyet. Az egészség csak mese, álom, káprázat, megjárás dolog...

Ezt szerettem volna még bővebben kifejteni, amikor lelkész barátom asztalán megcsorogott a telefon. Bocsánatkérően nézett rám, én meg igyekeztem nem zavarni, míg beszélt.

– Azonnal figyelj rád, de most hívott a református kolléga – mondta komolyan. – Rossz lett a szövetem a kis Deményi Eriknek, még ma összegyűlünk imádkozni a családját; gyorsan szólók Laci atyának is.

Most papnéként figyelem az ökumenét, ami ott él én közben is elevenen a barátságok, imádságok, az egymásra figyelés igazi testvéri rezzenéseiben.

Nem mindegy, hogy mi következik a „de” után

► Bizony, egyáltalán nem mindegy. Mint ahogy az sem mindegy, mit húzunk alá, hova tesszük a szünetjelet, a hangsúlyt életünk dallamában. Szegődünk hát együtt a nyomába ennek az ártatlan kétbetűs kicsi szónak: hol is helyezkedik el beszédünkben, gondolatainkban leggyakrabban? Az összetett mondat melyik része szokott utána következni? Ha kiderítettük, próbáljuk ki fordított sorrendben is!

A leghamarabb ebben az ismert változatban fogunk találkozni vele: „Megbocsátok, de nem felejték!” Hányan és hányan szenvednek ettől! Nem is annyira azok, akikre vonatkozik, sokkal inkább azok, akik mondják. Mert ha mondják, bizonyára így is érzik. Ha így érzik, akkor nem lehet valódi békességük. Valódi békesség nélkül pedig nem tud megnyugodni a lélek. Még akkor sem, ha istenfélő, bibliaolvasó ember szenved ebben a „betegségben”.

Az idézett mondattal gyakran találkozunk életünk során. Úgy is, hogy mi mondjuk, és úgy is, hogy másoktól halljuk. Ezzel a sorrenddel az a legfőbb baj, hogy már a kezdet sem őszinte. Saját magunkat vezetjük félre az első lépésben. És ettől a mondat „de” szócska utáni folytatása nagyon is igazgató válik. Valóban nem fogunk tudni felejteni. Évek, évtizedek telhetnek el, és valahányszor eszünkbe jut a régi sérelem, megkeseredik a szánkban a falat, elpárolog az örömmünk. Nemcsak addig tart ez az állapot, amíg a másik látása emlékeztet az egykori történetre, hanem átnyúlik még a halálán túlra is. Az őszintén – és idejében – meg nem bocsátott, azaz el nem

felejtett bántás olyan a szívnek, mint amikor egy beszűrődött szálla ottmarad a tenyérben. Fáj minden alkalommal, amikor megfogunk valamit, időnként begyullad, és minél tovább hagyjuk hatni, annál mélyebbre ágyazódik. Végül, ha már elviselhetlenné válik, csak műtéti úton lehet eltávolítani.

Sokan vallják, hogy hiába akarnak, mégsem tudnak felejteni. Ezért most próbáljunk meg fordítani a sorrendet, valahogy így: „Nem tudom elfelejteni, amit mondott nekem, tett velem az a valaki, akit én sohasem bántottam, de meg akarok neki bocsátani!” Így most minden szó igazgató válik. Nem erőlködöm azon, amit úgysem vagyok képes kiizzadni magamból. Felejteni valóban nem lehet sem parancsszóra, sem nagy, szent akarársra. A seb sokáig sajog, nehezen gyógyul, csak az a kérdés, hogy engedjük-e gyógyulni, vagy újra meg újra megpiszkáljuk, amikor varasodni kezd. Mert minden ezen múlik! És amit ilyen módon életben tartunk, azt nem tudjuk évek, évtizedek alatt sem elfelejteni. Mint ahogyan a seb sem tud begyógyulni, ha folyton felszakítjuk.

Milyen balga is az ember! A testi sérülést kezelésbe veszi, a lelki sebet meg hagyja elmérgesedni. Nem veszi észre, hogy minden attól függ, mi áll a „de” után.

Már maga az imádság is segít: „Uram, nagyon megbősződttem, azt hiszem, ezt soha nem fogom kiheverni, de meg akarok bocsátani! Úgy, ahogy te is megbocsátottál ellenségeidnek, azoknak is, akik kigúnyoltak, megkorbácsoltak, keresztre feszítették. Tőled akarok őszintén megbocsátást tanulni. Magamtól nem megy. Kérlek, segíts nekem ebben!” Jézus az ilyen imádságok mindig meghallgatja, a sajtó sebet pedig kezelésbe veszi. Aztán egyszer csak a megbőszött ember csodál-

kozva veszi észre, hogy már nem is fáj annyira a régi sérelem! Talán a nyoma még megvan, de már csak halvány emlékként él. A szív megbékélt, sőt az is lehet, hogy teljes lesz a gyógyulás. Isten szeretete csodákra képes. Semmiféle batyut nem szükséges vonszolni magunk után, mert Jézus megszületett Betlehemben, végigment vállalt útján, és a golgotai kereszt alá mindent, de mindent letehetünk.

Vigyázzunk hát nagyon, ne vezessük félre magunkat! Ha például egy fájó megállapítás hallatán azt mondjuk valakinek, akinek egyébként biztosan lehetünk a tiszta érzéseiben, hogy „megértelek ugyan, de nagyon fáj, amit mondtál”,

akkor valószínűleg nem akarjuk megérteni, hogy is mondhatta ezt az illető nekünk. Egyre győtrőbb gondolatok fognak a hatalmukba keríteni minket, és hosszabb időre felborul a lelki nyugalomunk. Esetleg korábbi, apróbb sérelmeink is eszünkbe jutnak, kikívánczolnak belőlünk, és fájdalomunk nyomán újabb tüzek lobbannak fel. Viszont mi történik, ha megfordítjuk a sorrendet? Akkor is ugyanúgy fáj, de valóban megértjük, hogy nem bántó szándék áll mögötte, és még az is megtörténhet, hogy egymás vállán tudjuk kisírni magunkat. Ilyen nagy a különbség!

Még valami idekívánczol. Egyre gyakrabban lehet hallani ilyesféle kijelentéseket: „Szép, szép volt ez a karácsonyi készülődés, meg az ünnep is valamikor régen nagyon kedves volt nekem, de most már inkább fárasztott, a legszívesebben átaludtam volna az egészet!” Sőt azok sincsenek kevesen, akik ilyeneket mondanak: „Nem szeretem a karácsonyt! Félek a vele járó tortúrától, ez már nem nekem való!” Anélkül, hogy a valós okokat elemezni kezdenénk, vagy megbotránkozunk azon, hogy hova jutott a világ, fordítsuk figyelmünket még egyszer a sorrendiség felé. Alakítsuk át a „de” szócskás mondatot valahogy így: „Egyre fárasztóbbá teszik az ünnepeket azzal, hogy a külsőségekre terelik a figyelmet, de a karácsony akkor is nagyon kedves, nagyon fontos ünnep. Inkább legyen az asztalon kisebb és egyszerűbb az étel- és süteményválaszték, a karácsonyfa alatt szerényebbek az ajándékok, csak a lényeg ne vesszen el!” Aki valóban, őszintén a lényegre tartja fontosnak, az meg is tudja találni még a készülődésben is az „előörömet”. Mint ahogy egy kedves vendéget várva sem merítjük ki szükségtelenül a végsőig

magunkat, hiszen akkor hiába ragyog majd minden, hiába roskadoznak a hűtőszekrény polcai a finomságoktól, hiába sorakoznak az éléskamrában a különféle sülték és sütemények, sőt hiába várná a kedves vendéget valami óriási meglepetés, ha mi magunk alig tudunk odavánszorogni az ajtóhoz, amikor meghalljuk a csöngetést.

Urunk, te tudod, hogy mi őszintén akarnánk a legjobbat, amit csak te adhatsz nekünk. Ismered korlátainkat is, jól látod mindazt, ami buktatót jelent a számunkra. Kérünk, az adventi úton ismételd át velünk, amit régen tudtunk, de azóta elfelejtettünk! Kisgyermekként nem őrizgettünk sérelmeket, örültünk, ha megbocsátottak nekünk, és mi is boldogan megbocsátottunk az ellenünk vétkezőnek. Valamikor régen az „örök harag” a legrosszabb esetben sem tartott fél óránál tovább, s alig vártuk, hogy folytathassuk a játékot. Akkor még tudunk felejteni, és nem rágódtunk a múltban történeteken. Segíts rajtunk, hogy ilyen gyermekeid lehessünk. Engedd, hogy egészen hozzád simuljunk, olyan közel, amennyire csak lehet. Aztán mutass rá sorban azokra a csúnyaságokra, amelyeket te látsz rajtunk, mert mi már annyira megszoktuk őket, hogy nem is vesszük észre.

Mondjad, édes Atyánk: „Eredj, mosakodjál meg, meglátod, jobban fogod érezni magad!” Mi pedig futhassunk boldogan a forráshoz, mint régen. Megváltó Jézusunk, tiszta és örvendező szívvel akarunk fogadni téged! Vezess az úton – te vagy az út! Gyűjtsd meg kitakarított szívünkben az igazság lámpását – te vagy az igazság! És újévi ajándékdul, kérünk, adj nekünk megújult életet – te megegyezel, hiszen te vagy az élet!

■ SZÁNTÓ VILMOSNÉ

EGYHÁZUNK SZIMBÓLUMAI

A kút

Bizonyára sokan meglepődnek a téma felvetésén: mi köze lehet a templomnak, az egyházi szimbólumoknak a kúthoz? Pedig minden templomban – többnyire az oltártérben – megtalálható a keresztelőmedence. Ezt nevezték régen kútnak. A kút a kereszttség, az újjászületés fűrdője, a forrás jelképe. A víz mint a természeti élet felfrissítő és megtartó eleme nagy szerepet játszott már a pogány valóságokban is.

Az ószövetségi történetekben sokszor olvasunk a kutak jelentőségéről, Mózes pedig Isten botjával fakaszt vizet a sziklából a pusztában vándorló zsidóknak (lásd 4Móz 20). Ez Isten gondoskodó és irgalmas szeretetét példázza; az Úr a züggelődőket is megajándékozta az üdítő forrással.

Ugyancsak nevezetes történet a samáriai asszony találkozása Jézussal a kútnál (lásd Jn 4). Itt hangzik el Jézus azon ígérete, hogy ő az élő vizet adja, amely után nem szomjaznak meg újra az emberek, mert az az „örök életre buzgó víz forrásává lesz” (Jn 4,14). Akik Isten ígését naponta vágyakozó, szomjas szívvel olvassák, megtapasztalhatják, hogy valóban felüldít, új erőt ad.

A templomainkban lévő keresztelőmedence (kút) emlékeztessen bennünket arra, hogy egykor ott Isten gyermekévé fogadott minket. Ő előbb szeretett bennünket, felkínálta a keresztény életben való járást, felkínálta az ő vezetését. Gondolkodjunk el azon, hogy vajon mi-vé lett életünkben a szülők, keresztiszülők ígérete! Élünk-e kereszttségünk drága ajándékával? Táplálkozunk-e az igéből fakadó friss, éltető forrásból? Erőforrást

jelent-e számunkra a tudat, hogy meg vagyunk keresztelve?

Luther Márton a kísértések közepette azzal verte vissza az ördög támadását, hogy felírta az asztalra: „Meg vagyok keresztelve, enyém Krisztus!”

■ GÁNC S ALADÁR

A körmendi templom keresztelőkútja

HETI ÚTRAVALÓ

Nem a magunk igaz tetteiben, hanem a te nagy irgalmadban bízva visszük eléd könyörgéseinket. (Dán 9,18)

Hetvened hetében az Útmutató reggeli igéinek örök érvényű üzenetét így foglalhatjuk össze: könyörgésünk és dicsekedésünk egyedüli alapja Isten kegyelmes cselekedete, nem pedig a mi tetteink! Ezért

„az Úrhoz kiáltok, aki dicséretre méltó, és megszabadulok ellenségeimtől” (Zsolt 18,4; LK). Bőjt-előtől tekintetünket a keresztre irányítjuk. Hetvenedtől fehérvasárnapig tíz hét, hetven nap telik el. Erről a hetvenéves babiloni fogság is eszünkbe juthat: „...hetven évnek kell elteltie a romba dőlő Jeruzsálem fölött. Hetven hét van kiszabva népedre és szent városodra. Akkor véget ér a hitszegés, (...) és eljön hozzánk az örökké tartó igazság.” (Dán 9,2.24) Ezt várva ne legyünk züggelődő szőlőmunkások: „Ezek az utolsók egy órát dolgoztak, és egyenlővé tetted őket velünk...” Isten szuverén Úr, és minden munkásának ugyanazt az örök életet adja – de nem bérként, hanem ingyen kegyelmi ajándékul! „Hát nem szabad-e nekem azt tennem a javaimmal, amit akarok?” (Mt 20,12.15) Luther így tanít: „Isten az üdvösséget kivette az én szabad akaratomból, és tulajdon szabad akaratába helyezte; s úgy látta jónak, hogy ne az én életem s cselekedeteim alapján, hanem kegyelmével s irgalmasságával tartson meg.” Ezért már részt sem kell vennem a hervadhatatlan koszu-ruért folyó versenyben? Pál nem akarja magát alkalmatlanná tenni a küzdelemre; mi se tegyük: „Én tehát úgy futok, mint aki előtt nem bizonytalan a cél...” (1Kor 9,26) Ne legyünk télen nézők és ellendrukkerek sem, mint akik züggelődnek az üdvösséget nyert, bűnös Zákheus miatt: „Mert az Emberfia azért jött, hogy megkeresse és megtartsa az elvesztett.” (Lk 19,10) Mindenkinél szívesebben figyelmeztet: „...senki se hajoljon el Isten kegyelmétől...” (Zsid 12,15) A keserűség gyökere a hitehagyás, amely Isten ingyen kegyelmének az elutasítását jelenti. Ennek ellenszere az Úr Jézusnak az életünkbe való befogadása. Mint ahogyan elmondta tanítványainak: „Aki titeket befogad, az engem fogad be, és aki engem fogad be, az azt fogadja be, aki elküldött engem.” (Mt 10,40) A tanítványok Isten munkatársai s „szolgák csupán, akik által hívővé letetek” (1Kor 3,5), mert a megváltást Isten végzi el, és a hitben való növekedést is ő adja – mindezért nincs létalapja a viszálykodásnak! Húsvét előtt Jézus megtisztította a templomot, mert az Úristen háza iránt érzett féltő szeretet emésztette. A mi testünk is a Szentlélek temploma; hagytuk-e már, hogy megtisztíthassa az Úr? Ha igen, akkor ismerjük fel Pállal: elhívásunk és kiválasztásunk Isten minden emberi értelmet meghaladó kegyelmes tette, s „az ő munkája az, hogy ti a Krisztus Jézusban vagytok” (1Kor 1,30)! Ezért nemcsak hetvennapos, hanem hetvenéves kiválasztásunk lehet, hogy az Úrral dicsekedjünk! Sőt az Isten színe előtt mi, az „egyedénarosok” „mindörökké dicsérjük / Fennszóval az Urat” (EÉ 323,4)!

■ GARAI ANDRÁS

„Home edition”

Parókus lelkész, feleség és tíz kitanult gyermekük – igen, van ilyen. És több hasonló példa is figyelmeztet bennünket arra, hogy jobban bízhatnánk a mennyei gondviselésben.

Ellenkező irányú csábítás is akad bőven. A tudás almájához hasonlóan a kereskedelmi ajánlatok némelyike az előnyösnek látszó oldalával tolszik. Egy korábbi EvÉlet-vezércikk már szót a „terjedő hitelfelvételi mániá” előnytelen oldalairól. Remélhetően többségünk immúnis a THM csábításával szemben.

Egy számítástechnikai eszközt ajánló szórólapon a THM rutinos átugrása után szemünk a szívmenelgető „home edition” feliratra téved. Az apró betűs részletezés megerősíti, hogy „otthoni felhasználásra” szánják a szóban forgó számítógépet és a rá telepített programokat. Otthon, család, tíz fiatal útra bocsátása.

Ilyen otthonba szánták a gépet? Sajnos nem!

Tíz fiatal felnevelése már nem fér bele az otthoni felhasználás fogalmába, mert az apró betűs rész zárójeles megjegyzése kijózanít: „3 licenc”, azaz három engedély. Vagyis csak három különböző felhasználó számára van engedélyezve a feltelepített szövegszerkesztő és hasonló programok használata. Így a tízből hét fiatal hoppon marad, és a szülőket még figyelembe sem vettem.

Home edition, három licenc – hát akkor fogyatkozunk? Többségünk e széles utat járja, sokunknak csak egy-két gyermekünk van. És többségünkél nem orvosi, hanem lelki oka van a fogyatkozásnak. Megrendítő önmagunkkal szembenézni. Életem talán legsúlyosabb tévedése, sőt talán legkézzelfoghatóbb hitlensége, hogy csak két gyermekem van.

Aggódtam a holnapért, aggódtam amiatt, hogy három gyermeknek három ágyat és három íróasztalt már nem tudnék hova elhelyezni, és jöttek az egyéb kifogások is. Harmadik gyermekként terhel édesapám figyelmeztetése is: „Péter, ha mi akkoriban a holnap miatt aggodalmaskodtunk volna, akkor te most nem lennél.”

Nem érdemszerzési lehetőség a gyermekek száma, de „érdemtelenésszerzési lehetőség” a holnapért való aggodalmaskodás, a megadott lehetőségekkel való rossz sáfarkodás.

A keskeny úthoz valóban fel kell venni a keresztet. Nincs ígéret arra, hogy egy házaspárra és tíz gyermekre lesz tizenkét licenc. A tényleges ígéret az, hogy ami a Teremtő terveiben szerepel, azt Jézust követve megvalósíthatjuk.

■ PRÖHLE PÉTER

Kedves Gyerekek!

▶ Négy hete indult sorozatunkban két kereszties lovagnak segíthettek a rájuk váró próbák teljesítésében. Királyuk azzal a feladattal bízta meg őket, hogy keressék meg a Tudás erdejében álló várat, amelyről egy nagyon régen íródott kódex tesz említést. Albert lovag és Pongrác lovag nem is késlekedett, azonnal útnak indult. A kódex leírása szerint nyolc feladatot kell teljesíteniük. Mind-egyik próba egy-egy bibliai történethez kapcsolódik. Segítetek nekik! Ha megoldottátok a feladatot, küldjétek el a szerkesztőség címére a megfejtést. Jutalmul minden egyes alkalommal megkapjátok a várat ábrázoló kép egy-egy darabját, így mire véget ér a sorozat, összerakhatjátok a kódexben látható képet. A megfejtéseket utólag is elküldhetitek. Címünk: Evangelikus Élet szerkesztősége, 1085 Budapest, Üllői út 24. A borítékra írjátok rá: Gyermekvár.

3.

A két lovag két próbát már sikeresen teljesített, de hat még hátravan. A szarvas-

bőr kötésű kódexből tudták, hogy a következő feladat megoldásához a föld alá kell menniük.

– Tudod, Pongrác barátom, mindig is

GYERMEKVÁR

Rovatgazda: Boda Zsuzsa

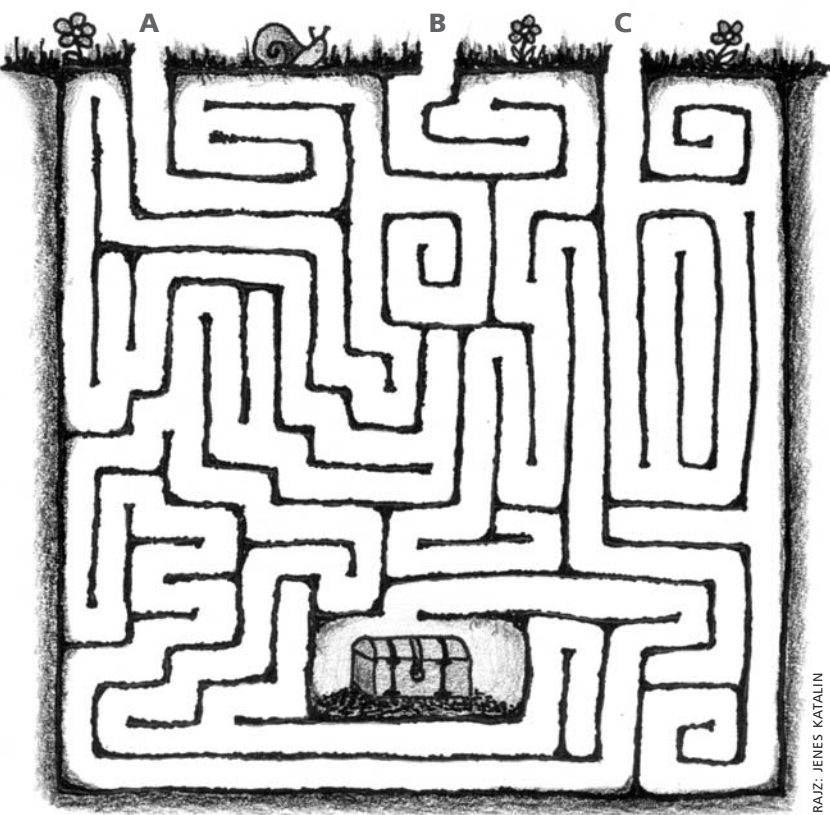
szerettem volna találni egy kincslelőhelyet. De sosem gondoltam volna, hogy egyszer ezt még feladatul kapom!

– Hát bizony, amint elérjük a Labirintusok országát, kedvünkre kutakodhatunk. Ugyanis azt írja ez a Szakáll királytól kapott könyv *A harmadik próba* című fejezetben, hogy Jézus a mennyek országát egy alkalommal olyan kincshez hasonlította, amelyet szántóföldben rejtettek el. Kiment egy ember szántani a földre; persze mit sem tudott az ott rejlő kincsről. Hát amint dolgozott, egyszer csak megtalálta a ládát. Nagy örömben táncot lejtett, hiszen tudta, hogy most már jó dolga lesz. Azon nyomban vissza is rejtette a kincset a földbe, hazasiert, és mindenét eladta. A pénzből pedig megvette azt a darabka földet. Attól kezdve boldogan élt, míg meg nem halt.

– Én is azt hiszem, nemes barátom, hogy nincs nagyobb kincs az egész világon, mint ha valaki Isten gyermekeként megtalálja az ő országát. Az ilyen ember legyőzi minden addigi rossz tulajdonságát, otthagya rossz barátait, hátat fordít addigi életének. Azért, mert tudja, hogy Istennel és a mennyek országával – a megtalált kincssel – azontúl jó élete lesz, és boldogan fog élni.

– Nekünk is azért kell megtalálnunk egy jelképes kincslelőhelyet a Labirintusok országában, hogy ne feledjük el: Isten kincse a legfontosabb!

Segítetek megkeresni a két lovagnak a kincslelőhely vezető utat!

RAJZ: JENES KATALIN

HIRDETÉS

A Debreceni Evangélikus Egyházközség pályázatot ír ki másodlelkési állás betöltésére.

A pályázat beadásának határideje: március 20.

A szolgálatba állás tervezett ideje: augusztus 1.

A másodlelkész kiemelt szolgálati feladata lesz a Debreceni Egyetemi Gyülekezet létrehozása, életének szervezése és irányítása, valamint a kijelölt szórványokban végzett lelkési szolgálat a parókus lelkész irányítása és segítségével.

Javadalmazás: 110 000 Ft (bruttó).

Lakhatás: háromszobás, összkomfortos lakás.

A díjlevél megtekinthető, illetve arról bővebb információ kérhető a Hajdú-Szabolcsi Egyházmegye esperesi hivatalában (4400 Nyíregyháza, Korányi F. u. 160/a, tel.: 42/444-206), valamint telefonon a debreceni gyülekezet parókus lelkésztől (52/534-408).

HIRDETÉS

Meghívó a Baptista Teológiai Akadémia nyílt napjára

Szeretettel hívunk mindenkit, aki missziói vagy szociális munkára érez elhívást, aki az egyházzenei szolgálatban szeretné tudását mélyíteni (hagyományos vagy gospel képzésirány), aki érdeklődik az intézmény missziói küldetése és oktatónévelő munkája iránt.

A nyílt nap időpontja: február 23., csütörtök. Tervezett program: tájékoztatás, áhítat; választható óralátogatások; közös ebéd a tanárokkal és a diákokkal; kötetlen fórumbeszélgetés a diákokkal, az intézmény bemutatása.

Kérjük, hogy részvételi szándékukat az ebédrendelés miatt február 20-ig az 1/342-7534-es telefonszámon a 110-es melléken jelezzék.

HIRDETÉS

Pályázat igazgatói állásra

A Magyarországi Evangélikus Egyház Országos Presbitériuma megbízásából az Oktatási Osztály meghirdeti a Luther Márton Kollégium (4400 Nyíregyháza, Iskola út 2.) igazgatói állását.

Képesítési és egyéb feltételek a Magyarországi Evangélikus Egyház közoktatási intézményeiről szóló törvényének megfelelően.

- Egyetemi szintű pedagógus-oklevél, legalább 5 éves pedagógusi vagy egyetemi oktatói gyakorlat
- vagy evangélikus lelkési végzettséget igazoló oklevél és legalább 5 éves, közoktatási intézményben szerzett oktatói, hitoktatói gyakorlat;
- keresztény elkötelezettség;
- evangélikus vallás;
- konfirmáció, lelkési ajánlás;
- vezetői képességek megléte.

Juttatások, illetmény, pótlék, egyéb: az állás elfoglalásának ideje 2006. augusztus 1. A megbízás 6 évi időtartamra szól. A pályázat benyújtásának határideje az OM-közlönyben való megjelenéstől számított 30 nap. A pályázat elbírálásának határideje 2006. május 31. Juttatások a közalkalmazotti törvénynek megfelelően.

A pályázatnak tartalmaznia kell a pályázó jelenlegi munkahelyét, beosztását, önéletrajzát, részletes szakmai életrajzát, az intézmény vezetésére vonatkozó szakmai programját, szakmai helyzetelemzésre épülő fejlesztési elképzelését.

A pályázathoz mellékelni kell a legmagasabb iskolai végzettségét igazoló okirat(ok) hiteles másolatát, érvényes erkölcsi bizonyítványt, lelkési ajánlást a pályázó gyülekezeti lelkésztől, lelkész esetében pedig az illetékes püspöktől.

Felvilágosítás a részletes pályázati feltételekről: Magyarországi Evangélikus Egyház Oktatási Osztály, Mihályi Zoltánné osztályvezető, tel.: 1/429-2035. Postacím: Magyarországi Evangélikus Egyház, Országos Egyházi Iroda – 1085 Budapest, Üllői út 24. A borítékra írjátok rá: „Igazgatói pályázat” az intézmény megjelölésével.

Szigethy Sándorra emlékezünk

Szigethy Sándor a Vas megyei Felsőpatyón született 1933. szeptember 23-án. A háború utáni körülmények miatt iskoláit több helyen végezte. Elemi iskolába Rábabogyzsóra, Sárvárra és Szombathelyre járt. Gimnazistaként először a pápai református, majd Pesten a fásori evangélikus gimnáziumba járt, végül a Debreceni Református Kollégium gimnáziumában érettségizett 1953-ban.

Érettségi után Budapestre, az evangélikus teológiára került, majd a 1956-os forradalom idején a sodrással Nyugatra távozott. Először az ausztriai menekült-táborokban dolgozott fél éven keresztül legkiválóbbként, majd 1957 márciusában Svédországba került. Letelepedése után rögtön a Lundi Egyetemen folytatta teológiai tanulmányait; előbb a nyelvet kellett megismernie. 1963-ban itt szerzett teológiai diplomát és lelkési oklevelet. Közben bölcsészetet, filozófiát, történelmet és pszichológiát is hallgatott.

A svédországi körülmények szabták meg számára, hogy nem lelkési szolgálatot végzett, hanem iskolai vallásánként tanított. A kint élő magyarok között viszont beegített a gyülekezeti lelkési munkába.

Először Eslövben, majd Lidköpingben dolgozott. Elmondása szerint Svédországban egy régi, gyermekkori vágya is teljesült: pilóta szeretett volna lenni. Eslövben működött egy repülőiskola, ide beiratkozva kitanulta a motorosrepülőgép-vezetést. Tizenhárom éven keresztül aktívan hódolt szabadidejében e szenvedélyének.

Mivel Svédországban ma is úgynevezett

objektív vallásánál van – a kereszténység kívül a világvallásokat is tanítania kell egy vallásának –, igyekezett eljutni a hinduizmus, a buddhizmus, az iszlám és a

kínai vallások területére. Egyik ilyen tanulmányútján tizenhat napos világ körüli úttá egészítette ki. Koppenhágából indulva a Calcutta–Bangkok–Hongkong–Tajvan útvonalon át Japánba repült (Oszaka, Hiroshima, Tokió), majd az Egyesült Államokat végigutazva (Seattle, Los Angeles, New York) érkezett vissza Koppenhágába.

1997-ben ment nyugdíjba. Édesanyja halála után súlyos depresszióba esett. Ezt enyhítendő többször látott vendégül Magyarországról érkezett lelkészeket, akiket nagy szeretettel fogadott és kalauzolt a környéken. 2006. január 14-én hunyt el Lidköpingben. A malmói temetőben február 7-én helyezték örök nyugalomra édesanyja mellé.

■ M. GY.

Felsőoktatási nap a líceumban

A felsőoktatásban életbe lépő változásokról, illetve az egyetemi életről szóló tájékoztatót tartottak a soproni Berzsenyi Dániel Evangélikus Gimnázium (Líceum) és Kollégium színháztermében február 3-án, pénteken. A Líceumi Diákszövetség által szervezett programon – melyre az 5–7. órában került sor – az iskola II. és 12. évfolyamos diákjai, tanárok, illetve harmincöt egyetemista, főiskolás vett részt.

Tólli Balázs igazgató köszöntő szavai után a szervezők előadásai következtek. E sorok írója (2003-ban érettségizett öregdiák) röviden ismertette a nemrégiben megalakult Országos Líceumi Felsőoktatási Hálózat működését és céljait. A hálózat tagjai jelenleg felsőoktatási intézményben tanul vagy már végzett, szakmájukban sikerrel tevékenykedő egykori licisták, akikhez bátran fordulhatnak segítségért a gimnázium mostani diákjai, illetve a felsőoktatásba frissen bekerülő berzsenyisták. Mindezt a tagok elérhetőségeit tartalmazó, nyilvánosan is elérhető adatbázis segíti.

Ezután Poór Péter (szintén három éve végzett öregdiák) tartott egy rendkívül informatív és hasznos előadást a felsőoktatás alapfogalmairól, a kétszintű képzéssel kapcsolatos változásokról, valamint az egyetemisták mindennapi életében felmerülő problémákról.

A program második felében tizenkét egyetem, illetve főiskola különböző karairól, szakjairól érkezett előadások vezetésével kiscsoportos beszélgetésekre került sor. A szervezők reményei szerint a jövőben sok hasonló programot sikerül megvalósítani, valamint az Országos Líceumi Felsőoktatási Hálózat folyamatos bővülése révén egyre szorosabb kapcsolat alakul ki a Líceumi Diákszövetség és a gimnázium diákja között.

■ SZALAI TAMÁS, a Líceumi Diákszövetség választmányi tagja

ISTENTISZTELETI REND / 2006. február 12.

Hetvened vasárnap. Liturgikus szín: zöld. Lekció: 1Kor 9,24–27; Jer 9,22–23. Alapige: Mt 20,1–16. Énekek: 320., 363.

I., Bécsi kapu tér de. 9. (úrv.) Bencéné Szabó Márta; de. 10. (német) Andreas Wellmer; de. 11. (úrv.) Balicza Iván; du. 6. Bencéné Szabó Márta; **II., Húvösvölgyi út 193., Fébé** de. 10. Madocsai Miklós; **II., Modori u. 6.** de. 3/4 II. Sztójanovics András; **Pesthidegkút, II., Ördögárok u. 9.** de. fél 10. (úrv.) Sztójanovics András; **Csilaghegy–Békásmegyér, III., Mező u. 12.** de. 10. Donáth László; **Óbuda, III., Dévai Bíró M. tér** de. 10. Hokker Zsolt; **Újpest, IV., Lebstock M. u. 36–38.** de. 10. Solymár Péter Tamás; **Káposztásmegyér, IV., Tóth Aladár út 2–4.** de. 9. Solymár Péter Tamás; **V., Deák tér 4.** de. 9. (úrv.) Gerőfi Gyuláné; de. 11. (úrv., kantátazenés) Gáncs Péter; du. 5. (asztali beszélgetés dr. Fabiny Tamással); **VII., Városligeti fasor 17.** de. 11. (úrv.) Szirmai Zoltán; **VIII., Üllői út 24.** de. fél 11. Kertész Géza; **VIII., Péceli út 57/a** de. 10. (szlovák) Szpisák Attila; **VIII., Karácsony S. u. 31–33.** de. 9. (úrv.) Kertész Géza; **VIII., Vajda P. u. 33.** de. 9. Smidéliusz András; **IX., Gát utcai római katolikus templom** de. 11. (úrv.) Fülöp Attila; **Kőbánya, X., Kápolna u. 14.** de. fél 11. Smidéliusz András; **Kerepesi út 69.** de. 8. Tamásy Tamásné; **Kelenföld, XI., Bocskai út 10.** de. 8. (úrv.) Joób Máté; de. 11. (úrv.) Joób Máté; du. 6. (vespera) Joób Máté; **XI., Némervölgyi út 138.** de. 9. Petri Gábor; **Magyar tudósok krt. 3. (Egyetemi Lelekészeti)** du. 6. (úrv.) Barthel-Rúza Zsolt; **Budagyöngye, XII., Szilágyi E. fasor 24.** de. 9. (úrv.) Balicza Iván; **Budahegyvidék, XII., Kék Golyó u. 17.** de. 10. (úrv.) Zsugyel Kornél; **XIII., Kassák Lajos u. 22.** de. 10. Kendeh György; **XIII., Frangepán u. 41.** de. fél 9. Kendeh György; **Zugló, XIV., Lócsei út 32.** de. 11. (úrv.) Tamásy Tamásné; **XIV., Gyarmat u. 14.** de. fél 10. (úrv.) Tamásy Tamásné; **Pestújhely, XV., Templom tér** de. 10. (úrv.) Kendeh K. Péter; **Rákospalota, XV., Juhos u. 28. (kistemplom)** de. 10. Bátovszky Gábor; **Rákosszentmihály, XVI., Hősök tere** de. 10. (családi) Szabados Regina; **Cinkota, XVI., Batthyány I. u.** de. fél 11. Blaticzky János; **Mátyásföld, XVI., Prodam u. 24.** de. 9. Blaticzky János; **Rákoshegy, XVII., Tessedik tér** de. 9. Eszlényi Ákos; **Rákoskeresztúr, XVII., Pesti út 111.** de. fél 11. Eszlényi Ákos; **Rákoscaba, XVII., Péceli út 146.** de. 9. Kósa László; **Rákosliget, XVII., Gózon Gy. u.** de. 11. Kósa László; **Pestszentlőrinc, XVIII., Kossuth tér 3.** de. 10. Győri Gábor; **Pestszentimre, XVIII., Rákóczi út 83. (református templom)** de. 8. Győri Gábor; **Kispest, XIX., Templom tér 1.** de. 10. Széll Bulcsú; **XIX., Hungária út 37.** de. 8. Széll Bulcsú; **Pesterzsébet, XX., Ady E. u. 89.** de. 10. (családi) Győri János Sámuel; **Csepel, XXI., Deák tér** de. fél 11. Zólyomi Mátás; **Budafok, XXII., Játék u. 16.** de. 10. Solymár Gábor; **Budaörs, Szabadság út 75.** de. 10. Endreffy Géza.

■ Összeállította: BODA SZUSZA

Nézzünk szembe a múlttal!

Mártírokra emlékeztek Rákoskeresztúron

► „Térj magadhoz, drága Sion, / Van még neked Istened...!” – szöveg az ének a Rákoskeresztúri Evangélikus Egyházközség gyülekezeti termében február 5-én. Ritkán fordul elő, hogy akkora fájdalommal, mégis reménnyel és háláadással énekelik ezeket a sorokat, mint ahogyan ez alkalommal megszólaltak. Az egybegyűltek az egyházközség gulágra hurcolt tagjaira emlékeztek. Az ünnepi alkalmon Soós Viktor Attila történész, a Magyar Országos Levéltár munkatársa tartott előadást, melyben a második világháborút követő politikai üldözéseket mutatta be.

„Elgondolkodtató, hogy az 1943–44-es zsidóüldözéseket követően százazrek életét tették tönkre politikai, világnézeti okok miatt, mégis, ez utóbbiról ritkán beszélünk. Pedig ennek a rendszernek is megszámlálhatatlan kárvallottja volt” – hangsúlyozta az előadó. Felvázolta, hogy milyen eszközökkel éltek a hatalom birtokosai. A Szibériába hurcolt emberek már a zord klímát is nehéz volt elviselniük, nem beszélve az ember-telen bánásmódról. Szovjet mintára Magyarországon is épültek táborok a Hortobágyon, Kazincbarcikán és Kistarcsán. Már több mint másfél ezer recskai munkaszolgálatosról találtak feljegyzést a levéltárakban. Megdöbbentő, hogy ma is működő inotai alumíniumkohó is kényszermunkások építették.

Az egyházakat legsúlyosabban az oktatási intézmények elvesztése érintette; a katolikus egyház számára ezenkívül nagy csapás volt, hogy a rendek felszámolásával több mint tizenegyezer szerzetes került utcára. A kutató elmondta, hogy ha ritkán szóba is kerül az egyházak üldözése, akkor is csak Mindszenty József katolikus, Ravasz László református és Ordass Lajos evangélikus főpásztor nevé

említik meg. Pedig hasonló szenvedést kellett elviselnie vallásossága miatt több tucat „egyszerű” lelkésznek és több ezer gyülekezeti tagnak is.

A történész idézett Bőröcz Sándor visszaemlékezéseiből is. Az – először Neukirchenbe, majd Szibériába – internált evangélikus lelkész részletesen elbeszéli, hogy két katolikus pappal együtt miként éltek át a borzalmakat, miként védték a padlón fekvő egymás testét a hidegtől és a poloskáktól: „A gyakorlatban ott valósult meg a keresztény közösség. (...) A három pap békésen pihent egymás mellett, mint három testvér.” Soós Viktor At-

In memoriam Danhauser László

1906–1990

Száz éve, 1906. február 10-én Budapesten született a budahegyvidéki gyülekezet alapító lelkésze, a sokak által szeretett „Laci bácsi”.

Danhauser László óbudai polgári család sarja. Érettségi után szülei ösztönzésére egy évig építészmérnök-hallgató volt, de az aktív óbudai gyülekezeti életnek, a helyi lelkésznek és a cserkészcsapat hívó vezetőinek a hatására megérett benne a döntés: lelkész szeretne lenni, hogy másoknak is hirdethesse a megtalált üdvösségről szóló örömhírt és a Krisztustól megkapott boldog életet.

A teológiai tanulmányok elvégzése után 1929. szeptember 12-én a Deák téri templomban dr. Raffay Sándor püspök avatta lelkészé. Az avatáskor elhangzott ige – Jézus szavai János evangéliumának a 21,15–19 verséből: „...szeretném engem?” – egész életére meghatározó volt; erről többször örömmel beszélt.

Először esperesi segédlelkészként szolgált, majd Németországban, Tübingenben tanult ösztöndíjasként. Hazatérve a bányakerület missziós lelkésze lett, miközben művészettörténeti végzettséget szerzett. 1932-től vallásánként dolgozott.

Az ifjúsági mozgalom aktív résztvevőjeként a fiatalokat mozgósítani tudó, jó szervező, életvidám ember volt. Vezető szerepet töltött be a Magyarországi Keresztény Ifjúsági Egyesületben (KIE), a Pro Christ mozgalomban, valamint a Magyarországi Luther Szövetségben. Tagja volt a Baráti Mozgalomnak és a Magyarhoni Ágostai Hitvallású Evangélikus Missziói Egyesületnek is; ez utóbbinak titkára, később elnöke is volt.

1933-ban házasságot kötött korábbi lelkésze lányával, Mohr Éva tanárnővel. Házasságuk negyvenöt évig, felesége haláláig tartott; négy gyermekük született.

1942 decemberében a Budavári Evangélikus Egyházközség budahegyvidéki lelkési körének parókus lelkészévé választották. Beiktatását Kemény Lajos esperes végezte 1943 januárjában a Bécsi kapu téri templomban 1Kor 5,5 alapján.

Igen nagy aktivitással vetette magát a gyülekezetszervezés munkájába. Egy

lakásban indult a közösség élete. Itt délelőttönként hivatalos órákat, délutánonként pedig bibliáórákat, ifjúsági alkalmakat, cserkész-összejöveteleket, énekkari próbát, vasárnapi iskolai előkészítőt és összejöveteleket, bibliaiskolát és konfirmációi előkészítőt tartottak.

Az istentiszteleteket kezdetben a Böszörményi úti polgári iskola tornatermében tartották, de különböző okok miatt nyolc alkalommal kellett másodvá költözniük a sok munkával kialakított istentiszteleti helyekről. Végül az 1949-ben megvásárolt és 1951. szeptember 2-án felszentelt Tartsay Vilmos utcai épületben – egy lakásban kialakított kápolnában – a gyülekezet hosszú időre otthonra talált.

A lelkész fáradhatatlanul kereste és gyűjtögette a nyáját. Rendszeres családlátogatásaival és a megalakított órálló mozgalom segítségével elérte, hogy a kápolna vasárnaponként háromszor megtelt, és a gyülekezet egyéb alkalmait is sokan látogatták.

A háború befejezése után megindította az evangélicizáció sorát; ezeknek aktív igehirdetője volt nemcsak Budahegyvidéken, hanem az országban több helyütt is. Ebben az időben a gyülekezeti élet is meglevnedett. Isten kegyelméből hívó munkáscsapatok alakultak a felnőttek és az ifjúság köréből; tartalmas életet élő, missziói kisugárzású, szolgáló gyülekezet vált Budahegyvidékből. 1951–52-ben személyesen látogatta a gyülekezet kitemepített tagjait, élelmiszerral támogatva és a vigasztalás igéjével erősítve őket.

1953. január 11-én, tíz év munkája után Budahegyvidék levált Budavárról, és megalakult az önálló Budahegyvidéki Evangélikus Egyházközség. 1953. szeptemberétől a húvösvölgyi szeretetintézmények pástorolását is Danhauser Lászlóra bízták, így az ő feladata lett, hogy a Fébé Evangélikus Diakonissza Egyesület által megkezdett templomépítést befejezze. Bár az anyaggyülekezetnek nem volt temploma, Pesthidegkúton 1955. június 19-én templomszentelésre került sor. A budahegyvidéki templom-

tila szerint sajnos ez az ökumenikus együttműködés a múlt feltárása során nem működött, mert minden történelmi felekezet saját helyzetét próbálta meg menteni. „Ideje lenne összefogni, mert adósa az egyházak azzal, hogy saját múltjukat megismerjék, és az információkat továbbadják” – mondta. Furcsának találja, hogy míg a Habsburg-kor kutató-sára külön intézményt is létrehozta, addig ezt a korszakot nem sikerült teljes egészében feltárni. Az előadó – a közvéleményt is foglalkoztató aktualitásokkal kapcsolatban – hangsúlyozta, hogy a kutatás nem szolgálhatja a szenzációéhes sajtó érdekeit; a múltat csak szisztematikus munkával lehet feltárni.

A német gyökerekkel is rendelkező rákoskeresztúri gyülekezetből mintegy nyolcvan embert vittek Szibériába. Az első csoportot 1945 januárjában indították a koncentrációs táborokba. Tizenketten nem térhettek vissza. A mártírokról az előadást követően gyertyagyújtással emlékezett meg a közösség.

■ L. J. Cs.

építés vágya végigkísérte Danhauser László tevékenységét; sokat fáradozott érte, de nem adatott meg neki a megvalósítás lehetősége.

1957. áprilisában a Budai Egyházmegye esperesévé választották. Danhauser Lászlónak az ötvenes évek egyházi eseményeiben tanúsított magatartása nem felelt meg az egyházi hitéleti munka ellen küzdő Állami Egyházügyi Hivatalnak. Nem nézték jó szemmel az élő, tevékeny, ifjúsággal rendelkező gyülekezetet és lelkészenek az eltávolított püspökhöz, Ordass Lajoshoz fűződő hűségese barátságát. Az esperességről 1957. december 6-án lemondatták, 1959. elejétől „egyházi közérdekből” arra kényszerítették, hogy távozzon el a szeretett gyülekezetéből.

1959. május 15-én Bakonycsernyére került, miközben családja Budapesten maradt. Egy szektából szabadult, szét-eső gyülekezetbe küldték, ahol ellenséges érülettel fogadták, de Isten jóra fordította az eseményeket. Húszéves szolgálata alatt élő gyülekezet alakult ki Bakonycsernyén, amely sok fiatalal, új paplakkal, megújult templommal és orgonával gazdagodott. „Békes hely volt itt, nyugalom, csend, Urammal való közösség, és a szolgálat betöltötte életemet” – nyilatkozta. Innen ment nyugdíjba 1979. május 1-jén. Visszatért Budapestre. Rövid ideig az Evangélikus Országos Múzeumban dolgozott, de Káldy Zoltán püspök innen is eltávolította. Felesége 1979-ben meghalt; ezután gyermekeinek, unokáinak élt, és nyugdíj-kiegészítésként a Fótávnál végzett adminisztratív munkát.

1989. február 5-én a Magyarországi Evangélikus Egyház vezetősége megkövette Danhauser Lászlót az őt igazságtalanságokért. 1990. november 5-én, nyolcvannégy éves korában Ura magához szólította.

Február 19-én a budahegyvidéki templomban (Budapest XII. kerület, Kék Golyó u. 17.) emléktáblát avatunk születése századik évfordulójának alkalmából a 10 órákor kezdődő istentisztelet keretében. Legyen emléke áldott!

■ KEREKES TITUSZNE

Utcai valóság(os)só

Mikor megenyhül egy kicsit az idő, alábbhagy a hideg szorítása, és eltűnnek a mocskos hóbuckák, lépten-nyomon sóba botlanak a fővárosi utcákon közlekedők. A lassan „sózaskultusz”, „sómániának” is beillő tevékenység oka nyilvánvaló: a csapadékos idő és a nagy hideg beálltával csúszóssá váló utak biztonságosabbá tételéhez – nem találva más hathatós eszközt – szükséges a közlekedési útvonalak sózása. Külön erre kialakított célgépek járnak az utakat, s putonyukból pergetik a kristályokat. A járdákra pedig a lakók, házmesterek (bocsnát, házkarbantartók) juttatják ki a nátrium-kloridot abbéli – tegyük hozzá, jogos – félelmükben, hogy nehogy elcsúszson valaki az általuk felügyelt területen. Ez esetben ugyanis komoly bűntetresre számíthatnak.

De miért szükséges, hogy tonnaszám kerüljön só a közterületekre? A Fővárosi Közterület-fenntartó Részvénytársaság határozottan állítja, hogy nincs más lehetősége a csapadékos, hideg, téli időszakban, mint hogy sózza a felületet. Egyrészt rendelet kötelezi arra, hogy járható állapotban tartsa az utakat, másrészt enélkül összeomlana a tömegközlekedés. Továbbá hatalmas társadalmi nyomás is nehezedik rá, hiszen Budapesten – szemben például a skandináv országokkal, ahol tudomásul veszik, hogy télen havazik, és alkalmazkodnak ahhoz a helyzethez, hogy havas az utak felülete – elvárás, hogy minden körülmények között „fekete” úton lehessen közlekedni. A közönséges só pedig kénfekvően szolgálja e célokat, mert olcsó, fizikai sajátosságai révén pedig csökkenti a víz fagyáspontját, ezáltal olvadást hoz létre. A cseppfolyóssá váló anyag pedig már el tud tűnni a felszínről. Éppen ez a bökkenő!

Igaz, szigorú technológiai utasítás tartalmazza, hogy a sóval kevert, latakossá váló havat tilos a fák tövéhez halmozni, s arról is szól a szabályzat, hogy takarékosan kell bánni a fagyásgátlóval, de hogy ez valóban így történik-e, arra senki nem mer, nem tud garanciát vállalni. Hiszen a csordogáló lé leendő útját aligha lehet egészen pontosan meghatározni; de akkor sem jobb a helyzet, ha a folyadék tervezetten és irányítottan maradéktalanul a csatornába kerül. Ugyanis a felszínről a talajba jutó só lé nemcsak a növények gyökérzetében képes marandó károsodást okozni – ami a növény elpusztulásához vezethet –, hanem épített környezetünkben is. A csatornába kerülő oldat az építőanyagokban indít el visszafordíthatatlan folyamatokat, kikezdi a betont, az építőkövet, és mindenképp a vasat. Így pusztulnak csatornánk, vízvezetékeink, ezért válik gyakorivá a csőtörés, de romlik a sínek, hidak, útszerkezetek és burkolatok állapota is – mindezért nem kis részben a nátrium-klorid felelős. A vegyület végül

ÜZENET AZ ARARÁTRÓL

Rovatgazda: Jerabek-Cserepes Csilla

az élő vizekbe kerülve folytatja tovább a rombolást, hiszen akármilyen nagy a vízhozama egy édesvízi folyónak, nem sajátossága, legfőképp pedig nem válik előnyére a magas NaCl-koncentráció. Képzett közgazdászok egészen biztosan pontos adatokat tudnának szolgáltatni arról, hogy mennyi kárt okoz a Budapestben évente – az időjárás függvényében – kihelyezett huszonhárom-huszonöt ezer köbméter só, de nem hiszem, hogy téved az a laikus, aki azt feltételezi, hogy százmilliókról lehet szó.

A SZERZŐ FELVÉTELE

Igaz, hogy a legolcsóbb, legelterjedtebb fagymentesítési eljárás valóban a sózás, s úgy tűnik, belátható időn belül nem is fogja felváltani más – hatásmechanizmusát tekintve hasonló – anyag. Például a legfőbb lehetőségek közül sokszor emlegetett magnézium-klorid, amely valójában csak egy kicsit kedvezőbb megoldás, hiszen kloridtartalma miatt valójában ez az anyag sem környezetbarát. Mindössze annyi állítható bizonyosan, hogy kevésbé – másképpen mondva lassabban – rombol. Ezek mellé felsorakoztatható még néhány alternatív csúszásmegelőző, de felhasználásuk körében ezek sem örvendenek valódi népszerűségnek. Ezt mi sem bizonyítja jobban, mint hogy a lakossági hulladékudvarokban kapható, kis kiserelésű anyagokból összesen nem fogy el annyi, mint a sózásra használatos ipari sóból.

Mi hát a megoldás? Van-e olyan eljárás, amely hatékonyan alkalmazható a csúszásmegelőzésre, ugyanakkor nem károsítja a növényeket és az építményeket? Érdemes lenne például ebben a kérdésben is – mint oly sok másban – meghallani a környezetvédők hangját. Azokét, akik jó szándéktól hajtva felelősséget éreznek, s ami még fontosabb: tesz-

nek is valamit környezetünk, életterünk jobbításáért. Ők dolgozták ki (s bevált külföldi példák alapján szorgalmazzák) az alternatív megoldások elterjesztését, de – valljuk be – az ipari só ezekkel történő teljes körű felváltása nem tudná biztonságosan produkálni a megszokott, megkívánt eredményt. Vagy a hatásuk, vagy az áruk, vagy a felhasználásuk technológiája miatt nem tudják kiszorítani a jól bevált sózást.

A megoldás igazi kulcsa a mértékletesség lehet – még akkor is, ha elismerjük, hogy valóban nehéz, csaknem lehetetlen egyértelműen meghatározni, hogy mekkora az a mennyiség, amely ténylegesen csökkenti a balesetveszélyt, ugyanakkor nagyobb károkozás nélkül egy-egy alkalommal még kijuttatható. De az bátran megállapítható, hogy a most felhasználnál kevesebb is elég lenne! Hiszen a csapadékot követő száraz napokon csaknem mindenhol vastag sőrétég fedi az immár szárazzá vált úttesteket és járdákat. Takarítók tucatjai fáradoznak ilyenkor azon, hogy a piszkos, egyszer már felhasznált, zsáksárra gyűjthető sót összetakarítsák. (Vajon felhasználják-e legalább még egyszer?) De a mértéktartóbb felhasználás mellett természetesen megoldást jelenthetne az is, ha nemcsak a legagresszívabb ipari sőt szórni ki a köz- és magánterületekre, hanem várható hatásait elemezve – s a környezetvédők ajánlásait figyelembe véve – mindenhol azt az anyagot használnák, amely adott esetben és az adott helyszínen a legkevésbé romboló hatású, emellett a legcélzerűbb.

„Ti vagytok a föld sója” (Mt 5,13) – mondja Jézus, amikor a tanítványainak fontosságukról beszél, hangsúlyozva ebben ennek az egyedi anyagnak a jelentőségét is. S valóban, a köznapian egyszerűen sónak nevezett nátrium-klorid nélkülözhetetlen vegyület bolygónkon, valamint az emberi sejtek, testnedvek alkotórésze. Tengereinkben jelentős mennyiségben megtalálható oldott formában, és bányászható a szárazföld belsejében, az egykori óceánok helyén. Az élőlények jelentős része csak sós közegben tud élni, sőt érzékenyen reagál a koncentrációváltozásra. De az ember sem nélkülözheti, hiszen tisztított változata nélkül többféle súlyos betegség, teljes hiányában pedig pusztulás várna ránk.

Értékes, hasznos és nélkülözhetetlen ez az étkezéskor az asztalunkon is megtalálható kristályos, fehér anyag. Értékes, s mert – még! – dúsítunk benne, olcsó. Annál azonban mindenképp drágábbnak kell tartanunk, semhogy mértékeltlenül sűrűjük az utcára, hosszú távon jelentős, esetleg jótételező károkat okozva épített és természetes környezetünkben egyaránt. A sóért is, a környezetért is kár.

■ GYARMATI GÁBOR

EVÉL & LEVÉL & EVÉL & LEVÉL

Ellenszélben?

Napjainkban mintha erősödne az egyházzal és a hívőkkel szembeni ellenszenv. *Mintha*, mert nem biztos, hogy nagyobb az ellenszenv, mint mindig is volt, csak most felszínre került.

A sokat emlegetett negyven év alatt dicsőség volt egyházellenesnek lenni. Aztán hirtelen mintha eltűntek volna az ellenzők. *Mintha*, mert nem tűntek el, csak éppen a felszín változott. A Szentírás tanúsága szerint az egyház, a hívők mindig kisebbségben vannak, még ha a látszat mást is mutat.

Az egyháztagok közül sokan panaszkodnak, tiltakoznak, féltik az egyház életét, jövőjét, pedig örülnünk kellene. Az egyházra a legnagyobb veszély a közömbösség. Örülnünk kellene az ellenszélnek, mert az talán elfújja közülünk a közömbösséget és a kényelmet, és tudatosítja bennünk, hogy ha egyházat akarunk, akkor nekünk kell tennünk valamit – sokkal többet, mint amennyit szoktunk tenni, mert azt nem várhatjuk el, hogy a Heródesek és Pilátusok támogassák az egyházat, és járjanak el az istentiszteletre helyettünk.

Sokszor hallani, hogy a kereszténység helyzete ma egyre inkább hasonlít ahhoz, amilyen az első századokban volt. Lehetséges, szeretnénk is annak a kornak az erejét, az élő hitet, de nem akarjuk vállalni a másik felét, a megvetést, a gúnyt, talán az üldözést. Méltatlankodunk, emberi jogokra hivatkozunk, pedig Jézus azt mondja: „*Boldogok vagytok, ha énniattam gyaláznak és üldöznek titeket...*” (Mt 5,11)

SZILAS ATTILA (Győr)

Levél egy családi istentiszteletről

Először nem akartam leírni, de mivel napok óta kísér ez a szívmengető élmény, úgy érzem: nem tehetem meg, hogy nem írom le. Olyan belső késztetést érzek, olyan nagy örömet, hogy meg kell osztanom másokkal is!

Családi istentiszteleten vettem részt január egyik vasárnapján a kelenföldi evangélikus templomban. Kórházból indultam; kedves betegársaim segítettek az öltözködésben, mert mindenképp templomba szerettem volna menni. Az útvonal egyszerű volt, nem kellett a villamosról átszállnom, és a rövid gyalogolást is kibírtam. Már érkelek a templomba, amikor odaérek.

Anyukák, apukák és gyerekek ültek, álltak bent, volt, aki éppen a helyét kereste. Azután a lelkész az oltár elé hívta a gyermekeket, és ők minden húzódozás nélkül, azonnal mentek. Félkörbe állva hallgatták. Nem volt párbeszéd, a feltett kérdésekre nem volt hangos válasz, mégis mindenki érezte, lelki füleivel hallotta, hogy felelnek a gyermekek. Engem mindez leginkább arra emlékeztetett, amikor még „vasárnapi iskolás” voltam (régén vasárnap délutánként a gyerekeknek külön igemagyarázatot tartottak), és így figyeltünk a „tiszteendő bácsira”: nem szóltunk, de ő látta rajtunk, hogy értjük, és tudta, hogy gondolatban mit felelünk.

A néhány nagymama és a szülők mind együtt voltunk ebben a nagy figyelésben – persze ebbe a gyermekek arcának figyelését is bele kell érteni. Éneklés, igehirdetés következett, egyes gyülekezeti tagok imát mondtak, majd az egész gyülekezet jól hallhatóan kérte a Mindenhatót: „Urunk, hallgass meg minket!”

Bűneink megvallása után az oltár elé mentünk úrvacsorát venni. Nemcsak a nagyok, hanem a kicsi gyermekek is. Ők simogató áldást kaptak a buksijukra és egy-egy mosolyt, amelyet viszonzottak is. Köszöntöttük egymást a béke jelével – kézfogással és meleg mosollyal –, de nem csak a mellettünk ülőt: volt, aki felkelt a helyéről, és távolabbra is elment kezét szorítani. A befejező éneket nem a padban ülve (és az énekeskönyvet pakolgatva...) énekeltük, hanem mindenki kijött a padosorokból, és kört alakítva, egymás kezét fogva énekeltünk. Gyülekezeti tagból gyülekezeti tagba áradt át a szeretet, az együvé tartozás, az Urunkban megvalósuló testvériség érzése.

Tudom, sokan még nem értenek egyet az új istentiszteleti formával, liturgikus renddel – talán kicsit az ő számukra is írtam le a fentieket. Családom körében mindenkinek elmondtam, hogy milyen jó volt ott lenni azon az istentiszteleten.

DR. VÁNDOR ANTALNÉ (Budapest)

HIRDETÉS

EKME-nap

Az Evangélikus Külmisziói Egyesület (EKME) szeretettel hív és vár mindenkit közgyűléssel egybekötött *Külmiszió belföldről* című misziói napjára február 25-én, szombaton 10 és 15 óra között a Deák téri gyülekezet nagytermébe.

Program:

10.00: Áhítat – Gerőfi Gyuláné, a Deák téri gyülekezet lelkésze

10.30: Előadás: *Hol a helye a külmiszióknak a magyar gyülekezetekben?* – Joó András, az Indiából hazatért tanár, miszionárius

11.30: Szünet

11.45: Közgyűlés

13.00: Ebéd

13.30: Dél-afrikai képes beszámoló – Fábán Attila, az Evangélikus Pünkösdi Közösség egyházelnöke

14.30: Útra bocsátó áldás

A felnőttek összejövetelével párhuzamosan táboralálkozót tartunk a tavaly nyári piliscsbai gyermektábor résztvevői számára.

BÉRES Az egészséges emberért

A tél örömei

Hosszan váratott magára az igazi tél, de pár nappal ezelőtt hirtelen ránk tört a valóban hideg idő. Sikkes dolog manapság szidni az időjárást. Ilyentájt mindenki azon kesereg, milyen borzasztó hideg van. Pedig egyszerűen csak tél van.

A zord időnek is megvannak a maga örömei. Hiszen a mínusz 15-20 fokos jeges hideggel együtt jött a szikrázó napsütés is, ami mindannyiunk napjait szebbé tette. Elmúlt a borongós idő, amely leverté, fáradttá és idegessé tett bennünket a hétköznapi életben. A napsütés – a hideg ellenére – jobb kedvre derített bennünket. A fagyos idő dacára sokan kaptak kedvet ahhoz, hogy elmenjenek a családdal korcsolyázni, kirándulni a hegyekre vagy egyszerűen csak sétálni a közeli parkba.

Ezek az emberek talán nem is sejtik, hogy evelük mennyi mindent tettek az egészségükért. Hiszen – elúzva a téli depressziót – a napsütés jobb kedvre hangolta őket, a mozgással pedig sikerült valamit tenniük a téli többletlikől leküzdéséért. Ezenkívül azonban – ahogyan azt már biztosan sokan sok helyen olvasták – szükség lenne a helyes, főleg zöldségben, gyümölcsben bővelkedő táplálkozásra, hogy vitamin- és ásványianyag-raktáraink télen is fel legyenek töltve. Mindez

pedig azért fontos, hogy immunrendszerünk ellenálló legyen az ősztől tavaszig tartó időszakban, amikor igen gyakoriak a vírusos megbetegedések. Sajnos azonban nem mindig süt a nap, borongós időben nincs mindig kedvünk kirándulni, és télen nem jutunk annyi zöldséghez, gyümölcsökhöz, mint amennyihez szeretnénk, így immunrendszerünk könnyebben legyengülhet az évnek ebben a szakaszában.

Immunrendszerünk megerősítésében nyújthat segítséget a **Béres Csepp**, amely már több évtizede bevált magyar készítmény. A **Béres Csepp** olyan arányban tartalmaz ásványi anyagokat és nyomelemeket, amilyenben azt a szervezet igényli, így hozzájárul szervezetünk ideális működéséhez, immunrendszerünk megerősítéséhez a veszélyeztetetthez, téli influenzás időszakban is. A tapasztalatok szerint a **Béres Csepp** az optimális hatás kialakulásának érdekében a megfelelő adagban, 6 hétig kúraszerűen kell szedni.

Napi 2x20 **Béres Csepp** és a felszívódásához nélkülözhetetlen C-vitamin szedésével megerősíthetjük immunrendszerünket, hogy élvezhessük a tél adta örömeit, és egészségesen várhassuk az első tavaszi napsugarakat.

A Béres Csepp® vény nélkül kapható roboráló gyógyszer.

A kockázatokról és a mellékhatásokról olvassa el a betegájékoztatót, vagy kérdezze meg kezelőorvosát, gyógyszerészét!

SZERETETVENDÉGSÉGRE...

Kelt almafánk

Hozzávalók körülbelül 30 darab fánkhoz:
50 kg alma, 4 tojás, 60 dkg liszt, 2,5 dl tej, 4 dkg élesztő, 1 kiskanál só, 10 dkg cukor, 5 dkg mazsola, 5 dkg darált mogyoró vagy dió, 2 evőkanál barackpálinka, a sütéshez olaj, a tetejére porcukor

FOTO: BODA ZSUZSA

Az almát megtisztítjuk és lereszeljük. Az élesztőt a cukorral a meglangyosított tejbe morzsoljuk és megfuttatjuk. A mazsolát a barackpálinkába áztatjuk.

A tojásokat fölverjük egy mély tálban, beleszórjuk a lisztet és a sót, a darált mogyorót vagy diót, a lereszelt almát és a leiszirt mazsolát. A megfuttatott élesztővel együtt jól kidolgozzuk és letakarva a kétszeresére kelesztjük a tésztát. Liszte-

zett deszkán ujjnyi vastagra nyújtjuk, pogácsaszaggatóval kiszúrjuk, és forró olajban – mint a farsangi fánkot – mindkét oldalát pirosra sütjük.

Az olajból kivéve lecsöpögtetjük a porcukorral meghintjük a fánkokat.

HÍREK, KÖZLEMÉNYEK, ESEMÉNYEK

Szeretettel hívunk mindenkit az *Asztali beszélgetések* következő együttlétére, melyet február 12-én 17 órától tartunk. Ez alkalommal *dr. Fabiny Tamás* tart előadást *Száz éve született Bonhoeffer* címmel.

A Pesti Evangélikus Egyház
Deák Téri Gyülekezet

A *Farkasréti ökumenikus esték* keretében a Budapest XI. ker., Németvölgyi út 138. alatti evangélikus-református templomban február 13-án, hétfőn 18.30-kor az indiai *Bevin Sebastian Madassery* (Sebastian verbita atya) tart előadást *Az európai kereszténység Indiából nézve* címmel. Szeretettel hívunk és várunk mindenkit az ökumenéjegyben!

Egy *csepp emberség* címmel *Lengyel Anna* rádióriporter tart előadást a Deák téri Evangélikus Szabadegyetemen február 15-én 18 órai kezdettel a Pesti Evangélikus Egyház Deák Téri Gyülekezetének dísztermében (Budapest V., Deák tér 4.). Honlap: <http://szabadegyetem.lutheran.hu>.

Az MTA-EHE Szociális és Ökumenikus Kutatócsoportja és a Luther Kiadó szeretettel meghívja Önt február 15-én 16 órára az Evangélikus Hittudományi Egyetem dísztermébe (1141 Budapest, Rózsavölgyi köz 3.), ahol bemutatjuk az MTA-EHE-kutatócsoport *Eszmecsere* című sorozatának első kötetét: *Szabadulni az erőszakról – Keresztény megközelítések*. A kötetet *dr. Balázs János* szociológus, az Eötvös Lóránd Tudományegyetem Bárczi Gusztáv Gyógypedagógiai Főiskolai Karának főigazgató-helyettese mutatja be.

A balatonszárszói Evangélikus Konferencia- és Missziói Otthon új honlapja: <http://balatonszarso.lutheran.hu>.

HIRDETÉS

Közhasznú alapítványok figyelmébe!

Az elmúlt évhez hasonlóan összefogva a Magyarországi Evangélikus Egyház és a Magyar Evangélikus Kultúra Alapítvány szeretne segíteni az evangélikus egyházhoz köthető alapítványoknak a személyi jövedelemadó egy százalékáért folytatott kampányát. Ennek érdekében ismét készítünk egy listát az evangélikus alapítványokról, amelyet széles körben terjesztünk majd országos hetilapunkon keresztül, ezáltal némi segítséget nyújtva a felajánlható 1%-ról való rendelkezéshez. A jegyzék elkészítéséhez felhívjuk ismét az egyházunkhoz köthető, a jövedelemadó egy százalékát fogadni képes társadalmi szervezeteket, hogy 2006. február 15-ig küldjék el maximálisan 360 leütésben megfogalmazott, rövid bemutatkozásukat a meka@lutheran.hu e-mail címre. A leírásokat szerkesztett formában adjuk közre. A nem digitális formában küldött, illetve a megadott terjedelmet meghaladó leírásokat nem áll módunkban figyelembe venni! Közös érdekünkben kérjük, hogy csak olyan szervezetek jelentkezzenek, melyek a törvényi előírásoknak megfelelően valóban fogadhatnak felajánlásokat!

Szeretettel hívunk mindenkit a budahegyvidéki gyülekezet (Budapest XII., Kék Golyó u. 17.) február 19-én 10 órakor kezdődő ünnepi istentiszteletére, amelyen emléktábla-avatással emlékezünk meg gyülekezetalapító lelkészünk, *Danhauser László* születésének 100. évfordulójáról.

A budahegyvidéki gyülekezet

A pécsi Baldauf Gusztáv Evangélikus Szeretothon gazdasági vezetőt keres. Elvárások: felsőfokú szakmai végzettség, a szociális szférában való jártasság, legalább öt év szakmai, vezetői tapasztalat. Bérézés megegyezés szerint. Tel.: 20/824-5276, e-mail: szilard.szabo@lutheran.hu.

Következő számunkban:

Tisztújítás
egyházunkban

Evangélikus

APRÓHIRDETÉS

1945 előtti könyveket, könyvtárat vásárolnék. Tel.: 1/340-8016.

Garzonlakás sürgősen kiadó a XII. kerületben, a Széchenyi-hegyen, a fogaskerekű végállomásától 5 percre. Tel.: 20/376-4073.

Egyházi textiltek műhelye, Győr. Lutherkabátok, barettek, stóliák, oltárterítők stb. készítése. Telefon: 20/947-6248, internet: www.raabmarkitextil.atw.hu.

Az égre mutató kereszt alatt a templomtorony legszebb díszje toronyóra. Önénél működik? Toronyóra-, harangjáték-, haranglengető-, vezérlőóra-készítés, -javítás. 5 év garancia. Konkoly Művek Toronyórágyára, 1102 Budapest, Állomás u. 14., telefon: 1/260-7065, 30/949-2915.

Sürgősen eladó egy Lauberger & Gloss típusú, fekete zongora (150x170 cm). Érdeklődni Balog Eszternél lehet telefonon (20/824-2019) vagy e-mailben: Eszter.Balog@lutheran.hu.

Új nap – új kegyelem

Vasárnap

Az Úristen kiáltott az embernek, és ezt kérdezte: Hol vagy? Az ember így felelt: Meghallottam hangodat a kertben, és megijedtem. 1Mózes 3,9-10 (1Tim 1,15; Mt 20,1-16; 1Kor 9,24-27; Zsolt 57) A kiáltás felkocogott beszéd; könnyebb meghallani, mint a szokásos szólást. Itt most Isten kiált – miattunk és érettünk! Mert Istennek szívügye az ember. Az ember ekkor meghallotta Isten szavát. Milyen jó, ha van fülünk Isten szavának meghallására! De ebben az igében a kiáltással megszólított ember felel is, mégpedig őszintén. Manapság az ember imádságban felel Isten szólítására. Jó, ha őszinte szívből buzog elő az imádságunk, nem pedig imamalomszerű automatizmussal.

Hétfő

Én vagyok az Úr, aki szeretetet, jogot és igazságot teremtek a földön. Jer 9,23 (Ef 2,8; Lk 19,1-10; Bír 7,1-15) Micsoda óriási felfedezést tesz lehetővé a Biblia: a jog és az igazság nem a parlamentti törvényhozás terméke, hanem Isten teremtménye – a szeretetről nem is beszélve. Pedig a köztudatban inkább az Országház, az Országgyűlés és a minisztérium van előtérben, ha jogalkotásról, igazságról van szó... Tulajdonképpen a rendről van itt szó, mely akkor stabil, ha a szeretet, a jog és az igazság az alapja. Lelkünkben csak akkor lehet rend, ha kialakult benne a szeretet, a jog és az igazság. Mai igénk arról tesz bizonyosságot, hogy a szeretet, a jog és az igazság forrása nem mi vagyunk, és nem mi „szolgáltatjuk”, hanem Isten teremti őket.

Kedd

Ezért megbüntettek titeket, ahogyan megérdemlitek – így szól az Úr. Jer 21,14 (Jn 4,36; Zsid 12,12-17; Bír 7,16-8,3) Ez az ige fenyegetés a javából! Mióta néhány hónapja sakkal foglalkozom, a sakk mesterektől azt tanultam: e játékokban a fenyegetés néha rosszabb és félelmetesebb, mint a megvalósulása. A nevelésben is igaz ez a tétel. Isten is így akar bennünket okos szeretetével nevelni, hogy féljük őt, és tiszteljük akaratát. Eszembe jut a sokat hallott igé: „De még boldogabbak azok, akik hallgatják az Isten beszédét, és megtartják.” (Lk 11,28) A „megtartás” Isten igéjének olyan tisztelete, amely magába foglalja a gondolatainkban és szívünkben való folytatólagos megőrzést! Isten igéjét tehát kifejezetten memorizálnunk kell!

Szerda

Óvta népét, mint a szeme fényét. 5Mózes 32,10 (Jn 4,22; Mt 10,40-42; Bír 8,22-35) A „szemünk fénye” a közbeszédben valami igen fontos és becses dolgot jelöl. Istennél a sorban az első az ő népe. De jó, hogy mi is az ő népéhez tartozónak vallhatjuk magunkat – Jézus Urunk érdeméért! Óvjuk hát hitünket, Istenhez tartozásunk kapcsát, mint a szemünk fényét, azaz mint a mi fontossági sorrendünkben elsőrendűt!

Csütörtök

Adok majd nektek szívem szerint való pásztorokat, akik hozzáértéssel és okosan legettetnek benneteket. Jer 3,15 (ApCsel 5,38-39; 1Kor 3/1-3/4-8; Bír 9,1-6) A sakkozásban tanultakat átfordítva azt is mondhatjuk, hogy az ígéret gyakran lélekfenysítőbb, mint a megvalósulása. Azért is igaz ez, mert az elhírt ígéret reménységfokozó erő. A hozzáértés itt inkább az ismeretségi legmélyebb fokát jelenti. (Az ismeret a Bibliában a közösség mélységére mutat: Ádám is „ismerte” feleségét, Évát.) Az okos – itt – inkább a belátás értelmében veendő. Tehát az Isten szíve szerint való pásztor a belánykát ismeri, azaz a legteljesebb közösségben él velük, és ezért a legnagyobb belátással megértő irántuk. Lelkipásztorainkért így imádkozunk, hogy kapjanak Istentől atyai szeretetet és bölcsességet szolgálatukban.

Péntek

Tisztítsd meg szívedet a gonosztól, hogy megszabadulhass! Meddig maradnak még benned álnok gondolataid? Jer 4,14 (Jn 13,8; Jn 2,13-22; Bír 9,7-21) Meg kell találnunk a szív „kéményseprűjét”, amely kisöpri onnan az álnok gondolatokat. Csak a megtisztulás ad igazában szabadságot. A *buufu* alatt című afrikai tanmesekönyvben olvasható, hogy Nyani, a kismajom elhiszi, hogy nincsen krokodil (azaz „nincsen bűn”). Mai anarcholiberalis világunk is tagadja a bűnt. Olyan lehetlenség ez, mint a korom nélküli kémény... Arra kell vigyáznunk, hogy ha át is futnak szívünkön álnok gondolatok, semmiképpen ne tanyázhassanak benne. Elő a szív kéményseprűjével!

Szombat

Nyomorúságomban az Urat hívtam segítségül. Az Úr meghallgatott, tágas térre vitt engem. Zsolt 118,5 (Jn 16,33b; 1Kor 1,26-31; Bír 9,50-57) A nyomorúság életünk színterét szűkíti, szorítja egyre kisebb helyre. Szorultságában mindenki az Úrhoz sóhajt, fohászodik. Milyen jó olvasni a bizonyosságtételt, hogy Isten a szorultságban élő meghallgatta és kiszabadította egyéni nyomorúsága markoló szoritásából, s a „szűk”-ségből tágasságra jutatta! A sző – hatalom; legyen bár Isten szava hozzánk vagy a mi szavunk Istenhez. Élünk bátran mindkettővel; hallgassuk az ígét, és válaszoljunk is rá: nem bánjuk meg!

■ HAVASI KÁLMÁN

Az Északi Evangélikus Egyházkerület újonnan megválasztott püspökének, dr. Fabiny Tamás teológiai professzornak püspöki tisztébe való beiktatására a miskolc-belvárosi (Hunyadi u. 8.) evangélikus templomban kerül sor március 25-én, szombaton 11 órakor. Minden érdeklődőt szeretettel várunk. Az egyházkerület elnöksége

VASÁRNAPTÓL VASÁRNAPIG

Ajánló a rádió és a televízió műsoraiból február 12-től február 19-ig

VASÁRNAP	HÉTFŐ	KEDD	SZERDA
<p>5.45 / tv2 Reggeli gondolatok (30')</p> <p>10.04 / Kossuth rádió Református istentisztelet közvetítése Egerből. Igét hirdet Ágoston Csaba lelképásztor. (56')</p> <p>12.05 / Duna Tv Élő egyház (30')</p> <p>13.25 / Duna Tv Forró mezők (magyar játékfilm, 1949) (85')</p> <p>14.45 / mtv Örömhír. A református egyház műsora (26')</p> <p>15.00 / Bartók rádió Musica Sacra (60')</p> <p>20.00 / PAX (premier) Luther Omnibusz 2005. A Sándor Frigyes miskolci evangélikus lelkész által szervezett új képes krónikája (ZMC – 57')</p>	<p>12.55 / PAX Luther Omnibusz 2005 (ZMC – 57')</p> <p>13.30 / Kossuth rádió Erős vár a mi Istenünk! Egyházunk rádiós felőrája interjúkkal, lelki útvalóval és misszió-percekkel jelentkezik.</p> <p>13.30 / tv2 Keresztes lovagok (olasz-német kalandfilm, 2001) 2/1. rész (96') (2. rész kedd, 13.30)</p> <p>21.00 / PAX (premier) Vámos Miklós Esterházy Péterrel beszélget (60')</p> <p>23.05 / Duna Tv Hamvazószerda (magyar dokumentumfilm, 2004). A budapesti Műegyetem németországi kitelepítése 1944-45 (65')</p>	<p>8.30 / Duna Tv Isten kezében Öt koncert – öt ország – egy nemzet. Jótékonyági koncert Szabadkán (ism.) (26')</p> <p>13.30 / Kossuth rádió Tanúim leszek! A római katolikus egyház felőrája</p> <p>16.24 / mtv Maradj velünk. Találkozás Jézussal (6')</p> <p>20.00 / Duna Tv Szent János fejevétele (magyar játékfilm, 1965) (80')</p> <p>21.05 / Kossuth rádió Mesélő krónikák. Magyar falvak a középkorban (30')</p> <p>22.00 / Hallmark Elizabeth (amerikai-angol történelmi dráma, 2005), 1. rész (255') (2. rész: szerda, 22.00)</p>	<p>11.20 / Kossuth rádió Beszélni nehéz! (15')</p> <p>13.30 / Kossuth rádió „Te benned bíztunk eleitől fogva...” A református egyház felőrája</p> <p>15.40 / Bartók rádió Hitélet és történelem</p> <p>16.04 / mtv Diakonisszák, diakónusok (16')</p> <p>18.05 / PAX A templomépítő, 1. rész: Szent házak alapjai (60')</p> <p>22.00 / Civil rádió Evangélikus félóra Lackner Eszter vezetésével</p> <p>22.15 / Duna Tv Új haza (svéd játékfilm, 2000) (130')</p> <p>22.30 / Kossuth rádió Mérleg. Valentin-nap: kedves szokás vagy üzlet? (30')</p>
CSÜTÖRTÖK	PÉNTEK	SZOMBAT	VASÁRNAP
<p>8.30 / Duna Tv Élő egyház (26') (ism.)</p> <p>12.15 / PAX Fejezetek a magyar kereszténység történetéből 3. rész: Reformáció (26')</p> <p>13.15 / PAX Mit ér az ember, ha... csillagász? Horváth András (30')</p> <p>16.55 / PAX Kiáltás a mélyből Böröcz Sándor evangélikus lelkész portréja (52')</p> <p>19.15 / Bartók rádió Kulturális történelem A fogyasztói társadalom igézetében (30')</p> <p>21.04 / Petőfi rádió Mindentudás Egyeteme John Lukacs: Állam, nemzet, nép (ism.)</p>	<p>9.00 / m2 Válaszd a tudást! Benne: spanyol festők kiállítása a Szépművészeti Múzeumban; családfakutatás (60')</p> <p>13.10 / PAX Mit ér az ember, ha... pszichológus? Stefanik Krisztina</p> <p>15.00 / Duna Tv A látó ember Portré Wass Albertről (magyar dokumentumfilm) (49')</p> <p>19.05 / Bartók rádió Otello. Részletek Rossini operájából (55')</p> <p>20.00 / Duna Tv Renákvilági világunk Tények, mítoszok, hazugságok Wass Albertről (60')</p> <p>22.05 / Bartók rádió Szent románc (9')</p>	<p>6.03 / Petőfi rádió Pax rádió. Hit, hivatás, hitvallás Murányi László címzetes egyetemi docens (27')</p> <p>12.05 / Duna Tv Isten kezében. Száz éve született Dietrich Bonhoeffer mártír teológus (26')</p> <p>18.05 / Bartók rádió A Kugel – és ami mögötte van Mozart-mítoszok nyomában 2. rész (55')</p> <p>19.00 / Duna Tv Kolosvári operagála (92')</p> <p>19.30 / Bartók rádió Verdi: Aida</p> <p>20.04 / Kossuth rádió Aranyemberek. Dr. Frenkl Róbert professor emeritus. A műsorban egyházunk országos felügyelőjét hallhatjuk. (31')</p>	<p>10.00 / Duna Tv Evangélikus istentisztelet közvetítése felvételről Budapestről, a kelenföldi evangélikus templomból. Igét hirdet Cselovszky Ferenc lelkész. (60')</p> <p>12.05 / Duna Tv Élő egyház (26')</p> <p>13.25 / Duna Tv Égi madár (magyar játékfilm, 1957) (100')</p> <p>14.45 / mtv Örömhír. Az evangélikus egyház műsorában többek között az erdőkeresi templom szenteléséről láthatunk képes beszámolót. (26')</p> <p>16.04 / Kossuth rádió „A szeretet szabaddá tesz” Összeállítás Roger testvérrel és Taizéről (ism.) (56')</p>

Evangelikus Élet

A MAGYARORSZÁGI EVANGÉLIKUS EGYHÁZ HETILAPJA

E-mail: evelet@lutheran.hu
EvÉlet on-line: www.evelet.hu
Hirdetésfelvétel: hirdetes@evelet.hu

Szerkesztőség: 1085 Budapest, Üllői út 24. Tel.: 1/317-1108; 20/824-5519, fax: 1/486-1195. Szerkesztőségi titkár: Boda Zsuzsa (zsuzsa.boda@lutheran.hu).

Főszerkesztő: T. Pintér Károly (karoly.pinter@lutheran.hu). Olvasószerkesztők: Györi Virág vez. szerk. (virag.gyori@lutheran.hu), Dobszoni Sándor (sandor.dobszoni@lutheran.hu). Korrektor: Huszár Mariann (mariann.huszar@lutheran.hu). Tervező-szerkesztő: Nagy Bence (bence.nagy@lutheran.hu). Főmunkatárs: Gazdag Zsuzsanna (zsuzsa.gazdag@lutheran.hu).

Rovatvezetők: Bogdányi Gábor – EvÉlet OnLine (gabor.bogdanyi@lutheran.hu), Hafenschér Károly ifj. – Liturgikus sarok (haf@lutheran.hu), Kendeh K. Péter – Oratio Oecumenica (peter.kendeh@lutheran.hu), Köhát Dorottya – Új nap – új kegyelem (dora.kohati@lutheran.hu), Véghegy Antal – A vasárnap igéje (antal.veghegy@lutheran.hu).

Árusítja a kiadó és a Magyar Posta Rt. (ÜLK) INDEX 25 211, ISSN 0133-1302

Kiadja a Luther Kiadó (kiado@lutheran.hu)
1085 Budapest, Üllői út 24. Tel.: 1/317-5478, 1/486-1228; 20/824-5518, fax: 486-1229. Felelős kiadó: Kendeh K. Péter (peter.kendeh@lutheran.hu).

Nyomdai előállítás: Szikra Lapnyomda Rt. Felelős vezető: Máthé Sándor vezérigazgató E-mail: szikra.kervigh@szikralapnyomda.hu

Előfizethető közvetlenül a kiadónál vagy postautalványon. Az előfizetési díj beföldön negyed évre 2145 Ft, fél évre 4290 Ft, egy évre 8580 Ft, szomszédos országba egy évre 29 000 Ft (16 euró), egyéb külföldi országba egy évre 33 800 Ft (135 euró).

Csak a minden hónap 16-ig beérkező lemondásokat tudjuk az azt követő hónap elsejével törölni, ellenkező esetben még egy hónapig jár az újság.

Beküldött kéziratokat nem örzünk meg és nem küldünk vissza. Adott lapszámba szánt kéziratokat a megelőző hét csütörtökéig kérjük leadni! A hétfő délutáni lapzárta kizárólag a hétfői eseményekkel összefüggő (és a szerkesztőséggel előzetesen egyeztetett) írásokat tudjuk figyelembe venni. Az e-mailben küldendő kéziratokat az evelet@lutheran.hu, a hirdetéseket a hirdetes@evelet.hu címre várjuk.